

KONGELIG RESOLUSJON

Klima- og miljødepartementet
Statsråd: Andreas Bjelland Eriksen

Ref.nr.:
Saknr.: 26/2299
Dato: 23. juni 2026

Fastsettelse av forskrifter om vern av 34 skogområder i fylkene Møre og Romsdal, Vestland, Agder, Telemark, Vestfold, Buskerud, Akershus, Innlandet og Trøndelag og endring av forskrift om vern av ett skogområde i Trøndelag

1. Innledning

Kongen i statsråd kan fastsette forskrift om vern av områder som naturreservater med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37.

Klima- og miljødepartementet (KLD) foreslår at det fastsettes forskrifter om vern av 35 skogområder.

1.2 Kort redegjørelse for saken

Forslaget omfatter ca. 35,7 km² nytt verneareal og vil bidra til å oppfylle de nasjonale målene for naturmangfold som Stortinget sluttet seg til gjennom bl.a. behandlingen av Meld. St. 14 (2015-2016) *Natur for livet* og Meld. St. 35 (2023-2024) *Bærekraftig bruk og bevaring av natur*. Forslaget bidrar også til å nå Stortingets mål om vern av 10 prosent av skogarealet og til internasjonale mål og forpliktelser.

Vern av områdene skjer gjennom samarbeidsordningen for frivillig skogvern. Berørte grunneiere, rettighetshavere, kommuner, fylkeskommuner og andre instanser på fylkes- og regionnivå, samt aktuelle lokale og regionale organisasjoner har hatt forslagene på høring. Høringen er gjennomført av de aktuelle statsforvalterne.

Etter høring har statsforvalterne sendt sine vurderinger og forslag om vern etter naturmangfoldloven til Miljødirektoratet. Direktoratets vurderinger og tilråding er deretter oversendt KLD.

Det er i verneprosessen ikke avdekket vesentlige negative samfunnsmessige konsekvenser av verneforslagene. Verneforslagene er justert for å imøtekomme og hensynta ulike interesser. For departementets vurderinger av de ulike forslagene vises bl.a. til kap. 8 og 9.

2. Forslag

2.1. Generelt om forslaget

KLD tilrår vern av 35 naturreservater i medhold av naturmangfoldloven. 29 av områdene er nye reservater, og seks av områdene er utvidelse av eksisterende naturreservater.

Områdene inngår i ordningen med frivillig vern av privateid skog.

Tilrådingen omfatter ca. 35,7 kvadratkilometer nytt verneareal, hvorav ca. 25,5 kvadratkilometer er produktiv skog.

Følgende områder foreslås vernet:

1. Husbyfjellet i Aure kommune, Møre og Romsdal fylke
2. Grøtsura i Haram kommune, Møre og Romsdal fylke
3. Mardalen i Molde kommune, Møre og Romsdal fylke (utvidelse)
4. Båtneset i Sula kommune, Møre og Romsdal fylke
5. Dalan i Surnadal kommune, Møre og Romsdal fylke
6. Hammarland i Bjørnafjorden kommune, Vestland fylke
7. Oksåsen i Flekkefjord kommune, Agder fylke (utvidelse)
8. Dalehagen i Froland kommune, Agder fylke
9. Joknåsen i Grimstad kommune, Agder fylke
10. Strendan i Hægebostad kommune, Agder fylke
11. Tarvatnet i Lindesnes kommune, Agder fylke
12. Vormvik i Vegårshei kommune, Agder fylke
13. Nutknuten i Vegårshei kommune, Agder fylke
14. Tjaldal i Åseral kommune, Agder fylke
15. Skulehomfjell i Fyresdal og Nissedal kommuner, Telemark fylke
16. Høgfjell i Nissedal kommune, Telemark fylke
17. Rambergåsen i Notodden kommune, Telemark fylke
18. Nesfjellet i Seljord kommune, Telemark fylke
19. Tiurkollen i Skien kommune, Telemark fylke
20. Vestfjorddalen og Øverland i Tinn kommune, Telemark fylke (utvidelse)
21. Storås i Sandefjord kommune, Vestfold fylke
22. Lønnskollen i Tønsberg kommune, Vestfold fylke
23. Granasnekollen i Larvik kommune, Vestfold fylke
24. Robøle i Gol kommune, Buskerud fylke
25. Bergsjø og Frygne i Hol og Nore og Uvdal, Buskerud fylke
26. Sättvetåsen i Kongsberg kommune, Buskerud fylke
27. Økta i Nore og Uvdal kommune, Buskerud fylke
28. Hestebrennjuvet i Ringerike kommune, Buskerud fylke (utvidelse)
29. Husebykollen i Asker kommune, Akershus fylke
30. Skreikampen i Eidsvoll kommune, Akershus fylke
31. Holumskogen i Nittedal kommune, Akershus fylke
32. Bjøraltskogen i Lunner kommune, Akershus fylke
33. Begna i Nord-Aurdal kommune, Innlandet fylke (utvidelse)
34. Nedre Leberg i Melhus kommune, Trøndelag fylke
35. Gråura i Oppdal kommune, Trøndelag fylke (utvidelse)

2.2 Begrunnelse for verneforslaget

Forslaget bidrar til å nå Stortingets mål om vern av 10 prosent av skogen, fastsatt i forbindelse med behandlingen av Meld. St. 14 (2015-2016) *Natur for livet*. Meld. St. 35 (2023-2024) *Bærekraftig bruk og bevaring av natur* legger opp til videreføring av arbeidet med skogvern, i hovedsak ved vern av offentlig eid skog og ved frivillig vern av privateid skog.

Forslaget vil bidra til å oppfylle de nasjonale målene for naturmangfold:

1. *Økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester.*
2. *Ingen arter og naturtyper skal utryddes som følge av menneskelig aktivitet, og utviklingen for truede og nær truede arter og naturtyper skal bedres.*
3. *Et representativt utvalg av norsk natur skal bevares for kommende generasjoner.*

Forslaget vil også bidra til å gjennomføre målsettingen som er Norges bidrag til globalt mål 3 om bevaring etter Det globale Kunming-Montreal-rammeverket for naturmangfold (naturavtalen). Målsettingen, som Stortinget sluttet seg til gjennom behandlingen av Meld. St. 35 (2023-2024) *Bærekraftig bruk og bevaring av natur*, lyder slik for arealer på land: *Norge har gjennom vern eller andre effektive arealbaserte bevaringstiltak bevart minst 30 prosent av Norges landareal inkludert Svalbard og Jan Mayen innen 2030. Tiltakene skal vise variasjonsbredden i norsk natur og Norge skal gjennom bevaringstiltakene bidra til at et globalt representativt utvalg av naturområder blir bevart.*

Vern av områdene mot ulike typer inngrep bidrar til å bevare norsk naturmangfold, jf. målene for områdevern i naturmangfoldloven § 33, blant annet bokstavene a (*variasjonsbredden av naturtyper og landskap*), b (*arter og genetisk mangfold*), c (*truet natur og økologiske funksjonsområder for prioriterte arter*). Skogvern er vurdert som et effektivt virkemiddel for å sikre norsk naturmangfold, bl.a. ved å fange opp truede og nær truede naturtyper og leveområder for mange truede og nær truede arter.

Forslaget bidrar også til internasjonale mål og forpliktelser, jf. bl.a. konvensjonen for biologisk mangfold artikkel 8 om et sammenhengende verneområdenettverk, jf. også naturmangfoldloven § 33 bokstav g og FNs bærekraftsmål nr. 15 Livet på land.

2.3 Hjemmelsgrunnlag

Skogområdene foreslås vernet som naturreservat i medhold av naturmangfoldloven § 34, jf. § 37. For at et område skal kunne vernes som naturreservat må det etter § 37 enten inneholde truet, sjelden eller sårbar natur, representere en bestemt naturtype, på annen måte ha særlig betydning for biologisk mangfold, utgjøre en spesiell geologisk forekomst eller ha særskilt naturvitenskaplig verdi.

2.4 Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget

De foreslåtte verneområdene inkluderer viktige naturtyper og et stort antall truede og nær truede arter. Skogområdene som foreslås vernet omfatter spesielt mange områder med ulike utforminger av rik edellauvskog, spesielt mange områder med utforminger av frisk rik edellauvskog, men også lågurtedellauvskoger dominert av eik eller hassel. Forslaget omfatter også flere områder med gammel gran- og furuskog, inklusivt områder med kalkgranskog og kalk-lågurt-furuskog samt flere områder med rik blandingskog i

lavlandet. Det inngår også bekkekløfter, sandfurskog og borenemoral regnskog i forslaget. I flere av områdene inngår arealer med boreal lauvskog i form av gamle ospesholt og med flomskogsmark, blant annet med rik gransumpskog og rik kildegranskog.

Arealmessig er det stor variasjon mellom områdene. Gjennomsnittet for områdene er omtrent 1000 dekar, men områdene varierer fra Dalehagen på 96 dekar til Bergsjø og Frygne på over 8 800 dekar. Felles for alle områdene er at de uavhengig av størrelse har høy verneverdi ved at de omfatter sjeldne eller truede naturtyper med et høgt biologisk mangfold eller at de bidrar til å oppfylle mangler i skogvernet eller har viktig funksjon i et økologisk nettverk.

Opprettelsen av verneområdene er med på å bidra til å sikre et nettverk av viktige leveområder for naturmangfoldet i norske skogøkosystem. I dette verneforslaget er verneverdiene for mange av områdene knyttet til stor variasjon i skogtyper som bidrar til å fylle mangler i skogvernet.

De viktigste påvirkningsfaktorene på verneverdiene i skogområdene som foreslås vernet, er generelt hogst og ulike typer utbygginger, eksempelvis vegbygging, hyttebygging og utbygging av vindkraft, vannkraft og kraftledninger. Vern av de foreslåtte områdene skal gjennom bestemmelser om slike tiltak sikre arealer med viktige vernekvaliteter og bidra til dekning av viktige mangler ved skogvernet. Områdene vil bidra til langsiktig og effektiv bevaring av levested for at stort antall truede arter, og dermed redusere den samlede belastningen på arter som har risiko for å dø ut. Verneforskriftene åpner for at flere pågående aktiviteter kan videreføres. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for verneformålet, kan i sum og over tid medvirke til at verneverdiene forringes. For enkelte aktiviteter vil det derfor i tråd med prinsippene om samlet belastning være restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse. Dette er også i tråd med prinsippene om miljøforsvarlige teknikker og lokalisering, samt det at miljøforringelser betaler der hvor det ut fra hensynet til verneverdiene er fastsatt bestemmelser om blant annet ferdsel og infrastrukturtiltak. Ut fra dagens kunnskap om arter og naturtyper i områdene vil de aktivitetene som i henhold til verneforskriftene kan videreføres, med liten grad av sannsynlighet ha vesentlig negativ innvirkning på disse artene, naturtypene og landskapselementene. Vernebestemmelsene tillater likevel ikke vesentlige inngrep i områdene. Vernet vil med stor grad av sannsynlighet vil føre til en positiv utvikling for artene og naturtypene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i verneforslag er innhentet i ulike registreringer og kartlegginger som ledd i skogvernarbeidet, blant annet dokumentasjon i Narin - Lokalitetsdatabase for skogområder, gjennom kartlegging etter Miljødirektoratets nye kartleggingsmetodikk for skogvernområder eller gjennom andre naturtypekartlegginger. Flere av områdene i tilrådingen er kartlagt gjennom tematiske kartlegginger av bekkekløfter, kalkskog eller edellauvskog. Viktige naturfaglige evalueringer som ligger til grunn for prioriteringene i skogvern-arbeidet er bl.a. NINA-rapportene 535/2010 og 1352/2017.

KLD mener at kunnskapsgrunnlaget er i tråd med kravet i naturmangfoldloven § 8. Det er ut fra en føre-var-tilnærming i verneforslaget lagt vekt på muligheten for flere påvirkninger av samme slag, eller en kombinasjon av flere ulike påvirkningsfaktorer (samlet belastning). Det foreligger ellers etter KLDs vurdering tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet, påvirkningsfaktorer og effekten av vernet. Føre-var-prinsippet tillegges derfor ikke ytterligere vekt i denne saken.

For nærmere beskrivelse av verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget, jf. naturmangfoldloven kapittel II, vises det til omtalen av det enkelte verneområde i kapittel 9, samt til Miljødirektoratets tilrådinger.

2.5. Andre interesser

Historisk har skogene blitt brukt i ulik grad til bl.a. skogsdrift, beite, jakt og friluftsliv. Skogbruk skal ikke fortsette i områdene som vernes, mens de øvrige nevnte aktivitetene i stor grad kan fortsette som tidligere. Det går eksisterende veger inn i noen av områdene, primært i form av gamle traktorveger.

Det går kraftledninger innenfor foreslått nytt verneareal i følgende områder: Båtneset, Tjaldal, Sjøttvetåsen og Husebykollen. Det er i tillegg kraftledninger inntil foreslått nytt verneareal i følgende områder: Grøtsura, Rambergåsen, Robøle, Bergsjø og Frygne, Økta, Holumskogen og Nedre Leberg. Når kraftledninger ligger i eller inntil nytt verneareal er det i verneforskriftene standardbestemmelser om bla. drift og vedlikehold av kraftledninger. Miljødirektoratet har tilrådd å grense ut kraftledning fra områdene Grøtsura og Båtneset.

Det er registrert småkraftpotensial innenfor området Økta (1,62 GWh og 2,34 GWh, utbyggingskostnad hhv. 8,02NOK/kWh og 5,92 NOK/kWh i 2024). KLD vurderer at naturverdiene tilsier at verdien av å etablere naturreservatene er større enn nytten av ev. utbygging.

Områdene Mardalen, Dalan, Tarvatnet (drikkevannsforsyning), Bergsjø og Frygne, Begna samt Gråura grenser til regulert vassdrag/vann, mens i området Økta ligger regulert vassdrag innenfor foreslått vernegrense. Nødvendige hensyn til de nevnte vassdragsreguleringene er innarbeidet i verneforskriftene.

Logna vannkraftverk ligger inntil grensen og i bakken under verneforslaget til Tjaldal. Hemsil vannkraftverk ligger i bakken under verneforslaget til Robøle. Godfarfoss kraftverk har tunnel under verneforslaget for Bergsjø og Frygne, og i området Vestfjorddalen og Øverland går en vannkraftverkstunell tilhørende Mår kraftverk øst for verneforslaget. For sistnevnte område og for området Robøle har KLD foretatt mindre grensejusteringer av hensyn til vannkraftverkene.

Området Granasnekollen omfattes delvis av tildelt undersøkelsesrettighet for mineraler. KLD har hatt dialog med rettighetshaver om resultater av mineralundersøkelsene. Vern av Granasnekollen er ikke i konflikt med ev. utvinning av påvist mineralforekomst nord for foreslått naturreservat, jf. nærmere omtale i kap. 9. Det er registrert mineralforekomster innenfor Dalehagen naturreservat, men undersøkelsesrettighetene som DMF opplyste om i høringen er senere blitt fristilt.. Utover det er det ikke registrert mineralske ressurser av betydning, massetak eller bergrettigheter som berøres av verneforslagene, jf. uttalelser fra Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) og NGUs kartdatabase. Ifølge karttjenesten til DMF er det en leteflate som berører området Økta også, men DMF har ikke kommentert denne.

Arealene som foreslås vernet er i all hovedsak LNF-områder i respektive kommuneplaner.

For nærmere omtale av aktuelle temaer og områder nevnt over vises bl.a. til beskrivelsen av enkeltområdene i kap. 9.

3. Samfunnsnytte og konsekvenser av verneforslaget

3.1 Samfunnsnytte av verneforslaget

Gjennomføring av verneforslaget vil bidra til å oppfylle de nasjonale målene for naturmangfold, målet om vern av 10 % av skogarealet og internasjonale mål og forpliktelser blant annet ved at det vil være en del av Norges bidrag til globalt mål 3 om bevaring i naturavtalen. Det vises til nærmere omtale i kap. 2.2. Forslaget vil være en videreføring av arbeidet med skogvern som Stortinget har sluttet seg til gjennom behandlingen av Meld. St. 35 (2023-2024) *Bærekraftig bruk og bevaring av natur*.

Naturen leverer viktige økosystemtjenester, både i form av bruksverdier og ikke-bruksverdier, herunder eksistensverdien av naturmangfoldet både for dagens befolkning og for framtidige generasjoner. Gjennom økosystemtjenestene gir naturen essensielle bidrag til samfunnsøkonomiske verdier. Vern vil sikre at naturverdiene ivaretas på lang sikt. Norge har også forpliktet seg nasjonalt og internasjonalt til å ta vare på naturmangfoldet.

Det er vanskelig å fastsette verdien av ivaretagelse av naturverdier og forringelse av natur i kroner og øre. Det betyr imidlertid ikke at disse effektene er uten samfunnsøkonomisk betydning. De vil inngå i vurderingen av samfunnsnytte og samfunnsøkonomiske konsekvenser som ikke-prissatte effekter. Det er helheten av prissatte og ikke-prissatte effekter som må legges til grunn for beslutningsformål.

Verneområdene har i tillegg viktige opplevelseskvaliteter og kan bidra til verdiskaping lokalt og regionalt knyttet til naturbasert turisme. Naturmangfold har også en egenverdi. Vern som foreslått vil derfor ha positiv samfunnsmessig betydning.

3.2 Samfunnsmessige konsekvenser av verneforslaget

Vern av områder etter naturmangfoldloven er å anse som varige tiltak som kan påvirke ulike samfunnsområder. Områdene i verneplanen er gjennomgående små, noe som i utgangspunktet tilsier at konsekvensene for andre interesser er begrensede. Alle områdene som foreslås vernet har areal under 250 km² og omfattes ikke av kravene til utarbeidelse av konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven og tilhørende forskrift.

Bruksinteresser i områdene er klarlagt ved høring og annen kontakt med berørte parter. I hovedsak er interessene knyttet til skogbruk, beite, jakt og friluftsliv. Unntatt for skogbruk er dette aktiviteter som fortsatt kan foregå innenfor rammen av verneforskriftene.

Vernet vil begrense de fremtidige mulighetene for bl.a. skogbruk, mineralutvinning og regulering av vassdrag. Det er ikke konkrete planer om mineralutvinning og regulering av vassdrag i noen av områdene i dag. Det er ellers i verneplanprosessen lagt vekt på å imøtekomme andre interesser gjennom avgrensning og forskriftsutforming.

Hvis områdene ikke vernes, er fortsatt skogbruk mest aktuelle arealbruk. Det vil da i hovedsak være sektorlover og skogbrukets sertifiseringsordning som skal ivareta hensynene til naturmangfold på disse arealene. KLD vurderer at et nettverk av verneområder, kombinert med gode miljøtiltak i skogbruket samt andre aktuelle virkemidler, er et effektivt bidrag til å sikre naturmangfoldet i skog.

Norsk landbruk og matproduksjon er basert på bruk av arter som planter, husdyr og skogstrær. Genmangfoldet, dvs. den genetiske variasjonen innen artene, er en forutsetning bl.a. for framtidig klimatilpasning og produksjon. Bevaringsverdige skogstrær og ville slektninger av kulturplanter bevares best i naturlige populasjoner i naturen, eksempelvis i egnede verneområder. Verneområdene kan følgelig ha verdi også i denne sammenheng.

KLD viser til at det i verneprosessen ikke er avdekket vesentlige negative samfunnsmessige konsekvenser av verneforslagene. Verneforslagene er justert på visse punkter for å imøtekomme og hensynta ulike interesser. KLD mener verneforslaget slik det nå foreligger har små negative konsekvenser. Samlet sett vurderer departementet at de samfunnsøkonomiske konsekvensene av vernet vil være positive på sikt. Forslaget vil sikre natur som har en positiv samfunnsnytte, selv om denne ikke kan verdsettes.

Det vises for øvrig til omtale av de enkelte verneområdene i kapittel 9.

4. Viktige endringer i verneprosessen

Navn

Det er under høringene kommet innspill som foreslår endring av navn for noen av områdene. Skrivemåten tilrås endret for følgende områder:

Godfarfoss endres til *Bergsjø og Frygne*.

Holum skog endres til *Holumskogen*.

Lønskollen endres til *Lønnskollen*.

Avgrensing

Det er gjennomført endringer i avgrensinger for flere av områdene etter høring. Stort sett er dette snakk om mindre tilpasninger til eiendomsgrenser eller for å grense ut eksisterende infrastruktur og anlegg. Den største endringen er gjort for området Bergsjø og Frygne hvor 890 dekar grenset ut etter at skogeier trakk deler av sitt tilbud. For området Tjaldal er det grenset ut til sammen 347 dekar etter høring. Arealet for Storås ble endret under erstatningsforhandlingene, da en grunneier trakk seg fra prosessen og en annen grunneier ønsket å redusere sitt areal. Som en følge av dette er arealet redusert med 130 dekar.

Det er gjennomført mindre justeringer av areal etter høring for områdene Nutknuten, Rambergåsen, Nesfjellet, Lønskollen, Økta, Hestebrennjuvet og Husebykollen.

Det er også gjort noen mindre justeringer i avgrensing etter statsforvalternes tilråding. Dette for å grense ut eksisterende anlegg i form av kraftledninger for områdene Grøtsura og Båtneset, og for å legge grensen i elvekant mot regulert vassdrag for områdene Dalan og Mardalen.

Klima- og miljødepartementet har foreslått noen mindre justeringer i avgrensingen for tre områder. Dette gjelder områdene Vestfjorddalen og Øverland og Robøle, som er justert av hensyn til nærliggende vannkraftverk. Departementet foreslår også en mindre justering av utvidelsesområdet for Gråura, for å grense ut en lokalitet med naturbeitemark.

Verneforskrifter

Det er etter høringen foretatt mindre endringer i forslag til verneforskrifter. Dette skyldes dels tilpasning til nyeste vernevedtak for naturreservater, dels kommentarer i innkomne høringsuttalelser og et generelt ønske om at forskriftene blir mest mulig like for forhold som gjelder samme tema. KLD vurderer at endringene ikke har betydning for avtalene om frivillig vern som er inngått med grunneiere.

5. Oppheving og endring av tidligere vernevedtak

Følgende eksisterende vernevedtak foreslås opphevet som følge av det nye verneforslaget:

1. Forskrift 12. desember 2014 nr. 1625 om vern av Mardalen naturreservat, Nesset kommune, Møre og Romsdal
2. Forskrift 7. desember 2018 nr. 1826 om vern av Oksåsen naturreservat, Flekkefjord kommune, Agder
3. Forskrift 26. juni 2009 nr. 897 om verneplan for skog. Vedlegg 14. Fredning av Øverland naturreservat, Tinn kommune, Telemark
4. Forskrift 17. desember 2010 nr. 1616 om vern av Vestfjorddalen naturreservat, Tinn kommune, Telemark
5. Forskrift 16. desember 2011 nr. 1283 om vern av Hestebrennajuvevet naturreservat, Ringerike kommune, Buskerud
6. Forskrift 10. juni 2005 nr. 576 om verneplan for barskog, vedlegg 13, fredning av Begna naturreservat, Nord-Aurdal og Sør-Aurdal kommuner, Oppland

Følgende eksisterende vernevedtak foreslås endret som følge av det nye verneforslaget:

1. Forskrift 16. desember 2022 nr. 2575 om vern av Gråura naturreservat, Oppdal og Sunndal kommuner, Trøndelag og Møre og Romsdal

6. Forvaltning av verneområdene

6.1 Forvaltningsmyndighet

Det skal fremgå av hver enkelt verneforskrift hvem som er forvaltningsmyndighet for verneområdet. Naturreservatene som foreslås vernet er vanligvis små verneområder, og det er lagt til grunn at kommunene skal tilbys forvaltningsmyndigheten for slike områder. Aktuelle kommuner skal derfor gjennom høringsprosessen ha fått tilbud om de ønsker å få tildelt forvaltningsmyndigheten for både eksisterende og nye områder som opprettes og som i sin helhet ligger innenfor kommunen. For eksisterende verneområder som forvaltes av kommunen og som nå utvides, endres i utgangspunktet forvaltningsmyndigheten ikke.

For de foreslåtte verneområdene der kommunen ønsker å ha forvaltningsmyndigheten, foreslås myndigheten lagt til kommunen. Dersom aktuelle kommuner ikke ønsker å ha forvaltningsmyndigheten for området som er foreslått vernet, blir denne myndigheten lagt til statsforvalteren. Verneprosessen for en del av områdene ble startet før ny rutine ble innført, derfor varierer det om statsforvalterne har klart å innhente svar fra kommunene. For de kommunene som er forespurt men som ikke har svart, legges det til grunn at de ikke ønsker forvaltningsmyndigheten og forvaltningsansvaret foreslås der lagt til statsforvalteren. Miljødirektoratet er delegert myndighet til å endre bestemmelsen i verneforskriften om hvem som skal være forvaltningsmyndighet, jf. naturmangfoldloven § 34 sjette ledd nr. 4.

7. Saksbehandling

7.1 Generell bakgrunn

Vern av skog har i lang tid vært en viktig del av verneplanarbeidet i Norge. Det systematiske arbeidet med vern av barskog ble påbegynt i 1988. Grunnlaget for skogvernarbeidet har vært bl.a. St.meld. nr. 68 (1980-81) *Vern av norsk natur*, St.meld. nr. 46 (1988-89) *Miljø og utvikling* og St.meld. nr. 40 (1994-95) *Opptrapping av barskogvernet fram mot år 2000*. Et viktig grunnlag for videre arbeid for økt skogvern er bl.a. St.meld. nr. 25 (2002-2003) *Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand*, hvor det ble lagt fram en strategi for økt skogvern. Ved behandlingen av Meld. St. 14 (2015-2016) *Natur for livet* anmodet Stortinget i mai 2016 regjeringen om å sette et mål om vern av både offentlig eid skog og frivillig vern av privateid skog til 10 prosent av skogarealet. Meld. St. 35 (2023-2024) *Bærekraftig bruk og bevaring av natur* legger opp til en videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern. Viktige naturfaglige evalueringer som ligger til grunn for prioriteringene i skogvernarbeidet er NINA-rapportene 54/2002, 535/2010 og 1352/2017.

7.2 Frivillig skogvern på privateid grunn

Vern av privateid skog gjennomføres i all hovedsak som frivillig skogvern. Ved frivillig skogvern tilbyr skogeierne skogareal for vern. Tilbud om vern sendes til vedkommende statsforvalter. Det foretas naturfaglige registreringer og utarbeides skogtakster for områder der det er behov for det. Hvis området kvalifiserer for vern, utarbeider Statsforvalteren på grunnlag av tilbudet og de naturfaglige registreringene forslag til avgrensning av verneområdet og forslag til verneforskrift som oversendes grunneier for kommentarer. Det avholdes møter og/eller befaringer der forslaget diskuteres nærmere. Miljødirektoratet oppnevner skogsakkyndig med mandat å forhandle med grunneierne og/eller grunneiernes representant. Ved enighet inngås avtale der erstatningssum, forslag til verneforskrift og avgrensning av verneområdet blir avklart. Fra avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjelder en vederlagsordning. Utbetaling av avtalt erstatningsbeløp skjer når vernevedtak er fattet.

Områdene i denne saken har ulik historikk. Det vises til tilrådinger fra Miljødirektoratet og statsforvalterne for utdypende informasjon om saksgangen.

7.3 Forholdet til utredningsinstruksen, forvaltningsloven og saksbehandlingsreglene i naturmangfoldloven

Verneforslagene er utarbeidet i henhold til Utredningsinstruksen. I kapittel 1 til 2 begrunnes verneforslagene på overordnet nivå, og sammenhengen med nasjonale og internasjonale mål om å ta vare på et utvalg av norsk natur belyses. Videre omtales kort hva som eventuelt skjer med verneverdiene hvis vernet ikke gjennomføres og hvilke virkemidler som eventuelt kan være relevante. I kapittel 3 vurderes samfunnsnyttene og konsekvensene av verneforslaget, hvem som berøres og hvilke tiltak som anbefales. I kapittel 8 og 9 omtales og vurderes generelle kommentarer og konkrete merknader til verneforslag for de enkelte områder fra berørte parter, myndigheter og interessegrupper. Økonomiske og administrative konsekvenser omtales i kapittel 10.

I henhold til rundskriv T-2/15 om saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven, forvaltningsloven og utredningsinstruksen har verneprosessene blitt gjennomført på en inkluderende måte. Aktuelle kommuner kan etter et vernevedtak søke om å få forvaltningsmyndighet i tråd med gjeldene politikk på området.

Gjennom verneprosessen er det foretatt en avveining mellom verneinteresser og andre bruker- og samfunnsinteresser. Verneforslaget er også i størst mulig grad tilpasset de ulike brukerinteressene i området. Kravene i naturmangfoldloven § 14 er dermed oppfylt.

7.4 Avveininger mellom skogbruk og skogvern

Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet fikk 1. juli 2020 i oppdrag fra KLD og Landbruks- og matdepartementet (LMD) å utrede forvaltningstiltak knyttet til skogvern og konsekvenser for avvirkningen og skognæringens bidrag til det grønne skiftet. I rapport M-2007-2021 har direktoratene foreslått retningslinjer for avveininger.

I oppdrag fra KLD 8. november 2021 ba KLD om at forslaget iverksettes, med noen mindre justeringer. For privateid skog skal det foretas avveininger for områder der det er mottatt tilbud etter 1. februar 2022. Ved vern av skog på offentlig eid grunn skal områder som det er meldt oppstart på fra samme dato eller senere avveies.

Det er politiske målsettinger og føringer både til økt skogvern og aktivt skogbruk.

Gjennom retningslinjene for avveininger mellom hensynet til skogbruk og skogvern er det avklart hvordan de to samfunnsinteressene skal avveies mot hverandre. Dette innebærer både dokumentasjon av de ulike interessene og innplassering i matrisen i figur nedenfor.

Matrisen innebærer at områder i grønne felt skal prioriteres for vern og områder i røde felt skal prioriteres til skogbruk. For områder i gule felt vil det være behov for nærmere vurderinger av Statsforvalter om det aktuelle området skal prioriteres for vern eller ikke.

Betydning for vern	Har	V1	V1S7	V1S6	V1S5	V1S4	V1S3	V1S2	V1S1 ¹⁾
		V2	V2S7	V2S6	V2S5	V2S4	V2S3	V2S2	V2S1 ¹⁾
		V3	V3S7	V3S6	V3S5	V3S4	V3S3	V3S2	V3S1
	Kan få	V4	V4S7	V4S6	V4S5	V4S4	V4S3	V4S2	V4S1
		V5	V5S7	V5S6	V5S5	V5S4	V5S3	V5S2	V5S1
		V6	V6S7	V6S6	V6S5	V6S4	V6S3	V6S2	V6S1
	Har mindre	V7	V7S7	V7S6	V7S5	V7S4	V7S3	V7S2	V7S1
			S7	S6	S5	S4	S3	S2	S1
			Har mindre	Kan få			Har		
Betydning for tømmer tilgangen									

Figur: Matrise for områdets betydning for tømmer tilgangen og betydning for vern. Grønne områder angir områder hvor vern skal prioriteres fremfor skogbruk, røde ruter angir at tømmer tilgangen skal prioriteres fremfor vern og gult felt angir områder som må vurderes nærmere av Statsforvalter.

I denne tilrådingen er det gjort avveininger for 21 områder, der disse er blitt prioritert for vern. De øvrige områdene ble tilbudt for frivillig vern av grunneier før 1. februar 2022, og omfattes derfor ikke av oppdraget fra KLD.

Tilnærmet hele tilbudsområdet for Vestfjorddalen og Øverland, samt utvidelsen av Oksåsen naturreservat ble tilbudt for frivillig vern av grunneier før 1. februar 2022. Det ble imidlertid tilbudt et mindre tilleggsareal i begge områdene etter denne dato, som er avveid

opp mot skogbruksinteressene. For området Dalan ble det også tilbudt et tilleggsareal etter 1. februar 2022 som er avveid mot skogbruksinteressene.

Samtlige av områdene som er avveid ligger innenfor de kategorier som skal prioriteres for vern i henhold til retningslinjene for avveining mellom områdenes betydning for tømmer tilgang og betydning for vern. Det vises til Miljødirektoratets tilrådning med vedlegg for skogfaglige beskrivelser og skjemaer for avveining utfylt for de områdene det er gjort avveininger.

7.5 Samiske interesser

Samene har som urfolk rett til å bli konsultert i saker som kan få direkte betydning for dem. Statsforvalteren tilbyr konsultasjon med samiske interesser i forbindelse med verneprosessen. Sametinget gir ofte tilbakemelding om at de ikke ønsker konsultasjon på tidlig stadium i verneprosessen, men ønsker å få tilsendt protokoll og ev. andre relevante dokumenter fra konsultasjonene. I enkelte tilfeller kan det være behov for konsultasjoner på et senere stadium i prosessen.

Ingen av områdene som tilrås i dette verneforslaget ligger innenfor samiske reinbeitedistrikt eller i områder med andre samiske interesser. For utvidelsen av Gråura naturreservat i Oppdal kommune har Statsforvalteren kontaktet nærmeste reinbeitedistrikt om konsultasjon. Reinbeitedistriktet mente det ikke var behov for konsultasjon

7.6 Høring av verneforslagene

Berørte grunneiere, rettighetshavere, kommuner, fylkeskommuner og andre instanser på fylkes- og regionnivå, samt aktuelle lokale og regionale organisasjoner har hatt verneforslagene på høring. Hovedsynspunkter fra høringsinstansene er tatt inn i kap. 9.

8. Generelle merknader til verneforslagene

Høringsuttalelsene er oppsummert i kap. 9 under omtalen av hvert område. I dette kapitlet redegjøres for Miljødirektoratets og KLDs merknader til generelle forhold i saken.

8.1 Miljødirektoratets generelle merknader

Forskriftenes innhold

Forskriftene er utarbeidet med utgangspunkt i en felles mal som skal sikre et mest mulig enhetlig restriksjonsnivå i alle skogreservater. Lokale tilpasninger forekommer når lokale forhold tilsier det, men avvik fra malen må begrunnes godt.

Miljødirektoratet understreker betydningen av at en både ved utforming av verneforskrifter og forvaltning av områdene, herunder dispensasjonspraksis, legger til grunn et langsiktig perspektiv. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for verneformålet, kan i sum og over tid medvirke til at naturkvalitetene forvitrer. Det er også viktig at den økosystemtilnærmingen som er lagt til grunn i skogvernet reflekteres.

Verneforskriftene innebærer vern av all vegetasjon og alt dyreliv. Dyreliv omfatter alle former for levende organismer, både virveldyr og virvelløse dyr. Det er likevel åpnet for jakt, fiske og sanking av bær og matsopp. Ulike tiltak som kan endre naturmiljøet er forbudt. Dette innbefatter oppsetting av anlegg av ulike slag (midlertidige eller faste), men også tiltak som for eksempel drenering, kalking og gjødsling. For enkelte områder er det i verneforskriften åpnet for visse typer anlegg etter søknad.

Verneforskriftene innebærer et generelt hogstforbud, men i enkelte områder kan det etter søknad gis tillatelse til ringbarking og uttak av utenlandske treslag og etablerte plantefelt

av gran. I tilfeller der det ikke er aktuelt å ta ut plantede trær på kort sikt, kan det etter søknad gis tillatelse til en begrenset skjøtsel.

Motorferdsel er forbudt, men forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til nødvendig motorferdsel i forbindelse med spesielt nevnte formål. Det understrekes at regelen om «nødvendig motorferdsel» skal håndheves strengt. Motorferdsel i tilknytning til militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, og gjennomføring av skjøtelses- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten er tillatt. Dette gjelder ikke for øvingsvirksomhet i tilknytning til slike formål. Det er gjort en vurdering for hvilke områder det er aktuelt med en egen dispensasjonshjemmel for øvingsvirksomhet. Utgangspunktet har vært at det ikke er aktuelt å åpne for dette i små verneområder og verneområder som på grunn av sin topografi (bratte områder) er lite egnet til slike aktiviteter.

Vedlikehold av eksisterende veger og anlegg, herunder bygninger og eventuelt andre installasjoner som er i bruk på vernetidspunktet, er tillatt. Med vedlikehold menes opprettholdelse av den standard vegen, bygningen, anlegget o.a. hadde på vernetidspunktet. Vedlikehold omfatter ikke nybygging, oppgradering eller utvidelse. Vedlikehold av for eksempel veg omfatter dermed tiltak eller arbeid for å holde vegen ved like eller opprettholde samme standard som på vernetidspunktet, uten at den endrer karakter. Miljødirektoratet vil ikke tilrå at verneforskriften henviser til vegklasser, da slike standarder kan endres over tid, men tilrår å opprettholde formuleringen om standard på vernetidspunktet. Tiltak som påføring av nytt grusdekke, grøfterensk, skifte av stikkrenner og lignende anses som vedlikehold. Motorferdsel i forbindelse med vedlikehold kan tillates etter søknad, og skal fortrinnsvis skje på snødekt mark.

Miljødirektoratet påpeker at restriksjonsnivået er relativt likt i de områdene som foreslås vernet, men ettersom verneforskriftene for områdene er utformet gjennom forhandlinger med de respektive grunneierne, må det aksepteres at det blir enkelte forskjeller i forskriftene. For de områdene der eksisterende verneområder inngår i verneforslagene, vil ny verneforskrift omfatte hele området. Disse områdene kan derfor få større endringer i forhold til eksisterende verneforskrift. For noen områder med mindre utvidelser opprettholdes eksisterende bestemmelser, som da også vil gjelde for utvidelsesarealet. Miljødirektoratet vurderer at mal for verneforskrifter for skogvernområder ivaretar avveiningen mellom ulike brukerinteresser og de overordnede vernehensynene på en god måte.

Navn

Kartverket forutsetter at vernemyndigheten melder inn navnet på nye naturreservat til Kartverket for registrering i Sentralt stedsnavnregister (SSR) når vernevedtak er gjort, jf. § 15 i lov om stadnamn av 18. mai 1990 nr. 11. Kartverket forutsetter dessuten at kart over verneområdene produseres i samsvar med Miljødirektoratets produktspesifikasjon. Språkrådet viser til at offentlige instanser er bundet til skrivemåten i sentralt stedsnavnsregister. For å kunne bruke annet navn, er det behov for å reise formell navnesak.

Endelige vernekart blir produsert i tråd med gjeldende praksis. Miljødirektoratet viser til kommentarene fra Klima- og miljødepartementet i foredrag til kgl.res. i desember 2015 når det gjelder innmelding av navn på nye verneområder i Sentralt stedsnavnregister:

"Kartverket gjøres kjent med nye vernevedtak gjennom brev fra Klima- og miljødepartementet for å tinglyse vernevedtakene på berørte eiendommer. Da Kartverket også er ansvarlig for Sentralt stedsnavnregister, må det forutsettes at Kartverket samtidig sørger for innmelding til Sentralt stedsnavnregister".

Motorferdsel

Det er åpnet for uttransport av felt elg og hjort i verneforskriftene § 6. I områder hvor det er aktuelt er det også åpnet for uttransport av villsvin. Miljødirektoratet vil understreke at motorisert uttransport av elg, hjort og villsvin i utgangspunktet enten skal foregå manuelt eller ved bruk av lett beltekjøretøy hjemlet i § 6. Med lett beltekjøretøy i denne sammenheng menes mindre beltekjøretøy som f.eks. elgtrekk, jernhest og beltegående ATV. Det er i noen tilfeller åpnet for at uttransport kan skje med ATV eller traktor på eksisterende traktorveger. Unntaket for uttransport av felt elg, hjort og villsvin er i tråd med motorferdsellovens bestemmelser. Det er i noen områder tilrådd å åpne for uttransport også av bjørn og ulv. Miljødirektoratet har tatt inn utvidet unntak der dette er foreslått av statsforvalterne, men har ikke foreslått noen generell endring av denne bestemmelsen. Miljødirektoratet mener det er hensiktsmessig at det foretas en generell gjennomgang av denne unntaksbestemmelsen der også forholdet til motorferdsellovens unntaksbestemmelser må vurderes. Det samme gjelder bestemmelsen om uttransport av syke og skadde bufe.

En eventuell tillatelse til bruk av annet motorkjøretøy enn nevnt over, hjemlet i § 7, skal vurderes nøye. Det reelle behovet, samt mulige påvirkninger på naturmiljøet skal vurderes. Forvaltningsmyndigheten kan i sin søknadsbehandling knytte tillatelsen til bestemte traséer. Dette vil særlig være aktuelt for uttransport av elg og hjort fra bakenforliggende områder. Det kan også innvilges flerårige dispensasjoner.

I områder med hytter er hovedregelen at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til transport av ved, materialer og utstyr på snødekket mark etter § 7. Slike tillatelser bør normalt styres til fastlagte traséer. Valg av trasé bør fastsettes ved søknadsbehandling eller som en del av utarbeidelse av forvaltningsplan. Motorisert transport i forbindelse med vedlikehold bør skje på snødekt mark med bruk av snøskuter. I unntakstilfeller kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til barmarkskjøring for transport av materialer til vedlikehold. Dette bør normalt være vedlikeholdsbehov av akutt karakter, og transporten bør så langt mulig foregå på fast mark og ikke i våtmarks-/myrområder. Det foreslås at det ikke åpnes for motorferdsel i forbindelse med vedlikehold av stier. Dersom det tas ned større trær som en del av nødvendig vedlikehold av stier, eller eventuell tillatt rydding av nye stier, bør disse som hovedregel bli liggende i naturreservatet. Miljødirektoratet har tatt ut bestemmelser som åpner for motorferdsel for vedlikehold av eksisterende og rydding av nye stier der dette er foreslått i forskriftene.

I verneforskriftenes § 7 er det åpnet for at det etter søknad kan gis dispensasjon til motorferdsel knyttet til ulike formål. Der hvor bestemmelsene ikke spesifiserer om slik transport skal skje med beltekjøretøy på snødekt mark, med lufttransport eller på barmark, skal det ved vurderingen av den enkelte dispensasjonssøknad legges til grunn at transporten fortrinnsvis bør skje med beltekjøretøy på snødekt mark eller med lufttransport. Transport på barmark er kun aktuelt når transport med beltekjøretøy på snødekt mark eller lufttransport er vanskelig å gjennomføre og ellers når det er spesielle forhold som tilsier det, og forutsetter at slik transport er vurdert å kunne gjennomføres uten skader på viktige verneverdier, naturtyper eller leveområder for arter.

Kraftledninger

I områder med eksisterende energi- og kraftanlegg er utgangspunktet at anleggene skal kunne drives og vedlikeholdes på en sikkerhetsmessig og økonomisk forsvarlig måte. Forskriftsmalene har standardbestemmelser som åpner for drift og vedlikehold av anlegg, og motorferdsel i forbindelse med akutt utfall på kraftledninger. Forskriftsmalen fastsetter søknadsplikt for motorferdsel utover dette. Bakgrunnen for dette er at forvaltningsmyndigheten blant annet skal ha mulighet til å kunne styre hvilke typer kjøretøy som benyttes og til hvilken tid eller etter hvilken trasé kjøringen skal skje. Det forutsettes at man primært forsøker å legge motorisert ferdsel utenfor verneområdene.

Foruten drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg, og nødvendig istandsetting ved akutt utfall, åpnes det for oppgradering/fornyelse av eksisterende kraftanlegg og kraftledninger for heving av spenningsnivå og øking av linjesnitt dersom tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig.

Bestemmelsen om oppgradering/fornyelse tas kun inn i områder der kraftledningen ligger innenfor verneforslaget. I områdene med kraftledning inntil verneområdet, men utenfor vernegrensen, er det tatt inn bestemmelser om drift og vedlikehold slik at nødvendige tiltak kan gjøres innenfor vernegrensen. Det er i disse tilfellene også tatt inn unntak for motorferdsel i forbindelse med akutt utfall. Der tilkomst til ledning kan løses utenfor vernet, er det ikke tatt med bestemmelse om motorisert ferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold av kraftledning som grenser inntil verneområdet.

Miljødirektoratet forholder seg til enighet på departementsnivå om bestemmelsene om drift og vedlikehold av kraftanlegg, og har justert forskriftene i tilrådingen i tråd med formuleringer i nyeste vernevedtak.

Ved de senere skogvernvedtakene er det i noen konkrete tilfeller gitt generelt unntak til Statnett SF for at det i forbindelse med drift og vedlikehold på kraftledninger kan kjøres på etablerte traséer. En forutsetning for dette er at det finnes oversikt over slike traséer, og at kjøringen er vurdert å ikke føre til nevneverdig skade på verneverdiene. Traséene skal da markeres på vernekartet. Statnett er i slike tilfeller selv ansvarlig for å levere kart over traséer.

Leting etter mineralske ressurser

Naturmangfoldloven § 41 sier at det som ledd i saksbehandlingen skal innhentes kunnskap om andre mulige verdier i området. Dette vil i hovedsak være å samle kunnskap som allerede er kjent, herunder informasjon om pågående næringer eller aktiviteter.

Dersom ny kunnskap i framtiden viser at det finnes viktige forekomster av mineralske ressurser i verneområdene, må eventuell utdrift av disse forekomstene vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle ut fra den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48. Denne lyder: "Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig."

Den viktigste måten å få fram interessene knyttet til potensiell og planlagt utnyttelse av mineralressurser på, er høringene som gjennomføres for det enkelte verneforslaget. I de fleste sakene kommer man fram til gode løsninger gjennom grensedragning og/eller tilpasning i forskriften. I de sakene der målet om økt skogvern (og grunneiers ønske om frivillig vern) må veies opp mot potensiell eller planlagt utnyttelse av mineralressurser, vil man forsøke å finne omforente løsninger på direktoratsnivå. I tilfeller hvor dette ikke er mulig vil dette være avveininger som må avklares mellom departementene etter at Miljødirektoratet har levert sin tilråding til Klima- og miljødepartementet.

Landing og start med luftfartøy

Miljødirektoratet vurderer at landing og start med luftfartøy er uønsket i naturreservater, og at dette bør tydeliggjøres og synliggjøres ved å ta inn et forbud i verneforskriften.

Gjennom forskrifter vedtatt ved kgl.res. 12. desember 2014 ble Forsvarsbyggs ønske om at landing og start med forvarets luftfartøy gis automatisk unntak, tatt inn i forskriftene for skogvern områder. Miljødirektoratet har derfor lagt dette inn i alle forskriftene i denne tilrådingen. De aktuelle verneforslagene omfatter skog- og andre utmarksområder. En antar at landing og start eventuelt vil bli (meget) sjeldne foreteelser og ikke utgjøre noen trussel mot områdene som sådan.

Når det gjelder militær operativ virksomhet i lufta, viser Miljødirektoratet til NOU 2001:15 *Forsvarets områder for lavtflyging*, punkt 5.5.6.1 Unntaket for militær operativ virksomhet i verneområder, hvor det fremgår hva som anses som operativ virksomhet. Miljødirektoratet legger denne tolkningen av begrepet militær operativ virksomhet til grunn.

Beiting av husdyr

Miljødirektoratet viser til at det i noen områder kan være behov for regulering av beitetrykk mv., og det er foreslått særskilte unntaksbestemmelser som skal ivareta dette i de områder det er aktuelt. I disse områdene tilrår Miljødirektoratet at det tas inn en unntaksbestemmelse som åpner for skånsom beiting. I mange områder er det ikke ønskelig med andre typer beitedyr enn det som er vanlig på vernetidspunktet, og det er viktig at en unntaksbestemmelse fanger opp behovet for regulering. Hva som defineres som "skånsom beiting" vil nødvendigvis ofte variere mellom områder og de ulike delene/kvalitetene innenfor et område.

For de områdene der beiting er aktuelt, er det gjort en vurdering av om forskriften skal åpne for utsetting av saltstein. For de fleste områdene er det vurdert at dette er et tiltak som i liten grad berører verneverdiene, og det er derfor tatt inn en unntaksbestemmelse om mulighet for utsetting av saltsteiner. For noen områder vurderes dette tiltaket å ha betydning i forhold til verneverdiene, og for disse områdene kan det ligge noen begrensninger. I noen områder er utplassering av saltstein søknadspliktig, slik at bl.a. plassering kan styres. Det samme gjelder oppsetting av gjerder; for de områdene der dette vurderes som aktuelt, er det tatt inn som spesifisert unntak i § 7. Enkelte av områdene i verneplanen er uten veger og stier, og har en topografi som tilsier at motorferdsel i forbindelse med utsetting av saltstein eller i forbindelse med gjerdning ikke er relevant.

Sykling og større arrangementer

Hovedregelen i friluftsløven er at det i skogområder er tillatt med sykling på veg eller sti når det skjer hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet.

I tråd med føringene i friluftsmeldingen og tidligere vedtatte kgl.res. for skogvern tilrår Miljødirektoratet at sykling (samt riding og bruk av hest) tillates på eksisterende stier og veger, dersom det ikke er særskilte naturfaglige hensyn som tilsier et forbud på bestemte stier eller i bestemte områder.

I områder hvor det ikke finnes veger og stier gjelder et generelt forbud mot sykling og bruk av hest. Det går fram av beskrivelsen av det enkelte område dersom det ikke finnes veger eller stier i området.

Når det gjelder el-sykler rammes dette av forbudet mot motorferdsel i verneforskriftene. Det er foreløpig ikke gjort endringer i regelverket som gjelder el-sykler i friluftsløven eller i malen for verneforskrifter.

Forbudet mot arrangementer omfatter større arrangementer. Det er ikke fastsatt noen absolutt grense for hvor store arrangementer som faller inn under forbudet.

Forvaltningsmyndigheten må gjøre en konkret vurdering av om planlagte arrangementer omfattes av forbudet. Det er åpnet for å kunne gi tillatelse til større arrangementer etter søknad. Det er også mulig å gi åpning for bestemte arrangement i verneforskriften. Dette kan for eksempel være aktuelt for faste årlige arrangementer med liten grad av tilrettelegging, men det skal da skje etter en konkret vurdering opp mot ivaretagelse av verneformålet for det enkelte området.

Det er ikke noe generelt forbud mot orientering i verneforskriftene, men det må søkes om å arrangere orientingsløp som faller inn under forbudet mot større arrangement. Utsetting av turposter, kjentmannsposter, turorientering mv. anses ikke som arrangement, men kan rammes av forbudet mot midlertidige innretninger og dermed være søknadspliktig. Det kan tas inn særskilt unntak for dette etter en konkret vurdering ut fra verneverdiene.

Miljøtilpasset reiseliv er et vidt begrep som kan omfatte en rekke ulike aktiviteter og former for tilrettelegging. På et generelt grunnlag er det ikke ønskelig med ulike former for tilrettelegging innenfor skogreservater. I enkelte foreslåtte verneforskrifter fra statsforvalterne, er det tatt inn bestemmelse som åpner for å gi tillatelse til miljøtilpasset reiseliv. Som hovedregel tar Miljødirektoratet ut bestemmelsen der det ikke har kommet konkrete innspill eller planer om denne type virksomhet i det aktuelle området og det ikke er gjort konkrete vurderinger mht. hvilken påvirkning dette kan ha på verneverdiene.

Rydding av vegetasjon i forbindelse med storviltjakt

Storviltjakt har lange tradisjoner i Norge, og reguleres gjennom naturmangfoldloven og viltloven. Når et område vernes som naturreservat, er utgangspunktet at vernet ikke vil påvirke verken jaktretten eller jaktutøvelsen. Rydding av vegetasjon som er til ulempe for jaktutøvelsen, er et tema som i enkelte tilfeller kommer som innspill fra grunneier. Dette reguleres av forskriften. Ordlyden i bestemmelsen har imidlertid vært varierende, og Miljødirektoratet har derfor sett behov for å standardisere bestemmelsen i § 4 til følgende ordlyd "forsiktig rydding av småbusker og kvist i siktlinjer ved faste jaktposter i forbindelse med storviltjakt". Hensikten med bestemmelsen er å konkretisere hvilken vegetasjon som kan fjernes. Med siktlinjer menes linje(r) fra en jaktpost der det er størst sannsynlighet for å løsne skudd og mot der storviltet mest sannsynlig viser seg. Det er også konkretisert at det kan ryddes ved faste jaktposter. Dette for å unngå åpning for tilfeldig rydding innenfor hele verneområdet. Som hovedregel har Miljødirektoratet endret til standard formulering i de tilfeller det er avvik mellom ordlyden som er tilrådd fra Statsforvalteren og mal.

Gjenoppbygging av bygninger og anlegg som går tapt ved brann eller naturskade

I enkelte foreslåtte verneforskrifter er det tatt inn bestemmelse om gjenoppbygging av bygninger og anlegg som går tapt ved brann eller naturskade, også i områder der det ikke er noen kjente anlegg eller bygninger innenfor området. Brann og naturskade vil i alle tilfeller være en uforutsett og sjelden hendelse og Miljødirektoratet mener det vil være mer fornuftig å foreta en vurdering om det skal gis dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 dersom en slik hendelse skulle oppstå. Som hovedregel tar Miljødirektoratet ut bestemmelsen dersom det ikke er kjente anlegg eller bygninger i området og det ikke har kommet konkrete innspill om at dette er en relevant bestemmelse.

Nye stier

Naturreservater er den strengeste verneformen vi har i Norge og etablering av tiltak/inngrep etter vern er derfor som utgangspunkt ikke ønskelig. Dette gjelder også rydding/etablering av nye stier og merking disse. I de tilfeller det ikke er eksisterende stier, eller kjent at det er konkrete planer eller det ikke er kommet innspill som tilsier at dette er et aktuelle tiltak, er bestemmelsen som hovedregel tatt ut. Dette vil ikke være en realitetsendring, selv i de tilfeller bestemmelsen er hørt, da bestemmelsen i alle tilfeller er tilrådd i § 7 (søknadspliktig). Etter at området er vernet, vil det fortsatt være mulig å søke om tiltak etter § 8 jf. naturmangfoldloven § 48.

Annet

Miljødirektoratet tilrår for de fleste områder enkelte endringer i forslag til verneforskrift uten at dette endrer restriksjonsnivået.

8.2 Klima- og miljødepartementets generelle merknader

8.2.1 Kraftledninger

Drift og vedlikehold av kraftledninger

KLD viser til at bestemmelsene åpner for drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg. Vedlikehold omfatter blant annet utskifting av komponenter knyttet til kraftledninger (liner, isolatorer, master, traverser m.v.) i samsvar med anleggets tillatte egenskaper i tråd med konsesjon etter energiloven. Oppsetting av master med annen utforming enn eksisterende anlegg, omfattes normalt ikke av bestemmelsene på dette punkt. Ved utskifting av master eller andre komponenter, skal master og komponenter som er mest mulig lik eksisterende benyttes, med mindre overgang til andre typer master og komponenter vil redusere anleggets innvirkning på verneverdiene uten urimelige kostnader eller ulemper for anleggseieren, jf. energiforskriften § 3-4.

Nødvendig skogrydding i kraftledningstraseer ansees som en del av ordinært vedlikehold av kraftledninger, som kan skje uten søknad. Dette omfatter også nødvendig sikringshogst av enkelttrær og mindre flater langs kraftledningstraseen, hvor det forutsettes at hogde trær forblir i skogreservatet av hensyn til arter som er avhengige av død ved. Det følger av formuleringen "i og inntil verneområder" i forskriften § 4 at netteier også kan gjennomføre nødvendig sikringshogst innenfor verneområder i de tilfeller hvor kraftledningen ligger utenfor selve verneområdet og ledningstraséen/kanten av skogryddebeltet følger vernegrensen.

Der hvor grenser for verneområder ligger nær eksisterende kraftledninger forutsettes det at verneområdet ikke er til hinder for drift og vedlikehold av kraftledningene.

Istandsetting ved akutt utfall

Ved akutt utfall, samt ved umiddelbar fare for akutt utfall, på eksisterende energi- og kraftanlegg er det behov for rask istandsetting slik at kunder får strøm og viktige samfunnsfunksjoner kan opprettholdes. I henholdsvis § 4 og § 6 er det derfor tatt inn bestemmelse om at istandsetting, og motorferdsel i den forbindelse, kan gjennomføres uten søknad. I § 6 er det tatt inn bestemmelse om at det i ettertid skal gis melding til forvaltningsmyndigheten om motorferdselen. Unntaket for motorferdsel i § 6 gjelder bare ved akutt utfall og fare for akutt utfall, ikke for ordinær drift og vedlikehold.

Oppgradering og fornyelse av kraftledninger

Verneforskriftene har i § 4 unntak for oppgradering eller fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og øking av linetverrsnitt når dette ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig. Eksempel på tiltak som har liten påvirkning på verneverdiene, og som er tillatt etter dette unntaket, er endring av driftsspenning eller linetykkelse. En forutsetning for dette er at heller ikke anleggsarbeidene skader verneverdiene nevneverdig. Oppgraderinger som innebærer bruk av større eller endrede master kan også omfattes dersom det ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig. Vurderingen av om oppgraderingen eller fornyelsen skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig, vil være en konkret vurdering av tiltakets effekter på det naturmangfoldet som er oppgitt i verneformålet. Jo mer presis og spesifisert formålsbestemmelsen er, desto lettere vil det være å fastslå om vilkåret er oppfylt eller ikke. Eksempel på tiltak som kan skade verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig, er økning av spenningsnivå eller endrede master som medfører behov for å øke

ryddebeltets bredde langs kraftledningen. Et annet eksempel er der man i anleggsfasen har behov for motorferdsel på barmark for å komme inn til mastepunktene med anleggsmaskiner, og slik ferdsel ikke kan skje i eksisterende ryddebelte. Slike tiltak vil kreve søknadsbehandling etter § 7.

Søknadspliktig oppgradering eller fornying av kraftledninger (§ 7)

Oppgradering eller fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4, og som er nødvendig for å holde anlegget i tilfredsstillende driftssikker stand, skal behandles etter søknad. Dette gjelder først og fremst tiltak som har potensial til å skade verneverdiene nevneverdig. Vurderingen blir dermed en avveining mellom tiltakets samfunnsmessige betydning og hensynet til verneverdiene. Hensikten med konkret søknad er å etablere en kontakt mellom tiltakshaver og forvaltningsmyndigheten for verneområdet med sikte på å drøfte avbøtende tiltak, slik at mulige negative konsekvenser for verneverdiene i størst mulig grad reduseres og dermed synliggjøres allerede i søknaden. Hensikten er ikke å diskutere nedleggelse eller dramatiske omlegginger av det eksisterende anlegget, men derimot en mest mulig skånsom utforming og mindre justeringer av anlegget. Departementet legger derfor til grunn at det i de fleste tilfeller vil være mulig å komme frem til løsninger som ivaretar behovet for nødvendig oppgradering eller fornyelse. Opprettholdelse av luftledning i det samme området skal normalt aksepteres. Oppgradering og fornying kan i noen tilfeller innebære bygging parallelt med eksisterende kraftledning, hvis eksisterende ledning må være i drift under arbeidet før den deretter rives. Ved vurderingen skal det legges vekt på netteiers plikter etter energiloven til å sørge for å holde anlegget i tilfredsstillende driftssikker stand, herunder sørge for vedlikehold og modernisering som sikrer en tilfredsstillende leveringskvalitet. Ved vurderingen skal det også legges vekt på plikten til ved planlegging, utførelse og drift av elektriske anlegg å sørge for at allmennheten påføres minst mulig miljø- og landskapsmessige ulemper i den grad det kan skje uten urimelige kostnader eller ulemper for konsesjonæren. På bakgrunn av dette mener Klima- og miljødepartementet at vernet er forenelig med energiforsyningen som berører områdene. Det vises for øvrig til omtalen av områdene i kap. 9.

Spesielt om motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold av kraftledninger

I mange tilfeller benytter netteier etablerte traseer, for eksempel traktorveier eller andre kjørespor, til motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold av kraftledninger. Departementet mener at man bør vurdere generelle unntak i verneforskrifter for kjøring der det finnes slike traseer, og der kjøringen ikke vurderes å ville medføre nevneverdig skade på verneverdiene. Hvis det skal gis generelle unntak i verneforskrifter for slik motorferdsel må kjøretraseer som kan benyttes være inntegnet på vernekartet. Dersom det ikke er aktuelt med generelle unntak i etablerte traseer, bør forvaltningsmyndigheten ved behandling av dispensasjonssøknader så langt råd er vurdere flerårige tillatelser til motorferdsel i forbindelse med ordinær drift og vedlikehold av kraftledninger. Bl.a. bør flerårige tillatelser vurderes hvis det er hensiktsmessig både for forvaltningsmyndigheten for verneområdet og for søker, og under forutsetning om at verneverdiene kan ivaretas tilfredsstillende eksempelvis ved at motorferdselen begrenses til fastlagte traseer eller at det benyttes miljøforsvarlige transportformer. Tillatelser hvor dette er avklart i lang tid vil redusere netteiers administrasjon knyttet til verneområder. I utgangspunktet står tiltakshaver rimelig fritt til å utforme en søknad om tillatelse til nødvendig motorferdsel i forbindelse med ordinær drift og vedlikehold av kraftledninger. For å redusere netteiers

administrasjonskostnader ved å måtte søke mange ganger i samme områder, kan slike søknader utformes som transportplaner eller tilsvarende som beskriver netteiers langsiktige behov for motorferdsel knyttet til ordinær drift og vedlikehold av kraftledningen i området. I så fall vil det, dersom verneverdiene blir tilstrekkelig ivaretatt, kunne gis tillatelser med virkning over lang tid. Forvaltningsmyndigheten har alminnelig veiledningsplikt i slike saker og det oppfordres til dialog mellom forvaltningsmyndighet og netteier om hvordan transportbehov og verneverdier kan ivaretas. De vesentligste delene av en transportplan bør fremgå som vilkår i tillatelsen. Det legges til grunn at forvaltningsmyndigheten vil forlenge gitte tillatelser dersom forutsetningene ikke er endret.

Nødvendig motorferdsel i forbindelse med oppgradering og fornying av eksisterende kraftledninger gjelder andre typer tiltak enn ordinær drift og vedlikehold, og vil fortsatt måtte omsøkes etter verneforskriftens § 7 som tidligere.

8.2.2 Mineralvirksomhet

Eventuell drift av fremtidige funn av mineralforekomster

Verneforskriftene har forbud mot blant annet mineralutvinning. Regjeringen er opptatt av å legge til rette for fremtidig vekst i mineralnæringen. Ambisjonen i Norges mineralstrategi er å utvikle verdens mest bærekraftige mineralnæring. Områdene som forslås vernet kan inneholde mineralforekomster som kan gi grunnlag for fremtidig verdiskaping og næringsutvikling. Det kan være fornuftig å gjennomføre kartlegging, målinger eller undersøkelser i et verneområde for å få informasjon om ressurser og geologi for vurdering av mulig utvinning utenfor verneområdene, eller utvinning innenfor verneområdene som ikke vil være i strid med vernet. Naturmangfoldloven gjør det mulig å søke om dispensasjon fra forbudene mot mineralvirksomhet. Vilklårene for å gi dispensasjon følger av naturmangfoldloven § 48 første ledd: *"Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig."*

Selv om vilklårene for å gi dispensasjon er svært strenge, er ikke mineralutvinning helt utelukket. Det er tre alternative vilkår for å gi dispensasjon, og to av dem kan gi grunnlag for dispensasjon til utvinning av mineral. Det første vilkåret er dersom mineralutvinning *"ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig"*. Regjeringen har i senere vedtak om vern av skog signalisert at underjordisk drift med åpning for uttak utenfor verneområdet kan etableres på en måte som oppfyller dette vilkåret. Dagdrift innenfor verneområdet er derimot neppe aktuelt etter dette alternativet. Dersom underjordsdrift med uttak utenfor verneområdet ikke er mulig, for eksempel på grunn av lang avstand mellom vernegrense og påvist funn, vil eventuell utvinning i dagbrudd måtte vurderes etter alternativet *"hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig"*. Unntaket for vesentlige samfunnsinteresser omfatter bare tungtveiende nasjonale hensyn. Departementet kan ikke utelukke at mineralressurser med et betydelig verdiskapingspotensial i enkelte tilfelle vil være en slik nasjonal interesse. Det skal imidlertid mye til. Samtidig er det også et vilkår at den nasjonale interessen må gjøre inngrep i verneområdet *"nødvendig"*. Dette betyr at man må vurdere om det er mulig å ivareta den nasjonale interessen på en annen måte, som ikke medfører inngrep i verneområdet, f.eks. bruk av underjordsdrift. Hensynet til verneverdiene vil være et tungtveiende argument for å finne andre løsninger.

Dersom forvaltningsmyndigheten kommer til at ett av vilkårene for å gi dispensasjon er oppfylt, beror det på forvaltningens skjønn om dispensasjon skal gis. Vurderingen skjer innenfor rammene av verneforskriften og naturmangfoldloven, alminnelige forvaltningsrettslige regler, samt rundskriv og retningslinjer for forvaltning av verneforskrifter. Omfanget, miljøvirkningen og nødvendigheten av de tiltak som det søkes dispensasjon for, vil ha betydning i vurderingen. Tilsvarende vil de hensyn som taler positivt for omsøkte tiltak, slik som blant annet verdiskapingspotensialet knyttet til tiltaket inngå i vurderingen. Forvaltningsmyndigheten bør også vurdere om det vil stride mot verneverdiene om tilsvarende dispensasjonssøknader blir innvilget i fremtiden. Det gjelder særskilte retningslinje for skjønnsutøvelse dersom vilkåret "vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig" anvendes. Disse følger direkte av naturmangfoldloven § 48 annet ledd.

Mineralundersøkelser og motorferdsel

Kartlegging av mineralressurser forutsetter som regel måling fra luften, enkel prøvetaking mv., og vurdering av drivverdighet forutsetter normalt analyse av prøver tatt med kjerneboring. For å kunne vurdere om det er drivverdige mineralressurser i et område kan det derfor være nødvendig å gjennomføre undersøkelser med bruk av borerigg og frakt av utstyr mv. inne i et verneområde.

Vilkårene for å gi dispensasjon for undersøkelser og nødvendig motorferdsel følger av naturmangfoldloven § 48 første ledd: *"Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig."*

Dersom vilkårene for å gi dispensasjon til mineralundersøkelser og/eller motorferdsel er oppfylt, kan forvaltningsmyndigheten i den skjønnsmessige vurderingen av om slik dispensasjon skal gis, legge vekt på om undersøkelser mv. utenfor verneområdet har sannsynliggjort funn av mineralforekomster innenfor verneområdets grenser.

Tillatelser etter annet lovverk og samordning av saksbehandlingen

Naturmangfoldloven § 48 tredje ledd gjelder der mineralundersøkelser eller mineralvirksomhet trenger tillatelse etter både verneforskriften og annet lovverk. Eksempler på dette kan være nødvendige avklaring etter plan- og bygningsloven, motorferdselloven eller mineralloven.

8.2.3 Hogst av ved til hytter i verneområder

I skogreservater er det generelt et mål at skogen skal få utvikle seg mest mulig urørt av menneskelig aktivitet, også vedhogst. Derfor legges det primært til grunn at ved bør hogges utenfor verneområdet og kjøres inn til eksisterende hytter, men at det må gjøres en vurdering i hvert enkelt tilfelle om belastningen på verne-området blir mindre om det tillates vedhogst rundt hyttene i verneområdet enn at veden blir transportert inn til hyttene gjennom verneområdet. Dersom det åpnes for hogst av ved til eksisterende hytter må det settes vilkår bl.a. om lokalisering og gjennomføring av hogsten, hogstmengde samt hvilke treslag som kan hogges, slik at verneverdiene i området ikke reduseres. Hogst skal uansett ikke skje i registrerte kjerneområder.

8.2.4 Motorferdsel på barmark

Det er i enkelte tilfeller i verneforskriftens § 7 åpnet for at det etter søknad kan gis dispensasjon til bruk av motorferdsel for ulike formål. Der hvor bestemmelsene ikke spesifiserer om slik transport skal skje med beltekjøretøy på snødekt mark, med lufttransport eller på barmark, skal det ved vurderingen av den enkelte dispensasjons-søknad legges til grunn at transporten fortrinnsvis bør skje med beltekjøretøy på snødekt mark eller med lufttransport. Transport på barmark er kun aktuelt når transport med beltekjøretøy på snødekt mark eller lufttransport er vanskelig gjennomførbart, og forutsetter at slik transport er vurdert å kunne gjennomføres uten skader på viktige verneverdier, naturtyper eller leveområder for arter.

8.2.5 Nødvendig transport av ved, materialer og utstyr til hytter

Enkelte verneforskrifter kan i § 7 ha bestemmelser som åpner for nødvendig transport av ved, materialer og utstyr til hytter. Det legges til grunn at slik transport fortrinnsvis bør skje på veier, eller alternativt med beltekjøretøy på snødekt mark, bl.a. fordi det her ofte er snakk om betydelig vekt som skal transporteres og betydelig potensiale for sporskader. Transport på barmark utenfor veier er aktuelt kun i enkelte spesielle tilfeller hvor transport med beltekjøretøy på snødekt mark ikke er mulig eller praktisk gjennomførbart, og dersom slik transport er vurdert å kunne gjennomføres uten skader på viktige verneverdier, naturtyper eller leveområder for arter. Dette må vurderes konkret i det enkelte tilfellet.

8.2.6 Beiting

Vedrørende beiting mener departementet det er uheldig hvis det i noen av unntakene i § 4 er et krav at tiltakene ikke skal skade verneverdiene, mens andre unntak ikke tar dette forbeholdet. Dette kan skape tolkningstvil. Det ligger uansett som en forutsetning i regelverket at aktiviteter eller inngrep i verneområdet ikke skal skade verneverdiene, jf. forskriftene § 3 første ledd. Departementet ser imidlertid at bestemmelsene også skal gi praktisk informasjon til grunneiere og andre om at det av hensyn til verneverdiene er behov for særskilte hensyn, og at det er derfor i visse tilfeller er hensiktsmessig at dette fremgår av unntaksbestemmelsene. Det kan for eksempel være verneområder som er særlig sårbare for enkelte typer påvirkninger, for eksempel høyt beitetrykk i raviner og sumpskog og sårbare vegetasjonstyper. Departementet foreslår derfor at det i disse tilfellene bare gis unntak for "*skånsom* beiting".

8.2.7 Utsetting av saltstein og oppsetting av gjerder

Hvis det oppstår behov i framtida som ikke er regulert i den enkelte forskrift, kan slike tiltak vurderes etter forskriftens generelle dispensasjonsbestemmelse i § 8. Departementet legger imidlertid til grunn at selv om nåværende grunneier ikke har sett behov for utsetting av saltstein eller oppsetting av gjerder kan behovet endre seg i framtida, og det kan da være hensiktsmessig at dette er omtalt i forskriftene. Forutsetningen er at tiltakene kan gjennomføres uten å skade verneverdiene. Saltsteiner tiltrekker seg både husdyr og hjortevilt og kan lokalt føre til betydelig tråkkslitasje og gjødselpåvirkning omkring saltsteinene. Også gjerder kan føre til tråkkslitasje. For enkeltområdene i denne vernesaken legges følgende til grunn for å ivareta natur som er sårbar for slitasje og tråkk som kan følge av utsetting av saltstein og oppsetting av gjerder:

- For områder vurdert som relativt robuste mht. slitasje og tråkk og samtidig av en viss størrelse tas inn et punkt i forskriften om utsetting av saltstein under § 4, og

under § 7 et punkt om oppsetting av gjerder i forbindelse med beiting samt et punkt om nødvendig motorferdsel i forbindelse med utsetting av saltstein og oppsetting av gjerder.

- For enkelte områder som har innslag av sårbar natur mht. slitasje og tråkk er punktet om utsetting av saltstein plassert under § 7 (slik at det krever søknad), da man må kunne sikre bl.a. at plassering av saltstein ikke skjer i sårbare områder.
- For små områder som er sårbare for slitasje og tråkk er nevnte punkter ikke tatt inn i forskriften. Her kan også saltstein og gjerder oftest plasseres utenfor områdene.
- Det er også lagt vekt på om beiting er aktuelt, eksempelvis i svært bratt terreng.

8.2.8 Kulturminner og kulturmiljøer

Det forutsettes et tett samarbeid mellom kulturmiljømyndighetene og naturforvaltningsmyndighetene i enkeltsaker om kulturminner og kulturmiljøer innenfor de foreslåtte verneområdene. Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av både fredete og ikke-fredete kulturminner skal skje på en slik måte at både natur- og kulturmiljøverdier ivaretas på best mulig måte. Slike tiltak avklares derfor med forvaltningsmyndigheten for verneområdene, slik at verneverdiene ikke forringes. Forskriftenes punkter om kulturminner og kulturmiljøer er kun en presisering av kulturminnelovens bestemmelser, som også gjelder innenfor de foreslåtte verneområdene. Klima- og miljødepartementet vil understreke at inngrep i, istandsetting og skjøtsel av kulturminner og kulturmiljøer som er fredet i medhold av kulturminneloven, bare kan skje etter tillatelse fra kulturmiljømyndighetene.

8.2.9 Forholdet til matloven

I de spesielle tilfeller hvor det er behov for å sette inn tiltak etter lov av 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) vil dette kunne dispenseres for etter de generelle dispensasjonsbestemmelsene i verneforskriften. En eventuell dispensasjon skal iverksettes uten opphold i henhold til de tiltak loven krever.

8.2.10 Skogbrann, insektangrep o.l.

I de spesielle tilfeller hvor det er behov for å sette inn tiltak for å forhindre skader på skog i verneområdet og omkringliggende skog som følge av skogbrann, insektangrep o.l. vil det kunne dispenseres for dette etter de generelle dispensasjonsbestemmelsene i verneforskriften. Ved brannslukking skal det gis melding parallelt til ansvarlig oppsyn for verneområdet.

8.2.11 Sykling på veier og stier

Det er generelt åpnet for sykling på eksisterende veier og stier, unntatt hvis verneverdiene i området er vurdert som sårbare for slik påvirkning. I områder uten stier eller veier er sykling ikke tillatt.

8.2.12 Unntak for militær operativ virksomhet

Reglene om ferdsel i verneforskriftene er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet. Militær operativ virksomhet omfatter normalt ikke øvingsvirksomhet. I praksis gjelder det likevel et unntak fra dette ved såkalt "utrykningsøvelser med militære styrker". Klima- og miljødepartementet legger til grunn at "Beredskapstiltak, herunder utrykningsøvelser med militære styrker" er en del av militær operativ virksomhet, slik det fremgår av St. meld. 62 (1991-92), s. 47. Med utrykningsøvelser skal forstås øvelser som har til hensikt å trene og øve Forsvarets beredskap. Dette i motsetning til annen

øvingsvirksomhet med øvingsmål som ikke er direkte knyttet til beredskapstiltak. Det er å bemerke at både planlegging, forberedelse og gjennomføring av aktiviteten er omfattet av unntaket. På grunn av hastepreget i denne type aktivitet kan det være mer krevende å planlegge og hensynta restriksjonsområder som f.eks. verneområder.

KLD legger for øvrig til grunn at forvaltningsmyndigheten og Forsvaret oppretter dialog om planlagt aktivitet som vil kunne berøre verneområdene.

Forvaltningsmyndigheten skal vurdere om det er behov for å søke tillatelse eller ikke avhengig av hvordan verneforskriften er utformet. KLD viser til brev 3. april 2019 til verneområdestyrer og statsforvaltere om forståelsen av begrepet militær operativ virksomhet, samt til KLDs brev av 16. januar 2026 til Miljødirektoratet om klargjøring av unntak i verneforskrifter for militær operativ virksomhet.

8.2.13 Vurdering av mindre tiltak som måtte oppstå i fremtiden

Når det gjelder eventuelle nye behov for ulike mindre tiltak som måtte oppstå i fremtiden, og som ikke vil ha nevneverdig negativ påvirkning for verneverdiene, kan ev. søknader om slike tiltak vurderes etter generelle dispensasjonsbestemmelsen § 8, hvor følgende formulering vil være aktuell: «Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig».

8.2.14 Annet

Utover KLDs merknader nevnt over har departementet foretatt mindre justeringer i verneforskriftene, i hovedsak av teknisk art. Det er også for flere områder gjort mindre justeringer av bla. hvilke tiltak det kan gis tillatelse til motorferdsel til. KLD slutter seg for øvrig til Miljødirektoratets vurderinger i kap. 8.

9. Merknader til de enkelte områdene

Nedenfor er gjengitt sentrale opplysninger om saksbehandlingen for enkeltområdene, viktige høringsinstansers hovedsynspunkter og hovedinnholdet i vurdering og tilråding fra statsforvalterne, Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet. For detaljert omtale av de samme tema samt lister over høringsinstanser vises til Miljødirektoratets tilrådingene samt til aktuelle tilrådingene fra statsforvalterne. Verneverdiene i enkeltområder er beskrevet i tilrådingene fra Miljødirektoratet. Under «Inngrep» oppgis tekniske inngrep der det finnes slike, og i tillegg større forekomster av f.eks. fremmede arter. Der det ikke er gjengitt høringsuttalelser er det ikke kommet uttalelser av vesentlig betydning for vedtaket i saken.

1. Husbyfjellet, Aure kommune, Møre og Romsdal

Areal 947 dekar, herunder 649 dekar produktiv skog.

Inngrep: Det er ingen kjente tekniske inngrep innenfor verneforslaget.

Hovedsynspunkter i høringen

Statnett SF skriver at de ikke har anlegg i området, og har ikke merknader til verneforslaget.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) kan ikke se at det er energiinteresser innenfor verneforslaget, men oppfordrer nettselskapet til å uttale seg. Mellom AS stod som kopimottaker på NVE sitt svarbrev.

DMF har fått høringen tilsendt, men har ikke kommet med uttalelse.

Statsforvalteren tilrår at § 4 bokstav d om bruk og vedlikehold av permanente jakttårn og § 7 bokstav i om miljøtilpasset reiselivsvirksomhet blir tatt ut, da disse ikke er relevante for området. For øvrig tilrår statsforvalteren at området blir vernet i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratet har tatt ut bestemmelsen i § 4 om *drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg inntil verneområdet* og tilhørende spesifisert dispensasjonsbestemmelse for motorferdsel i § 7. Bestemmelsene vurderes som ikke relevante, ettersom eksisterende 66 kV kraftledning ligger ca. 100 meter fra foreslått vernegrense. Eier av ledningen, Mellom AS, har ikke kommet med innspill til høringen. Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til Statsforvalterens tilrådning og tilrår vern av Husbyfjellet som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Husbyfjellet naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

2. Grøtsura naturreservat i Haram kommune, Møre og Romsdal

Areal 1224 dekar, herunder 360 dekar produktiv skog.

Inngrep: En 22 kV kraftledning går langs verneforslaget i nordøst. En sti i nordvest.

Hovedsynspunkter i høringen

Statens vegvesen og Statnett har uttalt seg, men har ikke merknader til verneforslaget. NVE opplyser om at det går det en 22 kV kraftledning gjennom det foreslåtte området, som eies av Nordvest Nett AS. NVE er positiv til at standard bestemmelser for energi- og kraftanlegg er lagt inn i forskriften. NVE ber Nordvest Nett AS om å kommentere vernet med tanke på deres eksisterende og fremtidige prosjekter, og hvorvidt de foreslåtte forskriftene er tilstrekkelige for deres behov.

Haram kommune v/Nordre Sunnmøre Landbrukskontor orienterer om Formannskapetets vedtak den 12.03.2024 i sak 032/24: *Verneområdet har store biologiske verdier og det har liten verdi som driftsareal for eignedomane, kommunen har ikkje merknadar til vernet. Kommunen ynskjer ikkje forvaltningsansvar for området.*

Norges Orienteringsforbund ber om at orientering tillates i verneområdene.

Nordvest Nett AS kom med merknad i forbindelse med oppstartsmeldingen om at standardregler for energi- og kraftanlegg i forskriften måtte tas inn i forskriften for å sikre drift, vedlikehold og oppgradering av nettanlegg, herunder nødvendig skogrydding for å sikre anlegget. Videre ga de tilbakemelding om at de ikke foreligger framtidige planer for det foreslåtte området utover normal drift, vedlikehold og oppgradering i eksisterende trasé.

Statsforvalteren har tatt inn standardbestemmelser for kraftanlegg etter innspill i høringen. Det tilrås ikke en generell åpning for orientering i det foreslåtte området.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratet tilrår at et mindre areal i nordøst, med kraftledning og tilhørende klausuleringsbelte grenses ut. Dette utgjør ca. 20,5 dekar. Arealet består stort sett av ikke tresatt åpen fastmark og impediment, og det er ikke registrert artsfunn innenfor dette arealet. Miljødirektoratet vurderer derfor at en slik utgrensing ikke vil ha betydning for den totale verneverdien i området. Som følge av utgrensing av areal, faller behov for bestemmelser knyttet til kraftinteressene bort, også jamfør praksis. Miljødirektoratet tilrår derfor å ta ut bestemmelser om oppgradering og fornying av kraftanlegg, samt bestemmelser som åpner for motorisert ferdsel i tilknytning dette. Eier av 22 kV ledningen uttalte i fm. oppstartsvarselet at det ikke er fremtidige planer om oppgradering av ledningen. Miljødirektoratet tilrår også å ta ut standardbestemmelser for motorisert ferdsel i §§ 6 og 7 i tilknytning energi- og kraftanlegg. Med bakgrunn i det bratte terrenget, anses det som usannsynlig at eventuell adkomst til kraftledningen vil skje gjennom verneforslaget, men heller fra Ertesvågvegen utenfor vernet. Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til Statsforvalteren og tilrår vern av Grøtsura naturreservat.

Klima- og miljødepartementet har lagt inn i verneforskriften § 6 et punkt om nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende kraftledning inntil verneområdet. Videre er det i § 7 lagt inn et punkt om nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold av eksisterende kraftledning inntil verneområdet.

KLD slutter seg for øvrig til Miljødirektoratet og tilrår vern av Grøtsura naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

3. Mardalen naturreservat i Molde kommune, Møre og Romsdal – utvidelse

Utvidelsesareal 303 dekar, herunder 192 dekar produktiv skog. Nytt totalareal: 6 389 dekar

Inngrep: Mardøla er regulert. Tursti.

Hovedsynspunkter i høringen

Møre og Romsdal fylkeskommune og Elinett har uttalt seg, og har ingen merknader til verneforslaget.

NVE viser til sitt innspill til oppstartsvarselet og ser at nesten alle bestemmelser for vegetasjonsrydding er tatt inn i verneforskriften, unntatt mulighet for å søke om dispensasjon til motorisert ferdsel i forbindelse med planmessig rydding i vassdraget. NVE ber om at dette tas inn i forskriften § 7. NVE ber videre om at Statkraft AS, som er eier av Grytten kraftverk uttaler seg, selv i tilfeller uten konflikt. NVE opplyser om at det er digitalt småkraftpotensial i Mardalen og skriver at Statsforvalter har informert grunneier. NVE kan ikke se at områdekonsesjonær Ellinett AS har uttalt seg og ber om at de gjør det med tanke på eksisterende eller fremtidige prosjekter, selv i tilfeller uten konflikt.

Statkraft er enig med NVE i at det er behov for en hjemmel for motorisert ferdsel i forbindelse med planmessig rydding i vassdraget i forbindelse med sikkerhetstiltak mot flom. Videre skriver Statkraft at de ikke skal ha objekter i området i dag, men at det kan tenkes at det i framtiden kan komme krav til regulanten til overvåking i forbindelse med miljø/klima og minstevannføringer. Dette kan ifølge Statkraft medføre at regulanten må

sette opp utstyr i og ved vassdraget. Statkraft foreslår derfor en bestemmelse om at *regulanten har rett til å sette opp utstyr som er nødvendig for å følge opp framtidige krav fra det offentlige. Nødvendig vedlikehold og ferdsel til objektene er unntatt verneforskriften.*

Statsforvalteren bemerker at punktet om motorferdsel i forbindelse med planmessig rydding i elveleiet i § 7 hadde ved en feil falt ut i høringsutkastet, og er rettet opp. Størstedelen av vassstrengen går utenfor naturreservatet. Det er bare der vassdraget deler seg rundt elveholmer at ikke hele løpet er holdt utenfor. Derfor mener Statsforvalteren det er lite realistisk at eventuelt måleutstyr skulle måtte plasseres innenfor naturreservatet, og fraråder å ta inn en slik unntakshjemmel som foreslått av Statnett. Slik Statsforvalteren forstår status, er det heller ingen konkrete krav eller pålegg om dette pr nå. Statsforvalteren mener eventuelle behov senere kan vurderes som dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 med bakgrunn i at det er store samfunnsinteresser, og at det dette neppe vil påvirke skogverdiene negativt. Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat som i høringsforslaget, med følgende endring i forskriften:

Et nytt unntak i § 7 bokstav k som åpner for at regulant kan søke om motorisert ferdsel i forbindelse med vegetasjonsrydding i det regulerte vassdraget, og legger til bokstav j: *k. naudsynt motorferdsel for aktivitetar etter § 4 bokstav e, j og § 7 bokstav b, d, g, h og j.*

Miljødirektoratet har etter innspill fra en representant for grunneierne tatt inn "hest" i bestemmelsen i § 6 bokstav b. Hest er inkludert i dagens vernebestemmelse.

Miljødirektoratet mener at ut ifra verneverdiene og kjennskap til dagens bruk av området, vil det sannsynligvis ikke påvirke verneverdiene nevneverdig dersom uttransport med hest blir direkte tillatt. § 6 bokstav b får følgende ordlyd:

b. naudsynt uttransport av felt elg og hjort med hest eller lett beltekøyretøy som ikkje set varige spor i terrenget

Miljødirektoratet tilrår at Mardølas elveleie grenses ut av verneforslaget. Dette utgjør 1,4 dekar. Halvparten av arealet er en skogkledd holme i elva, mens den andre halvdel er vannareal. Samtidig tilrår Miljødirektoratet at bestemmelser om rydding i elveleiet i §§ 4 og 7 samt åpning for motorisert ferdsel til dette i §§ 6 og 7 tas ut da disse ikke lenger vil være relevante.

Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til Statsforvalterens tilrådning og tilrår vern av Mardalen som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til at den regulerte elva Mardøla ligger utenfor vernearealet, jf. merknad fra Miljødirektoratet. Imidlertid ligger den regulerte elva fra Nedre Mardalsvatet innenfor vernearealet, og KLD har i dette tilfellet tatt inn punkter om behov for tiltak mot flom i regulert elveleie i verneforskriftens § 4, § 6 og § 7. Det er i § 7 også tatt inn et punkt om etablering og drift av nødvendig måleutstyr knyttet til vassdragsregulering.

KLD slutter seg for øvrig til Miljødirektoratet og tilrår utvidelse av Mardalen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

4. Båtneset naturreservat i Sula kommune, Møre og Romsdal

Areal 609 dekar, herunder 297 dekar produktiv skog.

Inngrep: En 132 kV kraftledning går gjennom området.

Hovedsynspunkter i høringen

Statnett har uttalt seg, og har ingen merknader til verneforslaget.

NVE skriver at Linja AS eier kraftledningene i området. De skriver videre at de er positive til at standardbestemmelser for energi- og kraftanlegg er inkludert i forskriften, men ber Linja AS om å kommentere verneforslaget med tanke på eksisterende og fremtidige prosjekter og om forslaget til forskrift er tilstrekkelig for deres behov.

Linja AS mener at forslag til forskrift er tilstrekkelig for deres behov. De er positive til at standardbestemmelser for energi- og kraftanlegg er inkludert inn i forskriften, og mener at dette er dekkende for eventuelle oppgraderinger og feilrettinger i fremtiden.

Møre og Romsdal fylkeskommune viser til sine merknader til oppstartsmeldingen og ønske om å flytte vernegrensa 50 eller 20 meter fra vegkanten. Fylkeskommunen skriver at det å legge vernegrenser helt inntil eiendomsgrensene til fylkesveger, vil medføre ulemper fordi de da må søke om nødvendige tiltak til drift og vedlikehold. Dette vil ifølge fylkeskommunen medføre mindre effektiv drift og vedlikehold av fylkesvegene.

Fylkeskommunen legger til at de ved drift og vedlikehold vil kunne ha behov for å rydde skog og vegetasjon langs vegnettet som er påkjørselssikkert eller hindrede for sikt. I tillegg rydder de korridorer langs fylkesvegene for å sikre god sikt langs fylkesvegene for å unngå viltpåkjørsler. De skriver videre at skogrydding langs fylkesvegene er ett av flere grep for å sikre ett trafiksikkert vegnett. Fylkeskommunen forutsetter at Statsforvalteren tar hensyn til vegmyndigheten og justerer vernegrensen slik at den er i tråd med fylkesvegens byggegrense på 50 meter målt fra midten av vegen. Alternativt at vernegrensa legges i en avstand på 20 meter målt fra vegkant.

Statens vegvesen viser til sin merknad til oppstartsmeldingen og Statsforvalteren sin kommentar til § 7 *Spesifiserte dispensasjonsregler*, der det går fram at forvaltningsmyndigheten kan gi dispensasjon etter søknad for tiltak i forbindelse med oppgradering av fv. 61 og nødvendig vegetasjonsrydding i forbindelse med trafiksikkerhet ved fv. 61. Vegvesenet tolker begrepet oppgradering som f.eks. å heve standarden etter kravene i vegvesenets håndbøker, ettersom vedlikehold av vegen er ivaretatt i §7 bokstav n, samt i § 4 bokstav l. Vegvesenet skriver videre at de har ikke konkrete planer for fremtidig veglinje for E39, og at det derfor er usikkert om og eventuelt hvordan prosjektet vil påvirke verneområdet. Vegvesenet ønsker likevel å sikre at vernet ikke legger vesentlige hindringer for mulighetsrommet til et framtidig vegprosjekt, og mener det bør vurderes hvordan dette kan løses.

Norges Orienteringsforbund ber om at orientering tillates i verneområdene, og har generelle innspill til i forskriftsmalen.

Statsforvalteren vurderer at innspillet fra fylkeskommunen er ivaretatt gjennom § 7 Spesifiserte dispensasjonsregler og er enig med Statens vegvesen at en mulig og nødvendig oppgradering av fv. 61 kan behandles gjennom § 7 Spesifiserte dispensasjonsregler. Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratet tilrår at areal sør for kraftledningene sørvest i området grenses ut. Dette er restareal som blir liggende mellom konsesjonsbelte for de to parallelle ledningene på 132 og 22 kV og fylkesvegen. Totalt utgjør utgrensingen ca. 16,7 dekar. Arealet består for det meste av ung blandingsskog på rasmark med liten eller ingen betydning for

naturmangfoldet. Miljødirektoratet mener utgrensingen ikke påvirker områdets totale verneverdi og at utgrensingen ikke vil medføre at verneverdiene i verneforslaget svekkes. Miljødirektoratet tilrår å endre ordlyden i bestemmelsen i § 7 bokstav j ved at drift og vedlikehold av fylkesvegen tas ut. Fylkesvegen ligger utenfor foreslått vernegrense slik at vedlikehold og drift av selve vegen da må kunne skje utenfor vernegrensa. Tiltak som ivaretar trafikksikkerheten langs vegen, ser vi at potensielt kan være aktuelt også innenfor vernegrensa. Miljødirektoratet foreslår følgende ordlyd på bestemmelsen knyttet til fylkesvegen i § 7:

j. naudsynte tiltak i samband med trafikksikkerheten langs Fylkesveg 61

Miljødirektoratet tilrår at bestemmelsen i § 7 bokstav i, som gir åpning for å kunne søke om tiltak i forbindelse med oppgradering av Fylkesveg 61 tas ut. Ifølge Vegvesenet har de ingen konkrete planer for fremtidig veglinje for E39, og det er usikkerhet knyttet til om et eventuelt prosjekt vil komme i konflikt med vernet.

Miljødirektoratet tilrår å ta inn en egen bestemmelse i § 7 for å kunne søke motorisert ferdsel for oppkjøring av skiløype, samt at skiløypa tegnes inn på vernekartet
k. naudsynt motorferdsel i samband med oppkjøring av skiløype avmerkt på vedlagte vernekart

Miljødirektoratet tilrår at Båtneselva markeres særskilt på vernekartet, og at det står Båtneselva i § 4 bokstav k:

k. naudsynt fjerning av stein og trevirke frå Båtneselva avmerka på vedlagte vernekart ved akutt fare for oppdemming og flaum. Stein og trevirke skal leggest igjen i verneområdet

For øvrig slutter direktoratet seg til Statsforvalterens tilrådning og tilrår vern av Båtneset som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratets vurdering og tilrår vern av Båtneset naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

5. Dalan naturreservat i Surnadal kommune, Møre og Romsdal

Areal 1704 dekar, herunder 868 dekar produktiv skog.

Inngrep: Svorkavassdraget er regulert.

Hovedsynspunkter i høringen

Møre og Romsdal fylkeskommune ønsker at det settes fokus på restaurering av slåtteeing i framtidige skjøtselsplaner, i samråd med deres kulturavdeling.

Norges Orienteringsforbund ønsker at verneforskriften åpner for orienteringsløp i området.

Statkraft Energi påpeker at det regulerte vassdraget Svorka ligger i foreslått verneområde og støtter innspillet fra NVE om at bestemmelser om rydding må tas inn i verneforskriften. Som regulant ønsker de ikke å ha noen begrensninger for deres drift og adkomst, vedlikehold eller fremtidig oppgradering av kraftverk i det regulerte området.

NVE ser at deres tidligere uttalelse til saken er tatt til etterretning og fulgt opp. NVE skriver videre at de ser positivt på at Statkraft og S-nett har fått muligheten til å uttale seg. NVE noterer seg at forskriften åpner for rydding i forbindelse med flomsikring ved akutt behov og tilhørende motorferdsel i § 4 bokstav k og 6 bokstav c, men påpeker at det

fortsatt mangler dispensasjon til planmessig rydding og motorferdsel tilsvarende 7r, t i forskrift om vern av Dokkajuvet naturreservat, Nordre Land kommune.

NVE ber Statkraft Energi og Svorka Energi å kommentere hvorvidt disse forskriftene i tilstrekkelig grad tar hensyn til drift, vedlikehold og eventuelt fremtidig oppgradering av kraftverk, samt nødvendig motorferdsel inn i verneområdet og uttale seg om deres behov. S-nett har ifølge NVE uttalt at de ikke har anlegg i området og har ingen merknader til verneforslaget.

En grunneier påpeker at vedkommende fortsatt ønsker å kjøre varer og materialer inn til hytta som ligger i området.

Statsforvalteren har oppdatert forskriften i samsvar med innspillet fra NVE.

Statsforvalteren påpeker at det ikke er ønskelig med orienteringsløp innenfor naturreservatet. Området er ifølge Statsforvalteren sårbart, og det kan oppstå skadelig slitasje som følge av løp.

Statsforvalteren tilrår et nytt punkt i § 7 som åpner for rydding i Svorka sitt regulerte elveleie:

k. planmessig rydding i Svorka sitt regulerte elveleie som tryggleikstiltak mot flaum

Statsforvalteren tilrår samtidig at det i § 7 bokstav m åpnes for å kunne søke om motorisert i forbindelse med dette tiltaket.

Statsforvalteren tilrår et nytt punkt i § 7 som åpner for motorisert ferdsel for transport til hyttene i området:

l. naudsynt motorferdsel på snødekt mark for transport av varer og materialer til hytter på gnr./bnr. 63/2 og 63/10

Statsforvalteren har tatt ut bestemmelsen om unntak for bruk og vedlikehold av permanente jakttårn, samt dispensasjon etter søknad for miljøbasert reiseliv, da disse ikke er relevante.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet bemerker at etter området ble tilrådd, er det gjennom dialog med representant for grunneierne avklart at det skal gjøres en utgrensing av ytterligere areal rundt de to hyttene som allerede er grenset ut. Dvs. at totalt 5 dekar rundt hver hytte skal grenset ut av vernet. Miljødirektoratet tilrår at denne justeringen gjøres på endelig vernekart. Samtidig tilrås at foreslått bestemmelse om vedhogst tas ut av forskriften. Arealene som grenses ut består av henholdsvis åpen fattig furuskog og bjørkeskog på høy bonitet. Grensejusteringen her derfor svært liten betydning for verneverdiene og totalarealet for foreslått vern.

Miljødirektoratet tilrår at bestemmelsen i § 4 som åpner for vedlikehold av hytte på gnr./bnr. 63/2 tas ut. Hyttene som ligger i området er grenset ut, og bestemmelsen er derfor ikke relevant.

Miljødirektoratet tilrår at vanngrøfta på gnr./bnr. 63/2 for uttak av vann til hytte på gnr./bnr. 63/10 (jamfør § 4 bokstav k) avmerkes på endelig vernekart, og at det i bestemmelsen vises til vernekartet.

Det er noen stier innenfor verneforslaget. Miljødirektoratet tilrår derfor at standard bestemmelse som åpner for vedlikehold av eksisterende stier i samsvar med standard på vernetidspunktet legges til i § 4.

Miljødirektoratet tilrår at bestemmelser som åpner for rydding av vegetasjon i Svorka sitt regulerte elveleie i §§ 4 og 7, samt bestemmelser som åpner for motorisert ferdsel til disse tiltakene i §§ 6 og 7 siste bokstav tas ut. Selve elvestrengen ligger hovedsakelig utenfor foreslått vernegrense, men der grensa går i selve elvestrengen tilrår direktoratet at verne-

grensa justeres slik at den følger vannkanten for elva. Langs mesteparten av elvestrengen som er berørt ligger foreslått vern kun på en side av elva, og tilkomst og ev. nødvendige tiltak bør kunne utføres fra den sida som ikke omfattes av vernet. Miljødirektoratet har ikke kunnskap som tilsier at rydding i elveleiet har vært/er aktuelt per i dag. Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til Statsforvalterens tilrådning og tilrår vern av Dalan som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til at den regulerte elva Svorka ligger inntil foreslått vernegrense over lengre strekninger. Situasjonen antas å tilsvare Finndalstveitjuvet naturreservat som ble vernet 20. desember 2024, mht. behov for tiltak mot flom i regulert elv. KLD foreslår i dette tilfellet å ta inn punkter om behov for tiltak mot flom i regulert elveleie i verneforskriftens § 4, § 6 og § 7.

Videre foreslår KLD at bestemmelsen om motorferdsel i § 7 bokstav j formuleres uten avgrensning av type motorferdsel. KLD viser likevel til de generelle merknadene om dette i punkt 8.2.4, og minner om at slik motorferdsel også må skje i henhold til motorferdsellovens regler.

KLD slutter seg for øvrig til Miljødirektoratets vurdering og tilrår vern av Dalan naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

6. Hammarland naturreservat i Bjørnafjorden kommune, Vestland

Areal 504 dekar, herunder 313 dekar produktiv skog.

Inngrep: Noen stier.

Hovedsynspunkter i høringen

NVE uttalte seg oppstartsmeldingen at de ikke hadde merknader til verneforslaget, men ba områdekonsesjonærer LYSNA AS om å uttale seg. Til høringen skriver NVE at de registrerer at Lysna AS har uttalt seg, og at de ikke har noen eksisterende eller fremtidige planer om nettanlegg innenfor området og derfor ikke har noen merknader

Statsforvalteren bemerker at etter høringen er «*opplag av båtar*» tilføyd i opplistingen av tiltak i § 3 bokstav c.

Bestemmelsen i § 7 om «*Bruk av naturreservatet til miljøbasert reiselivsverksemd*» er fjernet i henhold til forskriftsmalen. Statsforvalteren har ikke fått kunnskap i løpet av verneprosessen som tilsier at det er planer om denne type virksomhet, og vurderer derfor at å ta ut bestemmelsen ikke vil påvirke eksisterende planer. Det er ellers gjort mindre endringer for å tilpasse forskriftsmalen.

Statsforvalteren tilrår at området vernes som naturreservat.

Miljødirektoratet tilrår å legge til vedlikehold av "*eksisterende stier*" i den generelle vedlikeholdsbestemmelsen § 4 bokstav e, og ta ut "*naudsynt rydding*" av eksisterende stier i § 4 bokstav e. Vi registrerer at det er ønske fra beitelaget om å fortsatt kunne benytte samt vedlikeholde eksisterende stier for beitedyr og mener at standard bestemmelse om vedlikehold av eksisterende stier ivaretar dette. Ifølge Statsforvalteren har de ikke fått noen innspill som tyder på at rydding av nye stier er aktuelt.

Når det gjelder merking av eksisterende stier, som er foreslått plassert i § 4, er dette et tiltak som av hensyn til verneverdiene normalt plasseres i § 7, jf. tidligere praksis. Etter dialog med Statsforvalteren, er det vurdert at det kun er de stiene som er markert på

vernekartet som det er aktuelt å åpne for merking av. Det er derfor konkretisert i § 4 bokstav f at bestemmelsen gjelder stier som er avmerket på vernekartet.

Når det gjelder Statsforvalterens kommentar til beitelaget om at forskriften åpner for å kunne søke om å rydde nye stier, kan ikke Miljødirektoratet se at det er noen hjemmel for dette tiltaket, verken i forskriften som lå ved oppstartsmeldingen, den som var på høring eller den som er tilrådd til Miljødirektoratet. Vi kan heller ikke se at det er kommet høringsinnspill som tilsier at dette er et aktuelt tiltak, noe som senere er bekreftet av Statsforvalteren.

Statsforvalteren tilrår en generell åpning i § 4 for *fortøyning av småbåt ved fastfortøyning, dragfortøyning, ankring, og mellombels lagring på land*. Miljødirektoratet tilrår, etter dialog med Statsforvalteren, at denne tas ut av forskriften. Bestemmelsen er ikke i tråd med forskriftsmalen og praksis, og det er ikke kjent at det er et behov for en slik åpning.

Terrenget ned til fjorden er dessuten bratt og vi kan ikke se at bestemmelsen er aktuell. Det er ikke kjent at det eksisterer noen fastfortøyning på stedet utover trær.

Miljødirektoratet tilrår å flytte bestemmelsen i § 4 som gir unntak for "*fjerning av treslag som ikke er stadeigne*" til § 7, jmfør praksis. Ordlyden endres samtidig til standard forskriftsmal: "*uttak og ringbarking av utanlandske treslag og etablerte plantefelt av gran, samt spreiring frå desse*".

Miljødirektoratet tilrår ellers enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til statsforvalterens tilrådning og tilrår vern av Hammarland som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Hammarland naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

7. Oksåsen naturreservat i Flekkefjord kommune, Agder – utvidelse

Utvidelse 515 dekar, herunder 507 dekar produktiv skog. Nytt totalareal 1907 dekar.

Hovedsynspunkter i høringen

Språkrådet, Norges Jeger- og Fiskerforbund Vest Agder og NVE har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget.

Forum for natur og friluftsliv Agder har uttalt at de støtter forslaget om å utvide verneområdet Oksåsen naturreservat, men ønsker at det gjøres supplerende naturfaglig kartlegging i randsonene og at utvidelser vurderes, der arealene har tilsvarende naturverdier. Dette for å få funksjonelle grenser og styrke økologien. Grensene bør i større grad følge naturverdiene i terrenget. Det er også viktig for å unngå å lage øyer av vern i landskapet.

Norges Orienteringsforbund har uttalt seg om brukerinteressene slik som orientering i verneområdet og videre om muligheten for å avholde større arrangement uten søknad. De viser til brev fra Norsk Friluftsliv i 2020, og vil at hensynet til brukerinteressene legges inn i formålet § 1. Videre uttaler de seg om at det kun bør være større arrangement som kan forringe verneverdiene som bør være forbudt. De mener at fellesturer og fellestreninger ikke er større arrangement og at turposter og liknende skal avklares med forvaltningsmyndighetene uten at det må søkes om å sette opp disse.

Statsforvalterens kommentarer

Når det gjelder innspillet knyttet til supplerende naturfaglig kartlegging av randsonene og at utvidelser bør vurderes, så er utvidelsen av Oksåsen kun en mindre del av det opprinnelige tilbudet fra skogeiere. Det vil si at i dette tilfelle er større arealer blitt kartlagt og det er ikke funnet verne kvaliteter på dette arealet, derfor er det ikke blitt med videre. Ofte tilbys skogen i samarbeid med skogeierforeningene som har god kunnskap om skogen og hvor eventuelle verneverdier finnes. Statsforvalteren opplever i de fleste tilbudene at de viktigste områdene er kommet med og at randsonene består av mer ordinær skog.

Det har kommet innspill om at orientering bør tillates i utvidelsen av Oksåsen. Det kommer fram i eksisterende verneforskrift og forslag til verneforskrift at større arrangementer er forbudt, men at det kan åpnes for eksempelvis større orienteringsløp etter søknad til forvaltningsmyndigheten. Statsforvalteren påpeker at dette ikke innebærer at alle former for o-løp er forbudt, men at det er omfanget av arrangementet, og den samlede belastningen på verneverdiene, som avgjør om den ønskede aktiviteten er direkte tillatt etter forskriften eller ikke. Hva som avgjør hvorvidt et arrangement er «stort» må det imidlertid konkret tas stilling til i hver enkelt sak. Det er derfor viktig at aktuelle orienteringsklubber tar kontakt med forvaltningsmyndigheten i forkant av gjennomføring av ulike aktiviteter for at det skal kunne tas stilling til om aktiviteten kommer inn under stort arrangement eller ikke. Den foreslåtte utvidelsen av eksisterende verneområde Oksåsen består av ulike skogtyper, som også vil ha ulik toleranse for slitasje som følge av gjennomføring av f.eks. orienteringsløp eller turorientering. Enkelte tider på året, som i hekketida for fugl, vil det også være negativt med forstyrrelser som følge av slike aktiviteter. Statsforvalteren ønsker derfor ikke å gi en generell åpning for gjennomføring av orienteringsløp eller utsetting av turposter i verneforskriften. Ellers ber Statsforvalteren om at Miljødirektoratet tar stilling til de konkrete innspillene knyttet til endring av forskriftsmalen. Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet opplyser om at etter at Statsforvalteren hadde sendt sin tilråding til Miljødirektoratet, ble det oppdaget at grunneier som er berørt av dagens forskrift ikke har vært hørt om endringene i ny forskrift. Grunneier er nå orientert om disse endringene og har gitt sitt samtykke.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til verneforskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået. Direktoratet slutter seg for øvrig til statsforvalterens tilråding og tilrår utvidelse av Oksåsen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår utvidelse av Oksåsen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

8. Dalehagen naturreservat i Froland kommune, Agder

Areal 96 dekar, herunder 88 dekar produktiv skog.

Inngrep: Ingen, men er gitt rettigheter for mineralundersøkelse i området

Hovedsynspunkter i høringen

Glitre Nett, NVE og Statnett har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget.

DMF har kommet med et innspill om at rettighetene til undersøkelse av området er gitt til Metamorphic AS. Og de ber Statsforvalteren om å orientere dem om verneprosessen og høre om det er gjort undersøkelser eller planlagt å gjøre undersøkelser innenfor verneforslaget med hensyn på forekomster av mineralene kobolt og wolfram.

Forum for natur og friluftsliv har uttalt at de støtter forslaget til vern av Dalehagen naturreservat, men ønsker at det gjøres supplerende naturfaglig kartlegging i randsonene og at utvidelser vurderes, der arealene har tilsvarende naturverdier. Dette for å få funksjonelle grenser og styrke økologien. Grensene bør i større grad følge naturverdiene i terrenget. Det er også viktig for å unngå å lage øyer av vern i landskapet.

Froland kommune er positive til vern av areal som inneholder store verneverdier.

Kommunen kommenterer at det er spesielt viktig å bevare produktiv skog som et grunnlag for aktiv drift av skogeiendommer og bosetting i kommunen. Videre vises til Granavoll-erklæringen at skogvern ikke bør gå på bekostning av avvirkning og skognæringens rolle i det grønne skiftet. Kommunen ber Statsforvalteren ta ut arealer som ligger i den sydlige delen. De har skissert i kart hva de ønsker skal tas ut av verneprosessen, totalt 3-4 dekar.

NJFF Aust-Agder er positive til vern av Dalehagen naturreservat og ber om at jakt og fiske kan utøves som før, samt at motorisert ferdsel er lov ved uttak av felt storvilt.

Statsforvalterens kommentarer

Grunneiere i frivillig vern-tilbudet og AT skog har gått opp tilbudsgrensene og har vurdert nøye hvor disse bør være. Området som inneholder feltene Froland kommune ønsker tatt ut er tilbudt og kartlagt gjennom frivillig vern prosessen som rik lågurtskog med granskog, med ekestubber etter eikedominert skog og død ved av diverse lauvtrær. Statsforvalteren har vurdert at området er ønsket tatt med i verneforslaget, da området er rikt og vil bidra til verneverdig skog samtidig som arealet er ønsket tatt med av arronderingsmessige grunner. Området har et restaureringspotensiale på sikt og Statsforvalteren ønsker en robust arrondering av et såpass lite verneområde. Derfor er det ikke ønskelig å endre på grensene til det foreslåtte verneområde Dalehagen.

Statsforvalteren har sendt forespørsel til Metamorphic AS om det har vært undersøkelser eller er planlagt undersøkelser i området. Statsforvalteren har ikke fått svar fra Metamorphic AS angående undersøkelsene, men vil purre og ettersende eventuelt svar. Når det gjelder innspillet knyttet til supplerende naturfaglig kartlegging av randsonene har Statsforvalteren gjort en konkret vurdering av dette. Randsonene til Dalehagen er ikke aktuelle for vern da områdene fremstår som drevne og med plantet skog. I tillegg går det en traktorvei på sør-siden av verneforslaget og denne er ikke ønsket inn i et verneområde. Statsforvalteren informerer om at muligheten for jakt og fiske opprettholdes, samt muligheten for å bruke motorisert lettgående beltekjøretøy ved uttak av felt storvilt. Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet har etterspurt om Statsforvalteren har fått svar fra Metamorphic AS, om det har vært undersøkelser eller er planlagt undersøkelser i området. Statsforvalteren har meldt tilbake at de ikke fått noen tilbakemelding fra Metamorphic AS.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens tilrådning og tilrår vern av Dalehagen som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet har fått opplyst at undersøkelsesrettighetene som omtalt i DMFs høringsinnspill til statsforvalteren, nylig er fristilt. Departementet slutter seg til

Miljødirektoratet og tilrår vern av Dalehagen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

9. Joknåsen naturreservat i Grimstad kommune, Agder

Areal 342, herunder 337 dekar produktiv skog.

Hovedsynspunkter i høringen

Språkrådet og NVE har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget. Forum for natur og friluftsliv Agder har uttalt at de støtter forslaget til vern av Joknåsen naturreservat, men ønsker at det gjøres supplerende naturfaglig kartlegging i randsonene og at utvidelser vurderes, der arealene har tilsvarende naturverdier. Dette for å få funksjonelle grenser og styrke økologien. Grensene bør i større grad følge naturverdiene i terrenget. Det er også viktig for å unngå å lage øyer av vern i landskapet.

Norges Orienteringsforbund har uttalt seg om brukerinteressene slik som orientering i verneområdet og videre om muligheten for å avholde større arrangement uten søknad. De viser til brev fra Norsk Friluftsliv i 2020, og vil at hensynet til brukerinteressene legges inn i formålet § 1. Videre uttaler de at det kun bør være større arrangement som kan forringe verneverdiene som bør være forbudt. De mener at fellesturer og fellestreninger ikke er større arrangement og at turposter og liknende skal avklares med forvaltningsmyndighetene uten at det må søkes om å sette opp disse.

Statsforvalterens kommentarer

Når det gjelder innspillet knyttet til supplerende naturfaglig kartlegging av randsonene og at utvidelser bør vurderes, er Statsforvalteren så vidt enig i dette kunne vært en fordel for å få et inntrykk av om det finnes verneverdig skog også utenfor tilbudsområdet. Statsforvalteren minner imidlertid om at vernet som gjennomføres er frivillig vern der skogeier selv tilbyr arealer for vern. Ofte tilbys skogen i samarbeid med skogeierforeningene som har god kunnskap til skogen og hvor eventuelle verneverdier finnes. Statsforvalteren opplever i de fleste tilbudene at de viktigste områdene er kommet med og at randsonene består av mere ordinær skog.

Det har kommet innspill om at orientering bør tillates i det foreslåtte verneområdet ved Joknåsen. Det kommer fram i forslag til verneforskrift at større arrangementer er forbudt, men at det kan åpnes for eksempelvis større orienteringsløp etter søknad til forvaltningsmyndigheten. Statsforvalteren påpeker at dette ikke innebærer at alle former for o-løp er forbudt, men at det er omfanget av arrangementet, og den samlede belastningen på verneverdiene, som avgjør om den ønskede aktiviteten er direkte tillatt etter forskriften eller ikke. Hva som avgjør hvorvidt et arrangement er «stort» må det imidlertid konkret tas stilling til i hver enkelt sak. Det er derfor viktig at aktuelle orienteringsklubber tar kontakt med forvaltnings-myndigheten i forkant av gjennomføring av ulike aktiviteter for at det skal kunne tas stilling til om aktiviteten kommer inn under stort arrangement eller ikke. Det foreslåtte verneområdet ved Joknåsen består av ulike skogtyper, som også vil ha ulik toleranse for slitasje som følge av gjennomføring av f.eks orienteringsløp eller turorientering. Enkelte tider på året, som i hekketida for fugl, vil det også være negativt med forstyrrelser som følge av slike aktiviteter. Statsforvalteren ønsker derfor ikke å gi en generell åpning for gjennomføring av orienteringsløp eller turorientering i verneforskriften. Ellers ber Statsforvalteren om at Miljødirektoratet tar stilling til de konkrete innspillene knyttet til endring av forskriftsmalen.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

. Direktoratet slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Joknåsen som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Joknåsen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

10. Strendan naturreservat i Hægebostad kommune, Agder

Areal 185 dekar, herunder 175 dekar produktiv skog.

Hovedsynspunkter i høringen

Glitre Nett AS, Språkrådet, Norges Geologiske Undersøkelse, DMF, Å Energi Vannkraft og NVE har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget.

Statsforvalterens kommentarer:

Hægebostad kommune har etter høring gitt tilbakemelding på at de ikke ønsker forvaltningsmyndighet for området.

Det er gjort mindre endringer i forskriften etter høring for å tilpasse til Miljødirektoratets forskriftsmal.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring i verneforskrift som beskrevet. Vernekartet tilrås som i høringsforslaget.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til verneforskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået. Direktoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Strendan naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Strendan naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

11. Tarvatnet naturreservat i Lindesnes kommune, Agder

Areal 307 dekar, herunder 307 dekar produktiv skog.

Hovedsynspunkter i høringen

Språkrådet, NJFF Vest Agder, Lindesnes kommune og NVE har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget.

Forum for natur og friluftsliv Agder har uttalt at de støtter forslaget til vern av Tarvatnet naturreservat, men ønsker at det gjøres supplerende naturfaglig kartlegging i randsonene og at utvidelser vurderes, der arealene har tilsvarende naturverdier. Dette for å få funksjonelle grenser og styrke økologien. Grensene bør i større grad følge naturverdiene i terrenget. Det er også viktig for å unngå å lage øyer av vern i landskapet.

Norges Orienteringsforbund har uttalt seg om brukerinteressene slik som orientering i verneområdet og videre om muligheten for å avholde større arrangement uten søknad. De viser til brev fra Norsk Friluftsliv i 2020, og vil at hensynet til brukerinteressene legges inn i formålet § 1. Videre uttaler de seg om at det kun bør være større arrangement som kan forringe verneverdiene som bør være forbudt. De mener at fellesturer og fellestreninger

ikke er større arrangement og at turposter og liknende skal avklares med forvaltningsmyndighetene uten at det må søkes om å sette opp disse.

Statsforvalterens kommentarer

Når det gjelder innspillet knyttet til supplerende naturfaglig kartlegging av randsonene og at utvidelser bør vurderes, er Statsforvalteren så vidt enig i dette kunne vært en fordel for å få et inntrykk av om det finnes verneverdig skog også utenfor tilbudsområdet.

Statsforvalteren minner om at vernet som gjennomføres er frivillig vern og at grunneier selv tilbyder arealer. Ofte tilbydes skogen i samarbeide med skogeierforeningene som har god kunnskap til skogen og hvor eventuelle verneverdier finnes. Statsforvalteren opplever i de fleste tilbudene at de viktigste områdene er kommet med og at randsonene består av mere ordinær skog. At verneområdene ligger som øyer i landskapet har en positiv effekt i forhold til spredning av rødlistede arter og det er ofte skog som ikke er verneverdi mellom disse øyene som ikke bør vernes med drives videre.

Det har kommet innspill om at orientering bør tillates i det foreslåtte verneområdet ved Tarvatnet. Det kommer fram i forslag til verneforskrift at større arrangementer er forbudt, men at det kan åpnes for eksempelvis større orienteringsløp etter søknad til forvaltningsmyndigheten. Statsforvalteren påpeker at dette ikke innebærer at alle former for orienteringsløp er forbudt, men at det er omfanget av arrangementet, og den samlede belastningen på verneverdiene, som avgjør om den ønskede aktiviteten er direkte tillatt etter forskriften eller ikke. Hva som avgjør hvorvidt et arrangement er «stort» må det imidlertid konkret tas stilling til i hver enkelt sak. Det er derfor viktig at aktuelle orienteringsklubber tar kontakt med forvaltningsmyndigheten i forkant av gjennomføring av ulike aktiviteter for at det skal kunne tas stilling til om aktiviteten kommer inn under stort arrangement eller ikke. Det foreslåtte verneområdet ved Tarvatnet består av ulike skogtyper, som også vil ha ulik toleranse for slitasje som følge av gjennomføring av f.eks. orienteringsløp og turorientering. Enkelte tider på året, som i hekketida for fugl, vil det også være negativt med forstyrrelser som følge av slike aktiviteter. Statsforvalteren ønsker derfor ikke å gi en generell åpning for gjennomføring av orienteringsløp eller utsetting av turposter i verneforskriften. Ellers ber Statsforvalteren om at Miljødirektoratet tar stilling til de konkrete innspillene knyttet til endring av forskriftsmalen.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Tarvatnet naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Tarvatnet naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

12. Vormvik naturreservat i Vegårshei kommune, Agder

Areal 215 dekar, herunder 197 dekar produktiv skog.

Inngrep: To traktorveier.

Hovedsynspunkter i høringen

Glitre Nett AS, Språkrådet, Å Energi Vannkraft og NVE har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget.

DMF minner innledningsvis om at mineralforvaltningen blant annet har som mål å sikre framtidig tilgang til mineralressursene og hindre at viktige forekomster gjøres utilgjengelige av arealbruk som hindrer framtidig utnyttelse. De viser videre til sitt innspill til oppstartsmeldingen der de ba Statsforvalteren i Agder om å hente inn en verdivurdering av apatittforekomsten Kallarberg fra Norges Geologiske Undersøkelse for å kunne vurdere om vernet måtte tilpasses mineralressursene. De påpeker at verneforslaget likevel er sendt på høring, men at vernets påvirkning og avveining mellom ulike interesser bør komme i høringen og ikke avvendes tilrådingen. Dersom saken ikke er tilstrekkelig opplyst vil DMF fraråde at det blir gått videre med verneforslaget. DMF ønsker å få fremlagt vurderingene av apatittforekomstens økonomiske betydning før Statsforvalteren sender sin tilråding til Miljødirektoratet. Det legges videre vekt på at vern i utgangspunktet vil begrense eller hindre muligheten til å gjøre undersøkelser etter mineraler, og kan derfor hindre tilgang til kunnskap om viktige og potensielt samfunnsnyttige mineralforekomster. Det er derfor viktig at det er gjort tilstrekkelige undersøkelser og avveining av de ulike interessene før verneplanene vedtas.

Norges Geologiske Undersøkelse (NGU) nevner i sitt innspill at det er registrert en mineralforekomst med apatitt innenfor det foreslåtte verneområdet Vormvik (Kallarberg). Selve Kallarberg-gruva ligger imidlertid like utenfor verneområdet, med åpning ca. 50 meter nordøst fra foreslått vernegrense. De mener at mineraliseringen trolig strekker seg inn under det foreslåtte verneområdet. Det er også registrert flere underlokaliteter til Kallarberg-registreringen, og en av den, Vormvik, ligger innenfor verneområdet i vest. NGU har per november 2024 ikke nok oppdatert og moderne data om apatittforekomsten til å kunne gi den en verdivurdering. Den står imidlertid på lista over lokaliteter som bør følges opp for befaring og videre kartlegging i 2025.

Norges Jeger- og fiskerforening, Aust-Agder støtter verneformål og avgrensning. De ber videre om at jakt og fiske i området skal kunne foregå som før, og at det åpnes for å kunne hente ut felt storvilt med motorisert kjøretøy.

Statsforvalterens kommentarer

Etter høringsinnspillene fra DMF og NGU la Statsforvalteren i Agder verneprosessen på vent inntil kunnskapsgrunnlaget om apatittforekomsten i Kallarberg var blitt oppdatert. Lokaliteten ble befart i slutten av mai i 2025, og NGU ga tilbakemelding den 4. april 2025 om at "Apatitten i Vormvik og Kallarberg opptrer i klynger med opptil 30 cm i diameter i grovkornede årer, men virker å ha liten utbredelse". På bakgrunn av dette har de verdivurdert forekomsten til å være av liten eller ingen økonomisk betydning. Kunnskapsgrunnlaget er dermed oppdatert, og DMF ble gjort kjent med vurderingen fra NGU. I sitt svar 10. juni 2025 bekreftet DMF at verdivurderingen fra NGU og kunnskapsgrunnlaget om apatittforekomsten var tilstrekkelig for dem med hensyn til avveining av mineralinteresser opp mot verneinteresser. De hadde derfor ingen innvendinger mot at Statsforvalteren fortsatte verneprosessen. Dette er lagt til grunn for den videre prosessen og avveiningen mellom mineralinteresser og verneinteresser. Statsforvalteren bemerker at små- og storviltjakt samt fiske innenfor verneforslaget vil kunne foregå som tidligere. Når det gjelder innspillet knyttet til bruk av nødvendig motorisert kjøretøy for uttransport av felt elg og hjort, viser Statsforvalteren til at det er et unntak i verneforskriften som åpner for dette. Nødvendig uttransport av felt elg og hjort kan gjennomføres med lett terrenggående beltetkjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget. Det ligger i bestemmelsen at type kjøretøy som kan benyttes til dette formålet er jernhest/elgtrekker eller ATV med belter. Slik Statsforvalteren vurderer det, dekker

vernebestemmelsene jegernes behov for uttransport av felt storvilt også innenfor naturreservatet.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring i verneforskrift som beskrevet. Vernekartet tilrås i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Vormvik naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Vormvik naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

13. Nutknuten naturreservat i Vegårshei kommune, Agder

Areal 284 dekar, herunder 247 dekar produktiv skog.

Hovedsynspunkter i høringen

Statnett SF, DMF og NVE har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget. NVE kommenterer imidlertid at Glitre Nett ikke har uttalt seg til saken.

Norges Jeger- og Fiskerforbund Aust- Agder er positive til verneforslaget og ber om at det kan drives jakt som før i området, og at transport av felt storvilt kan gjøres med motorkjøretøy under jakta.

Vegårshei kommune kommenterer at kommunen opplever at innspillene de kom med i oppstartsmeldingen angående arrondering er ivaretatt gjennom høringsforslaget. Videre har kommunen innspill knyttet til traktorveien som går videre nordøstover fra Nuten. De ber om at traktorvegen må trekkes ut av verneområdet eller kommenteres i verneforskriften, slik at adkomsten sikres for skogdrift av bakenforliggende skog. Denne traktorveien er en viktig adkomst for skogområdene på Frines, øst for verneområdet, og adkomsten må sikres for framtiden. Viktigheten av traktorveien er også kommentert i avveiningsskjemaene og grunneier bekrefter dette.

Landbruksdirektoratet gjør Statsforvalteren oppmerksom på at de ikke har fått tilsendt oppstartsmeldingen med verneforslaget for Nutknuten naturreservat, og derfor ikke har fått mulighet til å bidra med innspill knyttet til relevante hensyn til landbruk i forkant av høring med forslag til verneforskrift. Landbruksdirektoratet ber Statsforvalteren om å sende oppstartsmelding i saker som gjelder frivillig vern av skog, og ønsker å komme med noen generelle innspill til verneprosessen.

Landbruksdirektoratet peker også på at det må komme tydelig frem av sakens dokumenter om og i tilfelle hvordan, de aktuelle områdene nyttes i lanbrukssammenheng og at det begrunnes i dokumentene om det er landbrukshensyn som ikke ivaretas i verneforskriften. Typiske landbruksinteresser kan være skogsvei som er nødvendig for skogbruket på tilgrensende og bakenforliggende areal, landbruksveier til jordbruk, støler/seterområder, beite, beiterettigheter mm.

Om verneforskriften kommenterer Landbruksdirektoratet at ettersom det går veier og andre ferdselsårer gjennom verneområdet, og høringens utkast til verneforskrift åpner for vedlikehold av hhv. traktorvei, bør Statsforvalteren vurdere om det kan gis unntak for nødvendig motorferdsel i forbindelse med § 4 d) i verneforskriftene for området.

Videre bør det legges til rette for drift og vedlikehold av eventuelle støler og seterområder og åpnes for andre tekniske tiltak som bidrar til en landbruksmessig utnyttelse av områdene. Statsforvalteren oppgir i høringsdokumentet at "*det er grenset ut en seter med låvebygning i Nutknuten naturreservat, samt traktorveien inn. Dette er gjort med tanke på vedlikehold av bygninger og traktorvei, samt kjøring på traktorveien. (...) Det bemerkes at*

plan- og bygningslovens (pbl.) bestemmelser vil gjelde i tillegg til bestemmelsene i verneforskriften, men at det ikke kan gis tillatelser utover det som er tillatt etter vernereglene".

Landbruksdirektoratet bemerker at høringsforslaget til verneforskrift for Nutknuten naturreservat (kalt «Holmvassliene- Nuten» i forslag til forskrift) ikke inneholder noe generelt unntak fra vernebestemmelsene for beiting under § 4, mens forskriftsforslaget på samme tid åpner for utsetting av saltsteiner i § 4e og for uttransport av syke og skadde bufe i § 6a. Landbruksdirektoratet anmoder derfor om at Statsforvalteren vurderer å endre forslaget til forskriftstekst for Nutknuten naturreservat i Vegårshei kommune, slik at det kommer tydelig fram av verneforskriften hvorvidt beite er tillatt eller forbudt i området. Hvis beiting ikke ønskes tillatt i verneområdet, burde Statsforvalteren ha begrunnet dette i høringsdokumentene.

Statsforvalterens kommentarer

Statsforvalteren opplyser om saken har vært sendt på høring til Glitre Nett, men at de ikke har uttalt seg til saken.

Statsforvalteren bekrefter at jakt kan foregå som før og at en kan benytte seg av lett terrenggående kjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget (jernhest/elgtrekker) for uttransport av felt storvilt også i verneområdet.

Det er riktig at melding om oppstart av verneforslag ikke ble oversendt til Landbruksdirektoratet. Statsforvalteren har nå oppdatert sine rutiner og har satt Landbruksdirektoratet opp som fast mottaker av oppstartsmeldinger som sendes ut for områder vernet etter ordningen med frivillig vern av skog i Agder.

Statsforvalteren har valgt å grense ut traktorveien inn til Nuten og selve Nuten (husmannsplass), og har nå også grenset ut traktorveien som går fra Nuten og ut av området mot øst, slik at adkomsten til skogarealer på Frines er sikret. Det er derfor ikke nødvendig med bestemmelser i verneforskriften for regulering av ferdsel og vedlikehold på traktorveien eller på Nuten.

Statsforvalteren ser at beiting av falt ut av verneforskriften og dette er tatt inn igjen, slik at beiting og utsetting av saltstein er tillatt i verneforslaget.

Det er gjort en mindre endring i avgrensningen av verneforslaget etter høringen. Traktorveien som ligger nord/nordøst for husmannsplassen Nuten er tatt ut av verneforslaget.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Nutknuten naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Nutknuten naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

14. Tjaldal naturreservat i Åseral kommune, Agder

Areal 1656 dekar, herunder 667 dekar produktiv skog.

Inngrep: En sti. En 230 kV luftledning. Grenser til kraftledningstrase. Grenser til energi- og vassdragsanlegg og overføringstunnell under området.

Hovedsynspunkter i høringen

Glitre Nett kommenterer at de ønsker vernegrensen 30 meter fra kraftledningstraseen. Videre opplyser de om at eksisterende 230 V luftlinje opp til Telenor sin basestasjon/sendestasjon er innenfor verneområdet. Glitre Nett ber om rett til å drifte, vedlikeholde linjen samt benytte seg av eksisterende kjørevei ettersom at dette er kritisk infrastruktur for området.

NVE uttaler at innenfor området Tjaldal er det kryssende nettanlegg driftet av Glitre Nett som er områdekonsesjonær. Glitre Nett har uttalt seg om verneforslaget og ba om at det tas hensyn til drift, vedlikehold og oppgradering av eksisterende anlegg og utbygging av nye anlegg eller flytting og tilbygg til eksisterende anlegg. Forslaget til forskrift inkluderer bestemmelser for drift og vedlikehold, men ikke for oppgradering og motorferdsel. NVE ber om å legge til bestemmelsene knyttet til oppgradering av nettanlegg slik som er standard når det er nettlinjler i verneområdet. I tillegg ber NVE statsforvalter om å fortsette dialogen med Glitre Nett for å sikre at deres behov blir ivaretatt i verneprosessen.

I tillegg ligger Logna vannkraftverk, eid av Å Energi AS, inntil verneområdet. Rørgaten ligger i det foreslåtte verneområdet. NVE ber statsforvalter om å ha en tett dialog med kraftverkseieren Å Energi AS for å sikre at drift, vedlikehold og fremtidig oppgradering av kraftverk og rørgate med tilhørende infrastruktur blir ivaretatt i verneforslaget. NVE ber også om at det tas hensyn til motorferdsel knyttet til disse aktivitetene.

Statsforvalterens kommentarer

Statsforvalteren har rettet flere henvendelser til Å Energi Vannkraft, men de har ikke gitt noen tilbakemelding. Statsforvalteren har vurdert at bestemmelser om vedlikehold av energi- og kraftledninger og motorferdsel knyttet til disse vil ivareta Å Energi sine interesser.

Driftsvegen til rørledningen er tatt ut av verneområdet.

Vernegrensen er flyttet, slik at den ligger 20 meter fra den tilgrensende 22 kV kraftledningstraseen. I tillegg er det lagt inn bestemmelser for oppgradering i verneforskriften.

Statsforvalteren har gjort noen endringer i grensene for naturreservatet etter høringen. Til sammen er det tatt ut 347 dekar, fordelt på tre områder. I det ene området var ikke eierforholdet tilfredsstillende avklart i matrikkelen for å kunne inngå avtale om vern med grunneier. Dette vil innebære tap av noe verneverdig areal og det vil dele området i to, noe som er uheldig. Statsforvalteren har likevel vurdert at hver av de to delene verneområdet vil komme til å bestå av, er store nok i seg selv og har store nok verneverdier til å kunne stå alene. De to delene ligger så tett på hverandre at arter vil kunne benytte begge områder. I tillegg ønsker grunneier å få denne teigen med i verneområdet når eiendomsforholdene er avklart. Grensen er i tillegg endret og areal er tatt ut to andre steder, mot toppen av Haupeliknuten og Osfjellet. Statsforvalterens vurdering er at dette ikke gir reduksjon i verneverdig areal.

Det er lagt til en bestemmelse om energi- og kraftledninger og en eiendom er tatt ut av forskriften som beskrevet.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer i verneforskrift og vernekart som beskrevet.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Tjaldal naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Tjaldal naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

15. Skuleholmfjellet i Nissedal og Fyresdal kommuner, Telemark

Areal 3281 dekar, herunder 1870 dekar produktiv skog.

Inngrep: Stier og traktorveier.

Hovedsynspunkter i høringen

Bane Nor SF, Statnett SF, NVE, Statens vegvesen og DMF har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget.

Språkrådet viser til sin uttalelse til oppstartsmeldingen, hvor de kommenterte at det ut fra kartet ser ut til at Skuleholmfjellet i all hovedsak ligger utenfor verneområdet og at det derfor bør velges et annet navn. Under høringen valgte Statsforvalteren å holde fast på navnet, da Skulehom blir brukt både på fjell, berg og tjern innenfor området. I tillegg er navnet Skuleholmfjellet ønsket av grunneierne.

Lede AS har ikke områdekonsesjon i Nissedal og Fyresdal, og oppfordrer til å ta kontakt med Telemark Nett AS. De vurderer avstanden til regionalnettet som tilstrekkelig, og skriver at det ikke er nye planer som blir rammet av verneområdet.

Telemark fylkeskommune kommenterer på områdene vilt/fisk og kulturarv.

Fylkeskommunen kan ikke se at regionale vilt- og fiskeinteresser blir rammet.

Fylkeskommunen skriver videre at det ikke er kjente nyere tids kulturminner av nasjonal verdi innenfor verneforslaget, men ber likevel om at Statsforvalteren bør vurdere om man i slike områder kan tillate å ta ut enkelte tre med spesiell kvalitet, til antikvarisk istandsetting av mellomalderbygg.

Statsforvalterens kommentarer

Til ønsket om en åpning for å ta ut enkeltrær for antikvarisk istandsetting av middelalderbygg, kommenterer Statsforvalteren at det ikke er slike bygg i verneområdet og at det finnes andre områder utenfor naturreservat hvor slikt virke kan tas ut.

Det er gjort tilpasninger til ny mal i forskriften etter høring. Muligheten som § 7 ga for hogst av granplantefelt er tatt ut etter høringen, samt henvisningen til «villsvin» i § 6.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring i verneforskrift som beskrevet, og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet. Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring uten at dette endrer restriksjonsnivået. Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Skuleholmfjellet som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Skuleholmfjellet naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

16. Høgfjell naturreservat i Nissedal kommune, Telemark

Areal 501 dekar, herunder 444 dekar produktiv skog.

Hovedsynspunkter i høringen

Statnett SF, Statkraft Energi AS, Bane Nor, Statens vegvesen, NVE og Språkrådet har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget. NVE kommenterer

imidlertid at Telemark Nett AS som er områdekonsesjonær ikke har kommentert verneforslaget.

Lede AS skriver at de ikke har områdekonsesjon i Nissedal kommune, og ber Statsforvalteren om å kontakte gjeldende områdekonsesjonær, Telemark Nett AS, for uttalelse. Videre skriver Lede AS at de ikke har planer om utvikling av regionalnettanlegg nær det foreslåtte verneområdet.

DMF viser til sin uttalelse til oppstart av verneprosessen, der de ikke hadde noen merknader til området. Det har heller ikke kommet til nye registreringer av mineralske ressurser eller bergrettigheter siden melding om oppstart. De har derfor ingen merknader til høringen.

Telemark fylkeskommune vurderer at verneforslaget ikke vil berøre regionale vilt- og fiskeinteresser negativt, og det er ikke kjente kulturminner av nasjonal verdi fra nyere tid innenfor området. Videre nevner de at det likevel kan være viktige kulturminner av lokal verdi som de ikke har kjennskap til. Kommunen, som har forvaltningsansvaret for kulturminner som ikke er fredet, må gjøre en vurdering av dette. Statsforvalteren bør vurdere om en i slike områder kan tillate å ta ut enkelte trær med spesiell kvalitet, til antikvarisk istandsetting av middelalderbygg.

Statsforvalterens kommentarer

Telemark Nett AS har fått tilsendt høringen, men har ikke kommet med uttalelse. Statsforvalteren vurderer at uttak av trevirke til antikvarisk istandsetting av middelalderbygg vil kunne påvirke verneverdiene negativt, ved at det kan få konsekvenser for sjeldne og truede arter. Dette er lite ønskelig. Statsforvalteren mener derfor at det er fullt mulig å finne enkelttrær med passende kvaliteter utenfor verneområdet. Det er gjort endringer i verneforskriften etter høring for å tilpasse forskriften til ny mal. Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring i verneforskrift som beskrevet, og med vernekart i samsvar med høringsforslaget.

. Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Høgfjell som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Høgfjell naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

17. Rambergåsen naturreservat i Notodden kommune, Telemark

Areal 564 dekar, herunder 560 dekar produktiv skog.

Inngrep: Enkelte traktorveier. To 132 kV kraftledninger inntil verneområdet.

Hovedsynspunkter i høringen

Statkraft Energi AS har ikke kommet med uttalelse til høringen, men uttalte seg til oppstartsmeldingen som gjaldt 28 områder i Telemark. Statkraft hadde ingen merknader til verneforslaget Rambergåsen (som i oppstartsmeldingen hadde navnet Tinnegrend).

Statnett SF, DMF og BaneNOR SF har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget.

Språkrådet uttaler at navnet er passende for området, og at *Rambergåsen* er eneste godkjente skrivemåte for naturnavnet i Sentralt stedsnavnregister (SSR).

Lede AS ber Statsforvalteren kontakte Everket AS som er områdekonsesjonær for uttalelser. Lede AS uttaler videre at de har etablert elektriske anlegg nær ved det aktuelle verneplanområdet, og at verneforslaget må ta høyde for og hensyn til de anlegg som det er nødvendig for nettselskapet å drifte og etablere.

Når det gjelder etablerte høyspentanlegg på regionalnettnivå (anleggskonsesjon) uttaler Lede AS at det er etablert følgende kraftledninger vest for verneforslaget:

- 132kV Grønvollfoss – Nordagutu (luftledning – lengst ifra verneområdet)
- 132kV Svelgfoss – Rød (luftledning – nærmest verneområdet)

I forbindelse med klausulerte belter tilknyttet disse kraftledningene uttaler Lede AS følgende:

«Kraftledningsanlegget har et klausulert byggeforbudsbelte som innebærer restriksjoner for arealbruken. Se vedlagt restriksjonsskriv. Videre har kraftledningsanlegget et klausulert ryddebelte, der nettselskapet kan gjennomføre hugst. Byggeforbudsbeltet og Ryddebeltet langs kraftledningene er:

- *132kV Grønvollfoss – Nordagutu:*
  - o Byggeforbudsbeltet er på 28 meter, 14 meter målt horisontalt og vinkelrett ut til hver side fra senterlinjen i mastearrangementet.*
  - o Ryddebeltet er på 24 meter, 12 meter målt horisontalt og vinkelrett ut til hver side fra senterlinjen i mastearrangementet.*
- *132kV Svelgfoss – Rød:*
  - o Byggeforbudsbeltet er på 28,5 meter, 14,25 meter målt horisontalt og vinkelrett ut til hver side fra senterlinjen i mastearrangementet.*
  - o Ryddebeltet er på 24,5 meter, 12,5 meter målt horisontalt og vinkelrett ut til hver side fra senterlinjen i mastearrangementet.*

Det er også beskrevet at nettselskapet har en klausulert rettighet til å gjennomføre sikringshugst utenfor det klausulerte ryddebeltet, dersom trær og beplantning anses som en risiko for leveringssikkerheten.»

Lede uttaler at de fortrinnsvis ønsker at det foreslåtte verneområdet blir lagt utenom gjeldende klausulerte belter. Dette spesielt i de områdene der foreslått verneområde ligger nærme eksisterende ledningstraseer, Hagen og Brattekås.

Lede setter videre pris på at standardbestemmelser for nettanlegg allerede er foreslått lagt inn i forslag til forskrift om vern av Rambergåsen naturreservat, som beskrevet i høringsdokumentet og bekrefter at det er ønskelig at §4, punkt (i), §6, punkt (d) og §7, punkt (i), beholdes i endelig verneforskrift.

Når det gjelder planlagte anlegg uttaler Lede AS at 132kV-ledningen Grønvollfoss – Nordagutu ble etablert i 1942 og 132kV-ledningen Svelgfoss – Rød ble etablert i 1959, og at Lede etter hvert/i løpet av 10-15 år må fornye disse ledningene. Lede uttaler at dette kan innebære ombygging av eksisterende ledninger, eller at det bygges en ny ledning parallelt med de eksisterende ledningene før de gamle eventuelt rives. Gitt at dagens ledninger går så nærme bebyggelsen på vestsiden av ledningstraseen, skriver Lede AS at det er naturlig at ny ledningstrase etableres lengre øst for eksisterende trase, noe som innebærer at denne vil legges lengre inn i det foreslåtte verneområdet. Lede AS uttaler at det bør vurderes om dette skal hensyntas allerede nå ved å redusere verneområdet ytterligere 30 meter i

østgående retning (målt fra dagens ledningstrase), eller at dette skal hensyntas i eller dekkes av den foreslåtte verneforskriften.

Avslutningsvis uttaler Lede AS i sine bemerkninger til verneforslaget at de for Rambergåsen fortrinnsvis ønsker at verneområdet legges utenom de klausulerte byggeforbuds- og ryddebeltene for å sikre driften av dagens nettanlegg. Videre ønsker Lede at det vurderes hvordan en fremtidig ombygging, eller nyetablering, av dagens anlegg kan hensyntas i verneplanen.

Norges vassdrag- og energidirektorat (NVE) viser til Lede AS sine uttalelser og forslag til endringer av vernegrense i forbindelse med klausulerte belter og fremtidig oppgradering av kraftledningen 132 kV Grønvollfoss-Nordagutu, alternativt åpning for oppgradering og fornyelse i verneforskriften. NVE støtter forslaget til Lede AS.

Telemark fylkeskommune har ikke kommet med konkret uttalelse til verneforslaget Rambergåsen, men har kommet med en felles uttalelse for de syv områdene som fulgte høringen i forhold til deres ansvarsområder. Når det gjelder vilt og fisk uttaler Fylkeskommunen at de kan ikke se at verneforslaga vil berøre regionale vilt- og fiskeinteresser negativt. Når det gjelder kulturarv uttaler Fylkeskommunen at det innenfor områdene ikke er kjente nyere tids kulturminne av nasjonal verdi, men at det likevel kan være viktige kulturminner av lokal verdi som fylkeskommunen ikke har kjennskap til. Videre skriver de at kommunen som har forvaltningsansvaret for kulturminne som ikke er freda, må gjøre en vurdering av dette. Fylkeskommunen uttaler videre at Statsforvalteren bør vurdere om en i slike områder kan tillate å ta ut enkelte trær med spesiell kvalitet, til antikvarisk istandsetting av middelaldersbygg.

Statsforvalterens kommentarer

Everket AS som er områdekonsesjonær har mottatt høringen, men har ikke kommet med uttalelse. Når det gjelder det klausulerte ryddebeltet så har Statsforvalteren flyttet vernegrensen slik at ryddebeltet blir liggende utenfor verneområdet. Totalarealet er redusert med ca. 1 dekar. I tillegg vil bestemmelsen i § 4 ivareta drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall eller fare for akutt utfall på kraftledningen, samt nødvendig motorisert ferdsel i forbindelse med dette, jf. § 6. Lede AS har videre ønske om at Statsforvalteren vurderer å redusere vernearealet ytterligere 30 meter østover ved Hagen og Brattekås, eventuelt at dette hensyntas i forskriften. Statsforvalteren anbefaler, spesielt av hensyn til verneverdiene som går helt ned til ryddebeltet ved Hagen, å ikke redusere ytterligere areal. Her er et kjerneområde med lågurtfuruskog av nasjonal verdi (A-verdi), og en rødlistet naturtype som samtidig oppfyller mangler i skogvernet. Statsforvalteren vil heller ikke anbefale og ta inn bestemmelser i forskriften når det ikke foreligger konkrete planer om oppgraderinger, eller nærmere informasjon om hvordan dette skal gjennomføres. Statsforvalteren anbefaler at det søkes om dispensasjon etter § 8 når det foreligger konkrete planer om oppgraderinger.

Statsforvalteren vurderer at uttak av trevirke til antikvarisk istandsetting av middelaldersbygg vil kunne påvirke verneformålet ved at det kan få konsekvenser for sjeldne og trua arter. Det er lite ønskelig. Statsforvalteren anser derfor at det er fullt mulig å finne enkelttrær med passende kvalitet utenfor verneområder.

Det er gjort mindre endringer i forskriften etter høring for å tilpasse forskriften til mal. Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring i verneforskrift og vernekart som beskrevet.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Rambergåsen som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet har tatt inn standardformuleringene om kraftledninger i verneforskriften. KLD viser til at det i forbindelse med framtidig oppgradering av tilgrensende kraftledning kan bli aktuelt å bygge ny kraftledning parallelt med eksisterende kraftledning, hvis sistnevnte kraftledning må opprettholdes som strømførende. Det er ikke avklart på hvilken side av eksisterende kraftledning ny ledning i så fall vil bygges. KLD viser til tekst i kap. 8.2.1 om kraftledninger, deriblant om oppgradering og fornyelse av kraftledninger, inkludert bygging parallelt med eksisterende kraftledning. KLD slutter seg for øvrig til Miljødirektoratet og tilrår vern av Rambergåsen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

18. Nesfjellet naturreservat i Seljord kommune, Telemark

Areal 938 dekar, herunder 879 dekar produktiv skog.

Inngrep: Traktorvei.

Hovedsynspunkter i høringen:

Statnett, Språkrådet, Forsvarsbygg, NVE, DMF og BaneNOR har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget. NVE har kun uttalt seg til høringene for østre del (Bjønnehølen).

Lede AS skriver at de ikke har områdekonsesjon eller anlegg som er etablert etter anleggskonsesjon i Seljord kommune, og ber Statsforvalteren om å ta kontakt med gjeldende områdekonsesjonær Telemark Nett AS for uttalelse. Lede AS skriver at de ikke har planer om utvikling av regionalnettanlegg nær det foreslåtte området.

Telemark fylkeskommune skriver at den kan ikke se at verneforslagene vil berøre regionale vilt- og fiskeinteresser negativt. Kulturarv: Innenfor områdene er det ikke kjente nyere tids kulturminner av nasjonal verdi. Det kan likevel være viktige kulturminner av lokal verdi som fylkeskommunen ikke har kjennskap til. Kommunen som har forvaltningsansvaret for kulturminner som ikke er fredet, må gjøre en vurdering av dette.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren har sendt saken til Telemark Nett AS, men har ikke mottatt noen uttalelse. Det er gjort en mindre endring ved at vernegrensa er lagt på høydekote 1,5 meter over vannkant langs Nestjønn etter innspill fra tilbyder. Det er gjort mindre endringer i forskriften etter høring for å tilpasse til Miljødirektoratet forskriftsmal. Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring i verneforskriften som foreslått og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Nesfjellet som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Nesfjellet naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

19. Tiurkollen naturreservat i Skien kommune, Telemark

Areal 923 dekar, herunder 790 dekar produktiv skog.

Inngrep: Et par traktorveier og en liten hytte.

Hovedsynspunkter i høringen

DMF uttalte seg til oppstartsmeldingen, og hadde ingen merknader.

Forsvarsbygg, Bane Nor, Statnett, Lede AS og Statens vegvesen har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget.

NVE ber områdekonsesjonær Lede AS om uttale seg om verneforslaget kommer i konflikt med noen eksisterende eller planlagte anlegg i dette området.

Telemark fylkeskommune skriver at den «kan ikkje sjå at verneforslaga vil berøra regionale vilt- og fiskeinteresser negativt. Kulturarv: Innenfor områda er det ikke kjente nyere tids kulturminner av nasjonal verdi. Det kan likevel være viktige kulturminner av lokal verdi, som ikke er fredet, og som fylkeskommunen ikke har kjennskap til.

Kommunen som har forvaltningsansvar for kulturminner som ikke er freda, må gjøre en vurdering av dette. Statsforvalteren bør vurdere om det i utvalgte områder kan åpnes for uttak av enkelte tre med spesiell god kvalitet, til antikvarisk istandsetting av middelalderbygg.»

Norges Orienteringsforbund ber om at orientering tillates i verneområdene i tråd med Norsk Friluftsliv sitt brev til Miljødirektoratet «Forskriftsmal for naturreservater – forslag til endringer», brevets forslag til endringer i forskriftsmalen punkt 1 og 2.

Statsforvalterens kommentarer:

Til innspillet om orientering så har Miljødirektoratet tidligere (i brev av 9.9.2020) vurdert Norsk Friluftsliv sitt ønske om å ta inn unntak for orientering i verneforskrifter.

Miljødirektoratet konkluderte med at større arrangement fortsatt må være søknadspliktig, men at det må vurderes i hvert enkelt tilfelle hva det kan åpnes opp for av aktiviteter. Det er forvaltningsmyndighetene som må foreta vurderinger av hensyn til verneverdiene og dersom det åpnes opp for større arrangementer, er det hensiktsmessig at myndigheten har mulighet til å stille vilkår til gjennomføringen.

Statsforvalteren mener at et vern ikke skal være til hinder for arrangement som orientering innenfor området, men det er hensiktsmessig med en søknadsplikt slik at forvaltningsmyndigheten har mulighet til å stille enkle vilkår til gjennomføringen. Det kan også gis flerårige tillatelser dersom et arrangement ikke endrer seg i særlig grad.

Statsforvalteren mener videre at forskriften vil ivareta de aktiviteter som organisasjonen viser til på en god måte, uten at det gis direkte unntak.

Forbudet mot større arrangementer er ikke ment å regulere ordinær turvirksomhet i grupper, dvs. at fellesturer og fellestreninger ikke regnes som arrangement. Utsetting av turposter og turorientering anses heller ikke som arrangement, men kan rammes av forbudet mot midlertidige innretninger.

Statsforvalteren har vurdert spørsmålet om uttak av enkelte tre med spesiell god kvalitet, til antikvarisk istandsetting av middelalderbygg, i tidligere saker og konkluderer med at det må tilstrebes å finne egnede trær til dette formålet utenfor vernegrensa. Uttak av tre vil kunne påvirke verneformålet og sjeldne og trua arter som lever på gamle trær, og er derfor ikke ønskelig.

Det er gjort enkelte mindre endringer i verneforskriften etter høringen. Det er lagt inn et manglende gårds- og bruksnummer, 250/6, under § 2. I tillegg er det under § 4 bokstav d lagt inn hytte med tanke på fremtidig vedlikehold.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med de endringer som er beskrevet i verneforskriften, og med vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Tiurkollen som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Tiurkollen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

20. Vestfjorddalen og Øverland naturreservat (utvidelse) i Tinn kommune, Telemark

Utvidelse 1311 dekar, herunder 942 dekar produktiv skog. Nytt totalareal 5 479 dekar.

Inngrep: Enkelte traktorveier. Det går en vannkraftverkstunell under terrenget øst for verneforslaget.

Hovedsynspunkter i høringen:

DMF kom ikke med uttalelse til høringen, og hadde ingen merknader i sin uttalelse til oppstartsmeldingen.

Bane NOR SF, Statnett SF og Tinn kommune har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget.

Språkrådet har ingen merknader til skrivenavnet, men ber Statsforvalteren likevel om å vurdere om bare Vestfjorddalen naturreservat kan brukes for det sammenhengende verneområdet. Videre uttaler Språkrådet følgende: «Vestfjorddalen er ein lang dal, og Øverland er ein av mange gardar som ligg i dalen. Sidan verneområdet strekkjer seg langs mesteparten av Rjukan, er det ikkje naudsynt å framheve éin av gardane i namnet på verneområdet. Vestfjorddalen naturreservat vil vere dekkjande.»

NVE uttaler følgende:

Kraftverk: Under bakken nord-øst for den foreslåtte utvidelsen ligger det tunnelen til Mår kraftverk. Statkraft er eieren til Mår kraftverket og NVE forutsetter at Statkraft vil uttale seg om behovet i verneområdet.

Nettlinjer: NVE kan ikke se at det er noen nettanlegg i verneområdet. Lede AS har utlatt seg i denne saken og sagt at de ikke har eksisterende nettanlegg, eller konkrete planer om å gjennomføre tiltak, innenfor det foreslåtte verneområdet. De har derfor ingen bemerkninger til verneplanen. NVE ber Stannum AS om å uttale seg om det foreslåtte verneforslaget kommer i konflikt med eksisterende eller fremtidige prosjekter.

Skredsikringstiltak: NVE er positiv til at verneforskriften åpner for å søke om dispensasjon for nødvendig sikringsarbeid i forbindelse med skred og ras. Steinspranggjerdar kan være aktuelle tiltak mot steinsprang og steinskred i dette området. Skogplanting kan også være aktuelt når den gjennomføres i kombinasjon med andre sikringstiltak. I byggefasen ved etablering av et sikringsanlegg har man behov for tilkomst med maskiner, fjerning av vegetasjon, flyging med helikopter i område, boring og eventuelt sprenging. I driftsfasen trenger man tilkomstmulighet for tilsyn. Etter skred er det ofte behov for snarlig tiltak for å tømme/ fjerne massene bak nettet og reparere skadene. Avhengig av situasjonen kan det være viktig med hurtig innsats og det er lite tid til avklaringer og søknader. NVE foreslår derfor å legge inn følgende unntaksbestemmelser i verneforskriften. Bestemmelsene i § 3 og 5 er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av nødvendige sikringstiltak for å hindre skade på person, miljø eller eiendom, herunder blant annet å etablere tilkomst for maskiner, fjerning av vegetasjon, boring og sprenging, bruk av helikopter.

2. Nødvendige tiltak for å sikre drift og vedlikehold av gjennomførte sikringstiltak

3. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med sikringsarbeid. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.

Statkraft Energi AS har kommet med uttalelse med bakgrunn i at deres interesser kan bli påvirket av verneforslaget. Statkraft uttaler følgende: «Statkraft er eier av Mår kraftverk, som ble satt i drift i 1948. Anlegget inkluderer vannveier og installasjoner som hovedsakelig er integrert i fjell. I og med at kraftverket nærmer seg 80 år, er det sannsynlig at kraftverket kan stå ovenfor rehabiliterings- og oppgraderingsarbeider i årene fremover. Selv om eksisterende vannveier og installasjoner hovedsakelig ligger innlemmet i fjell, kan det ved vedlikehold og oppgraderinger være nødvendig å utføre arbeid som også berører terrenget. Dette inkluderer bruk av maskiner og tilgang til områder utenfor fjellanleggene. Et konkret eksempel er tverrslag 4 ved Daletoppen, som grenser til eiendommen omfattet i verneforslaget. Det foreslåtte verneområdet kan dermed komme i konflikt med nødvendige tiltak knyttet til arbeid med anlegget. Begrensninger på tilgang til terreng, maskinbruk og tilpasninger i området kan komplisere nødvendig arbeid på kritisk infrastruktur. Selv om det per i dag ikke foreligger konkrete planer om tiltak innenfor verneforslaget, er det viktig å ivareta fremtidige behov knyttet til drift, rehabilitering og oppgraderinger av anlegget. Statkraft ber om at dette hensynet vurderes videre i prosessen. For eksempel at nødvendig vedlikehold og anleggsarbeid er unntatt i verneforskriften og kan gjennomføres uten søknad. Statkraft må også ha mulighet til å utføre skogrydding, dersom det er nødvendig.» Skagerak Kraft AS og Øst-Telemarkens Brukseierforening (ØTB) støtter Statkraft sitt høringssvar i saken.

Lede AS skriver i sin uttalelse til høringen at de ikke har områdekonsesjon i Tinn kommune og ber Statsforvalteren om å kontakte gjeldende områdekonsesjonær, Stannum AS, for uttalelser. Videre skriver Lede at de har anlegg som er etablert etter anleggskonsesjon innenfor kommunen. Nettselskapet har elektriske anlegg nær ved verneområdene, og det er viktig å sikre at det kan utføres nødvendig drift, vedlikehold og fornyelse av disse anleggene. Når det gjelder høyspentanlegg på regionalnettnivå (anleggskonsesjon) skriver Lede at det er etablert nettanlegg på egen stasjonstomt øst for verneområdet. Avstanden til verneområdet anses som tilstrekkelig. Videre informerer Lede om at Statnett SF og Statkraft AS er deleiere på det ovenfornevnte nettanlegget øst for verneområdet, og ber derfor om at de kontaktes i den forbindelse. Når det gjelder planlagte anlegg nær ved verneområdet skriver Lede AS at de har flere pågående prosjekter som omhandler utvikling av regionalnettanlegg i Tinn kommune. De pågående prosjektene tenkes alle gjennomført på sørsiden av Måna. Det foreligger derfor ingen planer om utvikling av regionalnettanlegg nær ved det foreslåtte verneområdet. Avstanden til verneområdet anses som tilstrekkelig. Da Lede AS ikke har eksisterende nettanlegg, eller har konkrete planer om å gjennomføre tiltak, innenfor de foreslåtte verneområdet, har Lede ingen bemerkninger til verneplanen.

Følgende uttalelser kom inn i tilleggshøringen som gjaldt inkludering av ytterligere 16 dekar:

Statnett SF, Lede AS og NVE har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til utvidelse av verneforslaget.

Forsvarsbygg uttaler følgende: «I vår tidligere tilbakemelding til verneforslaget har vi vist til behovet for generelle unntaksbestemmelser for start og landing med Forsvarets luftfartøy samt unntak for militær operativ virksomhet. I høringsdokumentet fremgår det at dette skal hensyntas i verneforslaget. Ved gjennomgang av materialet finner vi ikke unntaket for start og landing med Forsvarets luftfartøy inkludert i forslag til verneforskrift. For å ivareta nødvendige tillatelser for Forsvarets virksomhet ber vi om at dette endres i vernebestemmelsene for begge de aktuelle forslagene.»

Statkraft Energi AS har ingen nye innvendinger til verneforslaget, men minner om innholdet i høringsinnspillet fra 26.11.2024. Som eier av Mår kraftverk, påpekes det at fremtidig vedlikehold og oppgraderinger kan kreve terrenginngrep og maskinbruk i områder berørt av verneforslaget. Statkraft ber om at slike tiltak unntas fra verneforskriften for å sikre drift og rehabilitering av kritisk infrastruktur.

Stannum AS bemerker at de har nett i deler av det foreslåtte område som kan komme i konflikt. De informerer videre at de som nettselskap har plikt til drifte og vedlikeholde nettet, iht. energiloven. Så lenge vern av de aktuelle områdene ikke medfører noen form for ulempe for Stannum AS, så har de ingen andre bemerkninger.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren er godt kjent med at det er skredfare i Vestfjorddalen, og har vært i dialog med både kommunen og Miljødirektoratet om dette i verneplanprosessen. Det foreligger ikke konkrete planer for sikringstiltak, men det kan bli aktuelt å utarbeide slike planer på et senere tidspunkt. Tiltaktshaver må uansett ha en dialog med forvaltningsmyndigheten om verneverdiene. På bakgrunn av dette er det tatt inn bestemmelse i forskriften § 7 hvor det kan søkes om nødvendig sikringsarbeid i forbindelse med forebygging av skred og ras ned mot bebyggelse og veg.

Statsforvalteren ba i høringen spesifikt om at Tinn kommune kom med tilbakemelding på bestemmelsene som omhandler solspeilet i forslag til verneforskrift, herunder behov for areal på ryddebeltet. Kommunen har ikke kommet med uttalelse til dette. Statsforvalteren hadde forventet en uttalelse med bakgrunn i verneformålet og de tiltakene som er knyttet til området.

Språkrådet ba Statsforvalteren å vurdere å bruke navnet Vestfjorddalen på de to eksisterende verneområdene Vestfjorddalen og Øverland, som nå slås sammen til ett sammenhengende verneområde. Statsforvalteren har kommet frem til at det er ønskelig å inkludere Øverland i navnet. Dette skyldes at verneforslaget binder sammen eksisterende Vestfjorddalen og Øverland naturreservater. Disse navnene er brukt lokalt og Statsforvalteren mener derfor at det er naturlig å ha med begge navnene.

Statkraft Energi AS påpeker at Mår kraftverk har vært i drift siden 1948 og etter hvert trenger rehabilitering og oppgradering. Deres innspill støttes også av Skagerak Kraft AS og Øst-Telemarkens brukseierforening. Det kan innebære bruk av maskiner og behov for tilgang til terrengavsnitt som ligger i dagen, selv om vannveier og installasjoner hovedsakelig ligger innlemmet i fjell. Dette kan på sikt bety konflikt i forhold til verneareal. På bakgrunn av dette ber Statkraft om at hensyn til nødvendig vedlikehold og anleggsarbeid blir unntatt i verneforskriften og kan gjennomføres uten søknad. Videre ber de om at det også gis mulighet til å utføre skogrydding, dersom det er nødvendig. I uttalelsen sin sier Statkraft at det ikke foreligger konkrete planer for rehabilitering og oppgradering av kraftanlegget. Det er ikke vanlig praksis å legge inn bestemmelser i verneforskriften slik Statkraft ber om når det ikke foreligger konkrete planer om tiltak. Når det gjelder Statkraft sin uttalelse til tilleggshøringen omfatter det de samme

problemstillingene som er omtalt i deres uttalelse til høringen. Statsforvalteren tolker det slik at uttalelsen gjelder for verneforslaget og ikke for de 16 dekar som tilleggshøringen omfattet, og viser derfor til vår kommentar over.

Statsforvalteren har innarbeidet hensyn til Forsvarets interesser for start og landing med luftfartøy i forskriften.

Det er tatt ut et areal på 0,18 dekar etter høring. Arealet ble tatt ut fordi det overlapper med Tinn kommune sin reguleringsplan fra 2003 med navn «RV37 Rjukan Ny gang og sykkelveg mellom Bjørkhaug og Tvergrot». Grensen for verneforslaget ble justert slik at verneområdet i sin helhet blir liggende utenfor reguleringsplanområdet.

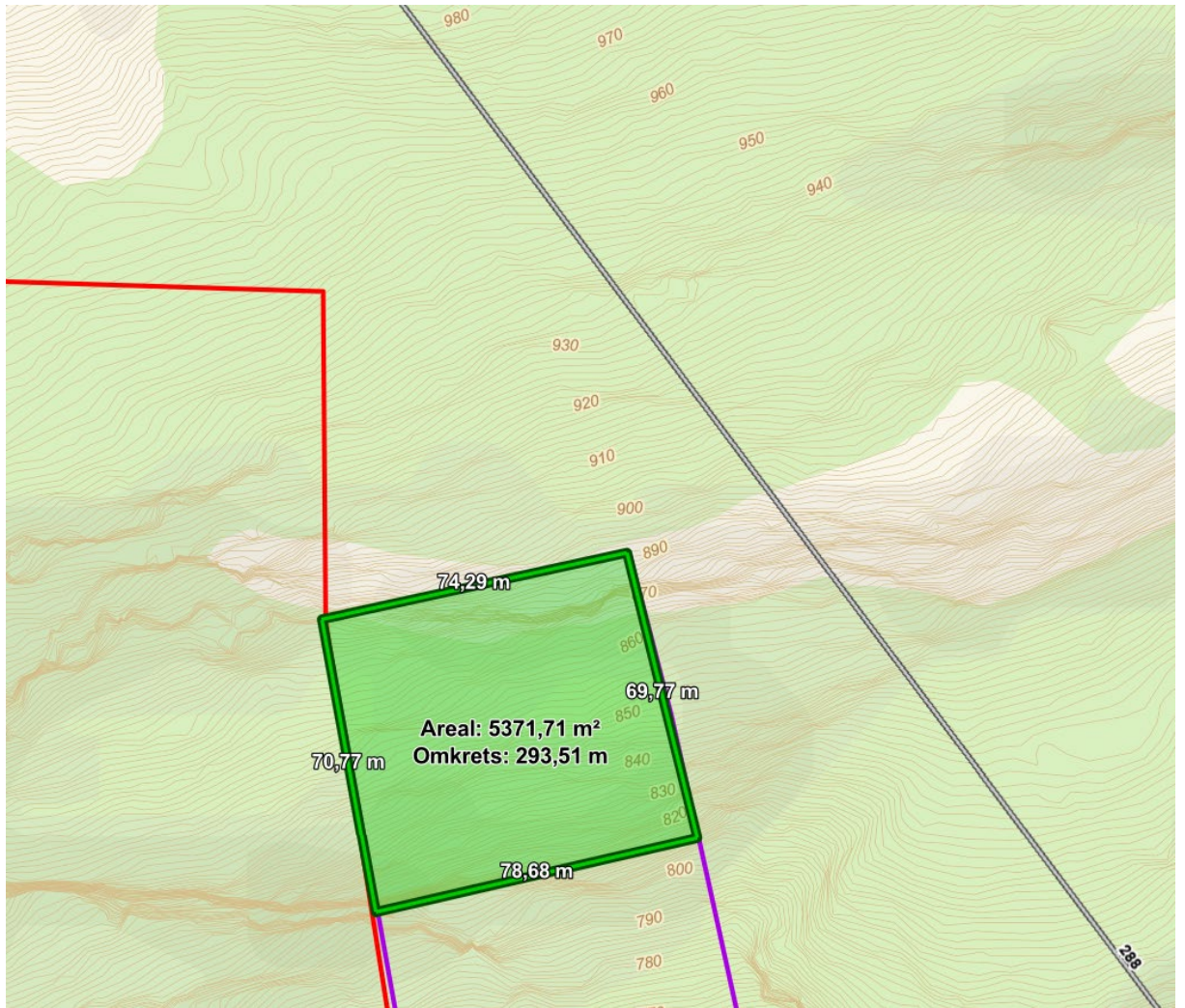
Det er også tatt ut et lite areal like over boligene i Tveitolia, for å grense ut eksisterende skredsikringstiltak.

Etter høringen er det tatt inn et areal på ca. 16 dekar hvor tilbud om vern først ble formidlet av grunneier via NORSKOG etter høring, i forbindelse med et eierskifte. Ettersom arealet er så lite vurderte Statsforvalteren i utgangspunktet at det var uproblematisk å inkludere dette arealet. Det nye arealet ble sendt på tilleggshøring og er inkludert i tilrådingen.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring i verneforskrift og vernekart som beskrevet.

Miljødirektoratet viser til at Statkraft nå utreder ulike konsepter for å oppgradere Mår kraftverk. Det går en eksisterende vannoverføringstunell under bakken øst for verneforslaget. Denne ligger på det nærmeste 35 meter fra den foreslåtte vernegrensen i nordøst. Dette er omtrent samme avstand som fra eksisterende verneområde noen meter lenger nord. Tunnelen skrår videre østover, og avstanden blir derfor økende fra verneforslaget. I nedre del er avstanden 350-400 meter. Siden det ikke foreligger konsekvensutredning eller beslutning om hvilket konsept som blir valgt, og dagens vanntunnel ligger under terrenget og utenfor den foreslåtte utvidelsen, tilrår Miljødirektoratet avgrensning som beskrevet. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet. Detaljene rundt rydding for å ivareta solspeilets funksjon i forskriften § 7 bokstav d er tatt ut, da dette må vurderes og fastsettes i en eventuell dispensasjon. Direktoratet slutter seg for øvrig til statsforvalterens tilråding og tilrår utvidelse av Vestfjorddalen og Øverland naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til Statkrafts innspill om at tverrslag 4 grenser til eiendommen omfattet i verneforslaget og at det foreslåtte verneområdet dermed kan komme i konflikt med tiltak knyttet til arbeid med kraftanlegget. KLD har vurdert en grensejustering her. Det er i øvre del av den aktuelle utvidelsen ikke påvist viktige forekomster av arter eller naturtyper, og arealet består av fjell og skrinnskog. KLD foreslår derfor en grensejustering her for å øke avstanden til kraftanleggets infrastruktur, ved at vernegrensen flyttes ca. 70 meter mot sør, fra kote ca. 890 til kote ca. 810, som vist på kart nedenfor. Areal som utgår er ca. 5 dekar.

KLD foreslår i tillegg at det i forskriften tas inn punkter i §§ 4 og 6 knyttet til nødvendige tiltak ved akutt behov for istandsetting eller sikringsarbeid på eksisterende vannkraftanlegg, og i § 7 om nødvendige tiltak for drift, vedlikehold og sikring mot ras og skred av eksisterende vannkraftanlegg.

KLD slutter seg for øvrig til Miljødirektoratet og tilrår utvidelse av Vestfjorddalen og Øverland naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

21. Storås naturreservat i Sandefjord kommune, Vestfold

Areal 1303 dekar, herunder 1150 dekar produktiv skog.

Inngrep: Enkelte traktorveier og stier. En hytte, en jaktbu, en koie.

Hovedsynspunkter i høringen

Statnett SF, BaneNor, NVE, Lede AS og Ragnhild Skar har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget.

Statsforvalteren har gjort en mindre endring i verneforskriften etter høring, der det er lagt inn «hytter» i vernebestemmelsene § 4 bokstav d og § 7 bokstav f. Statsforvalteren tilrår at området blir vernet med endringer som beskrevet for verneforskrift, og vernekart som i høringsforslaget.

Miljødirektoratets bemerker at arealet ble endret under erstatningsforhandlingene, da en grunneier trakk seg fra prosessen og en annen grunneier ønsket å redusere sitt areal. Som en følge av dette er gnr./bnr. 281/2 tatt ut av verneforskriften § 2, og arealet redusert med 130 dekar etter at forskriften har vært på høring. Endringen er synliggjort i vernekartet. Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Storås som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Storås naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

22. Lønnskollen naturreservat i Tønsberg kommune, Vestfold

Areal 545 dekar, herunder 506 dekar produktiv skog.

Inngrep: En traktorvei og enkelte stier. En hytte og to utsiktspunkter.

Hovedsynspunkter i høringen:

Språkrådet har ikke kommet med uttalelse til høringen. De har imidlertid uttalt seg til oppstartsmeldingen at de ikke har merknader til navnevalget, men at skrivemåten av navnet Lønnskollen må avklares gjennom navnesak. Gårdsnavnet som utgjør forleddet her har varierende skrivemåter i Sentralt stedsnavnregister, men navnets opphav og uttale tilsier skrivemåten Lønn. Statsforvalteren må derfor vente med å fastsette skrivemåten av navnet på verneområdet til navnesaken om gårdsnavnet og alle avledede navn er avgjort av Kartverket.

Kartverket har også uttalt seg til oppstartsmeldingen om at Språkrådet i forbindelse med oppstart av en verneplanprosess i Tønsberg kommune og Sandefjord kommune har tatt opp navnesak for navnet på navnegarden Løn/Lønn og avledete navn i Tønsberg kommune.

Saken tas opp for å få avklart riktig skrivemåte for offentlig bruk.

NVE, Lede AS, Statnett og BaneNor har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget.

Vivestad Bygderåd uttaler at de er positive til arbeidet med å ivareta naturverdiene i området, men ønsker å komme med noen praktiske innspill knyttet til bruk og tilrettelegging:

1. Etablering av bålplasser

Bygderådet mener det er viktig at det legges til rette for tydelig merkede og trygge bålplasser. Dette vil bidra til at bålbrekking skjer på en forsvarlig måte og redusere risikoen for at det tennes bål på uegnede steder.

Vi foreslår at det vurderes å etablere bålplasser:

- i tilknytning til den lille hytten i området
- ved utsiktspunktet mot sør, som er et naturlig sted folk oppholder seg

2. Bevaring av utsikt mot Gaustatoppen

Området har et utsiktspunkt med sikt mot Gaustatoppen, som mange setter pris på. Vi ønsker derfor at det vurderes enkel skjøtsel som kan bidra til å opprettholde denne utsikten, slik at området ikke gror helt igjen.

Tønsberg kommune har innspill til avgrensing og vernebestemmelsene for Lønnskollen. De foreslår at vernegrensa trekkes omtrent 15 meter bort fra jordekanten, i og med at felling av trær og busker langs jordekanter er et arbeid som må utføres jevnlig for å ivareta produksjonen på jordet.

Dersom dette ikke får medhold, anbefaler de sekundært at vernebestemmelsens § 7, bokstav g endres. Bestemmelsen er en dispensasjonsbestemmelse for «*fjerning av vegetasjon langs jordekanter som er til hinder for maskinbruk på dyrket mark.*»

Kommunen mener at fjerning av vegetasjon langs jordekanter er viktig for agronomiske hensyn, blant annet å ivareta avskjæringsgrøfter (også kalt landgrøfter), redusere skygge og å redusere konkurranse med avlingene, og de foreslår derfor at teksten endres til «*fjerning av vegetasjon langs jordekanter for å ivareta jordbrukshensyn.*».

Statsforvalterens kommentarer:

Det er lagt inn mulighet for etablering av fast bålplass ved utsiktspunktet i sør, og ved hytte innenfor området. Det er også lagt inn mulighet for vegetasjonsrydding av utsiktspunkt mot vest (Gaustatoppen).

Tønsberg kommune anbefaler å legge grensa ca. 15 meter fra jordekanter av landbrukshensyn. Statsforvalteren har tilrådd å legge vernegrensa ca. 4 meter inn for jordekanter i forslaget til vernekart og mener at det, i tillegg til bestemmelsen i forskriften om mulighet for vegetasjonsrydding § 7 g, bør være tilstrekkelig for å ivareta landbruksinteressene, inklusivt vedlikehold av grøfter. Ved å legge grensa 15 meter inn blir det et unødig stort areal som tas ut av verneforslaget, samtidig som at det vil bidra til å utelate hele eller deler av naturtyper.

Når det gjelder kommunens innspill om endring av ordlyden i bestemmelsen § 7 g for rydding av vegetasjon (trær) langs jordekanter, så ønsker Statsforvalteren ikke å endre denne. Bestemmelsen følger av Miljødirektoratets forskriftsmal og dersom det skal gjøres endringer i denne bør det vurderes av direktoratet.

Det er reist navnesak for bruk av forstavelen Løn eller Lønn. Statens kartverk har sendt saken på lokal høring i kommunen, med en frist på tre måneder for innsending av høringsuttalelser til Språkrådet. Deretter vil Språkrådet gi sin endelige tilråding til Kartverket. Denne prosessen kan gjennomføres parallelt med verneprosessen, og endelig utfall av navnesaken vil bli bestemmende for skrivemåten av navnet.

Etter høring er vernegrensen justert langs jordekanter, slik at grensen ligger ca. 4 meter innenfor jordekanten. Det er for å hensynta eventuelle behov for vedlikehold av grøfter og vegetasjons-rydding for landbruksvirksomhet. Grensen er også trukket ca. 4 meter inn for bilvei i sør, der vernegrensen grenser mot vei.

Arealet i verneforskriften er endret etter høring fra 551 dekar til 545 dekar.

Siden det er tegnet inn forslag til fast bålplass i vernekartet, er det lagt inn ordlyden *avmerket på vernekartet* i vernebestemmelsen § 7 bokstav i.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer i verneforskrift og vernekart som beskrevet.

Miljødirektoratet bemerker at Viken Skog etter anmodning fra Statsforvalter har vært i dialog med grunneier etter høring, om forskriften § 7 bokstav h) om nødvendig vegetasjonsrydding langs Krøklibekken. Grunneier har meldt tilbake at bestemmelsen kan tas ut, og at det er tilstrekkelig at det er anledning til å søke om dispensasjon for ulike tiltak etter naturmangfoldloven § 48.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Lønnskollen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet bemerker at Kartverket fattet vedtak i navnesaken 16. april 2026, hvor skrivemåten «Lønnskollen» ble vedtatt. Departementet tilrår derfor at

navnet for naturreservatet endres tilsvarende. Departementet slutter seg for øvrig til Miljødirektoratet og tilrår vern av Lønnskollen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

23. Granasnekollen naturreservat i Larvik kommune, Vestfold

Areal 359 dekar, alt er produktiv skog.

Inngrep: Enkelte traktorveier.

Hovedsynspunkter i høringen

Statnett SF og BaneNor har gitt uttalelse og har ikke hatt kommentarer.

Lede AS skriver at de ikke har eksisterende nettanlegg innenfor det foreslåtte verneområdet, men de har elektriske anlegg i nærheten. Anleggene er ikke etablert i umiddelbar nærhet til området, og avstanden til verneområdet anses som tilstrekkelig. De sier videre at det ikke foreligger planer om utvikling av anlegg nær ved eller innenfor det foreslåtte verneområdet, og har ingen bemerkninger til verneplanen for området.

NVE har merket seg at både Statnett og Lede AS har uttalt seg, og at disse ikke har anlegg eller konkrete planer innenfor området. NVE bemerker videre at det ikke er nevnt noe i verneplanen om hvordan vassdrag innenfor naturreservatet er tenkt ivaretatt, og at dersom det er behov for å gjøre noen tiltak i bekk eller elv i forhold til økologisk tilstand, arter med verneinteresse o.l. så må dette med i bestemmelsene til verneplanene.

Videre viser de til kartinformasjon fra NVE Aktsomhetskart snøskred og NVE Atlas for oversikt over skogens betydning for snøskredfare innenfor verneområdet. NVE skriver at skogen har noe effekt på utløp av snøskred på Bråtaås og Barlindgløva og at utløpsområdet er helt borte øst i området. Ifølge NVE betyr det i praksis at det ikke er noe snøskredfare øst på Granasnekollen hvis skogen får stå. Dette er særlig viktig å merke seg i forhold til bebyggelsen på Østhaug.

Videre viser NVE spesielt til aktsomhetsplikten i vannressursloven, som pålegger at eventuelle tiltak som kan påvirke vassdragene skal planlegges og gjennomføres slik at de er til minst mulig skade og ulempe for allmenne og private interesser. De minner om at tiltaket må avklares i forhold til andre relevante lovverk.

DMF mener at vurdering av vernets påvirkning, og avveining mellom ulike interesser bør komme i høringsdokumentet, og ikke utsettes til tilrådingen. Det vil være en forutsetning at det innhentes informasjon fra rettighetshavere med tanke på planlagte undersøkelser.

Dersom saken ikke er tilstrekkelig opplyst vil DMF fraråde at det blir gått videre med verneforslaget. DMF legger til grunn at Statsforvalteren vil innhente nødvendig informasjon i tråd med kommentarene i høringsdokumentet.

DMF skriver videre at vern i utgangspunktet vil begrense eller hindre muligheten til å gjøre undersøkelser etter mineraler, og kan derfor hindre tilgang til kunnskap om viktige og potensielt samfunnsnyttige mineralforekomster. Det er derfor viktig at det er gjort tilstrekkelige undersøkelser og avveininger av ulike interessene før verneplanene vedtas.

NGU uttaler at det ikke er registrert kjente mineralressursforekomster innenfor det foreslåtte området, men Nb-forekomsten Sæteråsen ligger like utenfor. Geologisk sett er mineraliseringen knyttet til trakyttiske ganger. Slike trakyttiske ganger strekker seg også delvis inn under foreslått verneområde, og det kan være mulig at det finnes til nå ukjente mineraliseringer i området. De sier videre at det pågår ressurskartlegging i regi av NGU i området, og de kjemiske analysene er forventet våren 2025. Da vil de få svar på om disse sonene potensielt representerer en ressurs eller ikke.

Statsforvalteren har mottatt svar på nevnte prøver fra NGU 12.5.2025. Her skriver NGU at analysene av de tidligere nevnte prøvene er nå ferdige, og det er klart at prøvene ikke representerer mineraliseringer tilsvarende den nærliggende Sæteråsen.

Fritzøe skoger v/daglig leder skriver at de har sett på saken og at forekomstene av mineraler på Sæteråsen ifølge deres geolog ikke vil berøre dette skogarealet. De regner med at det vil være mulig å tilpasse aktivitetene mot hverandre med underjordisk mineralutvinning og kanskje bytte av verneareal, om det skulle dukke opp ny kunnskap. REE Mining AS skriver at de anerkjenner viktigheten av naturvern og etablering av verneområder for å bevare biologisk mangfold og sikre naturverdier for kommende generasjoner. De ønsker likevel å uttrykke bekymring for at en verneprosess for området kan komme i konflikt med pågående geologiske undersøkelser. REE Mining skriver per 8.5. 2025 at konsulenter for tiden i felt for å gjennomføre innledende undersøkelser, og at det forventes betydelig mer kunnskap innen utgangen av 2025 om hvilke deler av området som kan egne seg for vern, og hvilke som bør vurderes som hensynssoner i kommunal planlegging for eventuell fremtidig gruvedrift.

REE Mining AS har undersøkelsesrett for mineraler i deler av området som foreslås vernet. Undersøkelsesrett 0138/2019 Sæteråsen ble tildelt av DMF. De skriver at området nå undersøkes både av uavhengige konsulenter og av NGU, med fokus på sjeldne jordarter og andre kritiske mineraler som Europa er særlig avhengig av i en geopolitisk usikker tid. Undersøkelsene finansieres av Mineral Holding AS. REE Mining AS skriver videre at NGU også har foretatt undersøkelser i det samme området og har informert om funn av nye forekomster med potensial for kritiske mineraler. Fra tidligere er det kjent to parallelle trakytforekomster med radioaktive egenskaper. I 2024–2025 har NGU identifisert ytterligere to trakytforekomster, hvorav minst én delvis ligger innenfor det foreslåtte verneområdet. REE Mining AS skriver at de nå undersøker alle trakytforekomstene nærmere, og at de også vil gjennomføre analyser av de to nye forekomstene. De skriver videre at det er mulig at disse to nye trakytforekomstene kan utgjøre et viktig supplement til de allerede kjente ressursene, og dermed bidra til økt tilgang på strategiske metaller og mineraler av stor samfunnsverdi.

REE Mining AS ber derfor om at verneplanene for de delene av Grasnekollen som faller innenfor undersøkelsesrett 0138/2019, utsettes inntil videre. Dette vil gi mulighet til å ferdigstille de pågående undersøkelsene og vurdere om forekomstene kan ha økonomisk og strategisk betydning. De skriver avslutningsvis at de forventer å ha vesentlig bedre kunnskapsgrunnlag i løpet av 2025.

Statsforvalterens kommentarer og tilråding

Når det gjelder innspillet fra NVE om behov for tiltak i forbindelse med økologisk tilstand i bekkedrag innenfor foreslåtte reservat ser ikke Statsforvalteren behov for å ta inn bestemmelser i verneforskriften, da man ikke anser at det er behov for å gjennomføre slike tiltak. Dersom det likevel på et senere tidspunkt skulle vise seg behov for tiltak vil det kunne vurderes etter naturmangfoldlovens § 48. Videre merker Statsforvalteren seg at det er positivt med tanke på snøskredfare at man lar skogen stå i dette området.

DMF påpeker at vern av området vil begrense eller hindre muligheten til å gjøre undersøkelser etter mineraler, de ønsker derfor at det innhentes informasjon fra rettighetshavere så saken er tilstrekkelig opplyst. Statsforvalteren har innhentet uttalelse fra NGU, Fritzøe Skoger AS og REE Mining AS. NGU har gitt tilbakemelding om at analysene fra undersøkelsene deres av Nb (niobium) ikke har vist mineraliseringer tilsvarende den nærliggende Sæteråsen.

Fritzøe skoger AS har undersøkelsesrett for mineraler innenfor deler av området og har gitt tilbakemelding om at forekomstene av mineraler på Sæteråsen ikke berører verneforslaget. Når det gjelder deres kommentar om mulighet for eventuell underjordisk mineralutvinning og eventuelt bytte av verneareal senere, så påpeker Statsforvalteren at det er ønskelig at forekomster av eventuelle mineralressurser innenfor området avklares nærmest mulig før et vernevedtak, slik at området ikke blir gjenstand for nye vurderinger etter vernevedtaket. Dersom det ikke er tilstrekkelig avklart, bør det vurderes å legges inn mulighet for prøvetaking i verneforskriftens bestemmelser.

REE Mining AS informerer bl.a. om at de har undersøkelsesrett for mineraler innenfor deler av området og at området nå undersøkes av både uavhengige konsulenter og NGU. REE Mining ønsker å undersøke trakytforekomstene nærmere både utenfor og innenfor foreslåtte verneområde, og ber om at verneplanene utsettes inntil de pågående undersøkelser og vurderingene er ferdigstilte i løpet av 2025. Statsforvalteren ser positivt på at det gjøres undersøkelser i området for avklaring av eventuelle mineralforekomster. Dersom undersøkelsene innebærer tiltak som kan påvirke vegetasjon innenfor det foreslåtte verneområdet eller det er behov for motorisert ferdsel, bør det avklares med Statsforvalteren. Statsforvalteren har bedt om å bli orientert om resultatene av prøvetakingen når disse foreligger, men vil uansett ta kontakt med REE Mining AS for en orientering om status.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Det tas forbehold om det vil være behov for å gjøre nye vurderinger av området når undersøkelsene fra REE Mining AS er tilgjengelig i løpet av høsten 2025.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Granasnekollen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til at vern av området ble utsatt høsten 2025 på grunn av behov for å avklare forholdet til mineralinteresser.

KLD har deretter i e-post 26.1.2026 til REE Mining AS og Mineral Holding AS v/ Øyvind Standeren Pedersen vist til tidligere innspill fra firmaene. Man skrev i innspill i mai 2025 til høringen av vernesaken at man ventet å ha vesentlig bedre kunnskapsgrunnlag i løpet av 2025, mens man i november 2025 skrev at det er nødvendig å gjennomføre ytterligere undersøkelser i 2026 og trolig også inn i 2027. KLD ba bl.a. om at man anga på kart hvor innenfor det foreslåtte naturreservatet det var behov for ytterligere mineralundersøkelser.

I svar 30.1.2026 fra Øyvind Standeren Pedersen framgår følgende:

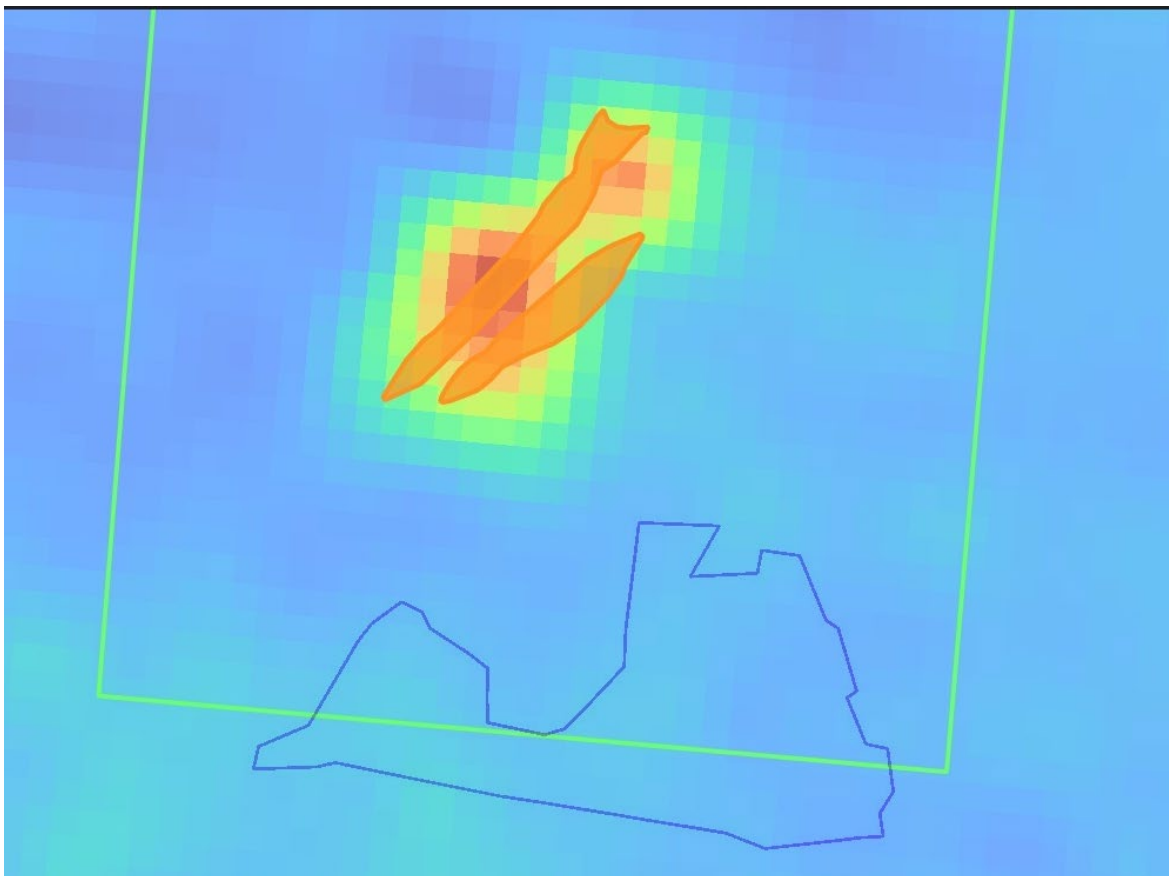
«Vi har gått igjennom den informasjonen vi har i dag og kommer i årene fremover til å fokusere på området som vises tydelig med orange på det radioaktive kartet vedlagt.

Det finnes noen geologisk interessante formasjoner nærmere verneområdet, men dette kommer vi ikke til å prioritere nå. Vi tror ikke en fremtidig gruvedrift vil være i konflikt med det planlagte verneområdet.

REE mining kan godkjenne at området sør for det potensielle gruveområdet blir vernet som planlagt. Det er likevel en forutsetning at en fremtidig gruvedrift i Sæteråsen kan bli tatt hensyn til i verneplanen og ikke hindret av fremtidige hensynssoner som når langt utenfor det området som er planlagt vernet. Det kan for eksempel være arter som trenger plass til å vandre ut og inn av verneområdet eller være veldig sensitive for støy. Slike ting bør avklares i verneplanen.

Det investeres store ressurser i planleggingen av gruvedrift i Sæteråsen, og en fremtidig gruvedrift vil foregå på en så hensynsfull måte innenfor lovverket med tanke på miljø og bærekraft.»

Nedenfor er det omtalte radioaktive kartet.

Radioaktivt kart mottatt fra Øyvind Standeren Pedersen 30.1.2026. Blå linje er foreslått verneområde. Oransje farge er radioaktivt kartlagt mineralforekomst.

KLD viser til at svaret fra REE Mining AS klarlegger forholdet mellom verneforslaget og mineralinteressene.

REE Mining AS skriver at det er en forutsetning at en fremtidig gruvedrift i Sæteråsen kan bli tatt hensyn til i verneplanen og ikke hindret av fremtidige hensynssoner som når langt utenfor det området som er planlagt vernet. Det kan for eksempel være arter som trenger plass til å vandre ut og inn av verneområdet eller være veldig sensitive for støy. Til dette vil KLD bemerke at vernebestemmelsene for naturreservatet gjelder innenfor vernegrensen, ikke utenfor vernegrensen. Det er ikke aktuelt med hensynssoner for verneområdet utenfor vernegrensen. Det er heller ikke kartlagt spesielle verneverdier som f.eks. truede arter knyttet til det foreslåtte naturreservatet som f.eks. trenger plass til å vandre ut og inn av verneområdet, eller arter som er sensitive for støy.

KLD viser til at ut fra dette vil vern som foreslått ikke være til hinder for ev. mineraldrift på Sæteråsen som ligger nord for verneområdet, jf. kart over.

KLD slutter seg for øvrig til Miljødirektoratet og tilrår vern av Granasnekollen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

24. Robøle naturreservat i Gol kommune, Buskerud

Areal 328 dekar, herunder 318 dekar produktiv skog.

Inngrep: Enkelte traktorveier og stier. Under jorden av verneforslaget ligger et vannkraftverk (Hemsil 2), og det pågår bygging av Hemsil 3 under området. Øst for verneforslaget ligger en transformatorstasjon og en 300 kV transmisjonsledning. Nordvest for området står en telemast.

Hovedsynspunkter i høringen

Bane Nor, Statens vegvesen, Jernbanedirektoratet og Språkrådet har kommet med uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Norges televisjon AS (NTV) har sendt innspill om at vern av skogsområder ikke må hindre distribusjon av TV- og radiosignaler i det digitale bakkenettet, som er en del av Norges beredskapsinfrastruktur. De skriver at trær og vegetasjon kan blokkere signalene, og de foreslår at eventuelle avbøtende tiltak slik som reduksjon av vegetasjon eller bygging av nye sendestasjoner, skal bekostes av Statsforvalteren eller rette verneinstans. NTV forbeholder seg retten til å komme tilbake til saken hvis vegetasjonen i verneområdene påvirker signalene negativt. NTV skriver avslutningsvis at kompensasjon/avbøtende tiltak skal tilfalle NTV dersom verning av nye områder/naturreservat og utvidelse av eksisterende verneområder skulle skape problemer i form av forstyrrelser på NTVs TV- og radiosignaler.

NVE gjør oppmerksom på at vannkraftverk Hemsil 2 ligger under det foreslåtte verneområdet og at Hemsil 3 bygges under området. Hafslund kraft AS eier begge kraftverkene. NVE forutsetter at Hafslund Kraft vil uttale seg om verneforslaget kommer i konflikt med eksisterende eller planlagte vassdrags- og energianlegg i dette området. NVE viser ellers til Statnett sin uttalelse til oppstartsmeldingen når det gjelder transformatorstasjon og 300 kV transmisjonsledning. NVE påpeker at valg av trasé for oppgraderingen skjer i forbindelse med konsesjonsbehandling. Virkning på natur og miljø er et sentralt tema i konsesjonsbehandlingen. NVE kan først i forbindelse med konsesjonsbehandling av nye, omsøkte ledninger vurdere om fordelene ved bruk av en trasé er større enn ulempene. NVE vurderer ikke fremtidige ledninger/ombygginger opp imot verneverdier i forbindelse med høringsinnspill for skogvern. NVE påpeker at det er viktig at verneforslaget ikke hindrer oppgradering av samfunnskritisk infrastruktur. Generelt vil NVE påpeke at det ved etablering av nye kraftledninger i transmisjonsnettet, ofte er overveiende fordeler ved å bygge dem parallelt med eksisterende ledninger, heller enn å ta i bruk nye areal til nye traseer. Vernemyndigheten bør derfor vurdere å avgrense verneområdet på en måte som gir plass til en ny ledning eller å legge inn en spesifisert dispensasjon for det i verneforskriften.

Telia Towers informerer om at de har ei telemast og hytte stående på eiendom med gnr./bnr. 23/33, og at det vil være nødvendig å benytte helikopter og ATV i forbindelse med vedlikehold.

Gol kommune gjør oppmerksom på at det årlig arrangeres motbakkeløp opp til Lisbetnuten som ligger på toppen av området, like utenfor foreslått vernegrense. Arrangementet kan ifølge kommunen komme i konflikt med bestemmelsen i § 3 bokstav d om større arrangementer. Kommunen er enig i at større arrangementer som hovedregel bør være forbudt, men påpeker at det at f.eks. motbakkeløp bør kunne anses som en kurant dispensasjonsgrunn etter § 8. Ferdselen skjer ifølge kommune hovedsakelig langs eksisterende sti/tråkk på tørr mark. For en del arter i tørr furuskog mener kommunen at det kan være fordelaktig med en viss grad av forstyrrelser da det hindrer oppbygging av for mye humus. Videre påpeker kommunen er det viktig at stien opp til Lisbetnuten kan

vedlikeholdes og merkes som tidligere, og bemerker at stien ikke fremkommer på kartet. Kommunen påpeker videre at tuftene etter husmannsplassen på Robøle må innlemmes og hensyntas i verneforskriften, da dette vil kunne åpne for skjøtselstiltak i neste omgang. Gol kommune ønsker å ta på seg forvaltningsansvaret for verneområdet.

Teako minerals påpeker betydningen av å hensynta kjente og fremtidig mulige geologiske forekomster i det videre arbeidet med verneforslagene, for å unngå at det legges unødige hindringer for fremtidig lete- og gruvevirksomhet. De mener at det i kunnskapsgrunnlaget for den videre verneprosessen må redegjøres for potensialet for mineralforekomster, gruvedrift og mineralutvinning i områdene, samt innhentes fakta og opplysninger basert på mineralnæringen, Norges Geologiske Undersøkelse, DMF og Norsk Bergindustri sin kunnskap og berggrunnskart.

Statnett uttalte til oppstartsvareselet at det foreslåtte verneområdet ligger inntil det klausulerte byggeforbudsbeltet til den eksisterende 300 kV-ledningen Hemsil 1 – Hemsil 2. Klausuleringsbeltet til transmisjonsnettledningen Hemsil 1 – Hemsil 2 er 45 meter bredt, 22,5 meter til hver side for senter av ledningen. 300 kV-ledningen Hemsil 1 – Hemsil 2 ble satt i drift i 1960. Statnett må etter hvert fornye denne ledningen. Dette kan innebære ombygging av eksisterende ledning, eller at det bygges en ny ledning parallelt med den eksisterende før den gamle eventuelt rives. Det må sikres plass til fornyelsen ved at grensen for verneområdet legges i tilstrekkelig avstand fra klausuleringsbeltet til eksisterende transmisjonsnettledning. Av hensyn til nødvendig drift og mulighetene for fremtidig utvikling av transmisjonsnettet ber Statnett derfor om at den planlagte opprettelsen av Robøle naturreservat ikke legges nærmere enn 80 meter fra senter av Statnetts 300 kV transmisjonsnettledning Hemsil 1 – Hemsil 2. Statnett mener forskriften må gi mulighet for oppgradering og fornyelse av transmisjonsnettledninger (for eksempel heving av spenningsnivå og økning av linetversnitt). De påpeker at det er av stor betydning at det i forskriften gis et generelt unntak fra vernebestemmelsene for tiltak knyttet til drift og vedlikehold av transmisjonsnettanlegg i og inntil verneområdet.

Statsforvalterens kommentarer:

Til innspillet fra NVE uttaler Statsforvalteren at standardbestemmelser for drift og vedlikehold er tatt inn i verneforskriften. Statsforvalteren har delvis etterkommet ønsket til Statnett ved å legge vernegrensa 31 meter fra senter av linja. Avstanden er valgt med hensyn til ryddebredden Statnett har klausulert, og for en praktisk avgrensing. For at Statsforvalteren skal etterkomme ønske om 80 m sone må det foreligge en plan for nyanlegg etter energiloven eller reguleringsplan etter plan- og bygningsloven. Statsforvalteren har ikke mottatt ny uttalelse fra Statnett etter at området har vært på høring. Når det gjelder vannkraftverket Hemsil 2 under det foreslåtte verneområdet, har ikke Hafslund Kraft AS uttalt seg til høringen. Tunellutgangene ligger utenfor verneforslaget.

Statsforvalteren har vært i kontakt med Telia Towers og fått bekreftet at telemast og hytte står utenfor det foreslåtte verneområdet. Motorisert ferdsel i forbindelse med vedlikehold er mulig uten å berøre verneområdet.

Til innspillet fra Gol kommune, uttaler Statsforvalteren at de ikke ønsker en generell åpning for større arrangementer i naturreservater. I foreslått verneforskrift er det i § 7 bokstav f lagt inn en bestemmelse om at dette kan søkes om. Dette er for at forvaltningsmyndigheten i hvert enkelt tilfelle skal kunne vurdere arrangementets påvirkning på verneverdiene, og for å kunne sette vilkår ved en ev. tillatelse. Et motbakkeløp opp til Lisbetnøbbi gjennom verneområdet vil derfor være søknadspliktig.

Hustuftene som Gol kommune nevner ligger helt sør i verneforslaget. I foreslått verneforskrift er det i § 7 bokstav a lagt inn en bestemmelse om at det kan søkes om istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.

Når det gjelder innspillet fra Teako minerals, er det ifølge Statsforvalteren ingen kjente mineralressurser i området i henhold til NGU sine karttjenester. Statsforvalteren skriver videre at verneplanen har i tillegg vært på høring til NGU og DMF, og at de ikke har kommet med høringsinnspill.

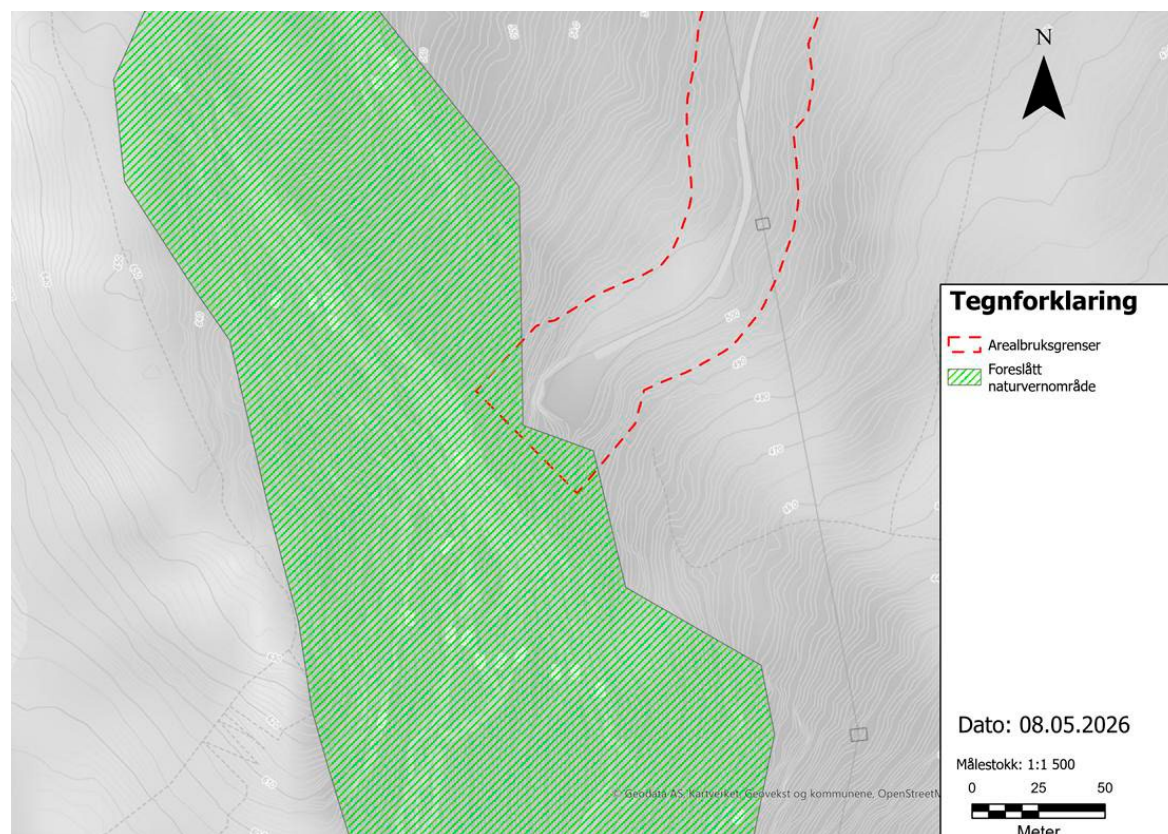
Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

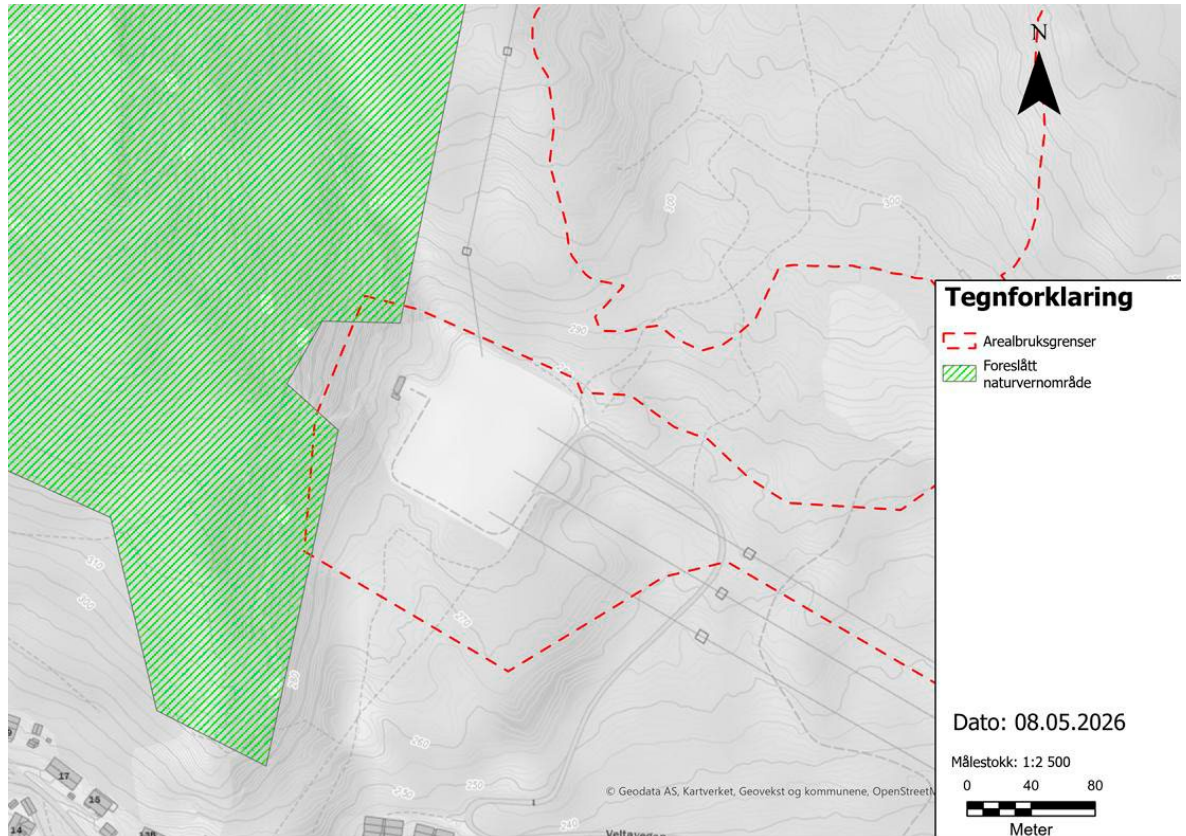
Miljødirektoratet tilrår å ta ut bestemmelsen i § 4 som åpner for oppgradering og fornying av kraftanlegg, samt åpning for å søke om motorisert ferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold samt oppgradering og fornying av ledningen i § 7, jamfør praksis og forskriftsmal. Eksisterende kraftledning med tilhørende klausuleringsbelte er grenset ut av foreslått vern. Det går et par veier inn til ledningstraséen fra øst, utenfor verneforslaget, som direktoratet mener potensielt kan benyttes dersom det skulle bli behov for motorisert ferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold eller istandsetting ved akutt utfall.

Direktoratet slutter seg for øvrig til statsforvalterens tilrådning og tilrår vern av Robøle som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet har fått opplyst at NVE har godkjent detaljplan for miljø og landskap for bygging av et nytt kraftverk nær foreslått verneområde.

KLD foreslår mindre grensejusteringer, ved at det tas ut mindre vernearealer slik at vernegrensen sammenfaller med arealbruksgrensen på følgende to kart:

KLD foreslår videre at det tas inn punkter i § 4 og § 6 om nødvendige tiltak ved akutt behov for istandsetting på eksisterende vannkraftanlegg, og i § 7 om nødvendige tiltak for drift, vedlikehold og sikring av eksisterende vannkraftanlegg.

KLD har tatt inn standardformuleringene om kraftledninger i verneforskriften. KLD viser til at det i forbindelse med framtidig oppgradering av tilgrensede kraftledning kan bli aktuelt å bygge ny kraftledning parallelt med eksisterende kraftledning, hvis sistnevnte kraftledning må opprettholdes som strømførende. Det er ikke avklart på hvilken side av eksisterende kraftledning ny ledning i så fall vil bygges. KLD viser til tekst i kap. 8.2.1 om kraftledninger, deriblant om oppgradering og fornyelse av kraftledninger, inkludert bygging parallelt med eksisterende kraftledning.

KLD slutter seg for øvrig til Miljødirektoratet og tilrår vern av Robøle naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

25. Bergsjø og Frygne naturreservat i Hol og Nore og Uvdal kommuner, Buskerud

Areal 8 814 dekar, herunder 5 889 dekar produktiv skog.

Inngrep: Området grenser mot det regulerte området til Godfarfoss kraft AS og en 420 kV kraftlinje. Tunell går under verneforslaget.

Hovedsynspunkter i høringen

Statens vegvesen, Bane Nor, Forsvarsbygg og Viken fylkeskommune har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget.

Språkrådet ble kontaktet både under høringen og nå i forbindelse med tilrådingen siden

det kom forslag fra grunneierne om å endre navnet for området fra Godfarfoss til Bergsjø og Frygne. Språkrådet hadde ingen merknader til dette.

Kommunal- og distriktsdepartementet hadde et overordnet og generelt innspill til områdene som var på høring i november 2023, og dette gikk på at det i verneforskriftene burde fremkomme hvem som var forvaltningsmyndighet.

Statkraft Energi AS hadde innspill ved varsel om oppstart i mars og ved høringen i november 2023. De har ingen innvendinger til verneplanene, men vil minne om at Pålbufjorden er regulert i forbindelse med Nore-utbyggingen, og vannstanden kan variere mellom kote 725,57 og 749,07. En liten del av verneforslaget går ned til fjorden. Statkraft er ikke kjent med problemer med erosjon i dette området, men forbeholder seg retten til å utføre erosjonssikring i strandsonen dersom de får pålegg om dette fra NVE.

Statnett SF: Har uttalt følgende: "Av hensyn til nødvendig drift og mulighetene for fremtidig utvikling av transmisjonsnettet ber Statnett om at den delen av den planlagte opprettelsen av Godfarfoss naturreservat som ligger nord for og innenfor klausuleringsbeltet til Statnetts 420 kV transmisjonsnettledninger Dagali Ringerike og Dagali-Nore". Alternativt ber Statnett om at verneområdet grenses ut over ledningene og at den planlagte opprettelsen av Godfarfoss naturreservat, ikke legges nærmere enn 30 meter fra senter av hver av Statnetts 420 kV ledninger.

Norges vassdrags – og energidirektorat (NVE) ber Statsforvalteren ha kontakt med områdekonesjonærer, og med netteiere og regulanter der det er aktuelt. Statsforvalteren bør ifølge NVE ha tett dialog med Statkraft og Numedals-Laugens Brugseierforening for å vurdere hvorvidt et vern kommer i konflikt med drift av reguleringsmagasin, konsesjonsbestemmelser og eventuelt behov for motorisert transport i verneområdet i forbindelse med flomsikring.

Elvia AS ga tilbakemelding om at de ikke har anlegg innenfor området Godfarfoss.

Landbruksforvaltningen i Numedal mener at forslaget til arrondering virker svært uhensiktsmessig og fragmentert. Kommunen foreslår at det jobbes mer med å en helhet i vernegrensa, både unngå vinkler og ulogisk avgrensing og unngå areal inne i verneområdet som ikke vernes. Dersom grensa fastholdes slik som nå, må en sørge for tilkomst til det området som ligger inne i verneområdet, men som ikke er vernet.

Håvard Åsen og Reidar Sundbye Foss er grunneiere på en eiendom i verneforslaget der de har grunn- og beiterett, mens det er andre som er eiere av skogen. De stiller seg positive til frivillig vern, men det tas i stor grad kun hensyn til verdi på skog. Det må gis erstatning til grunneier på lik linje med skogeier, dette er en forutsetning for at det skal bli gitt tilbud om vern. Et vern vil hindre fremtidig adkomst til områdene på oversiden av verneområdet, det går i dag ingen vei gjennom området. Et vern vil hindre fremtidig bruk av eiendommen til hytte- og/eller annen næringsvirksomhet, dette området har stort potensial for nytter og annen turistnæring. Merknad til forskriften: det må være en forutsetning at eksisterende gjerder kan bestå og vedlikeholdes.

Statsforvalterens kommentarer:

Til innspill fra Statkraft, NVE og Statnett uttaler Statsforvalteren at de er kjent med at Pålbufjorden er regulert. Skulle det vise seg å være hensiktsmessig, etter en helhetlig samfunnsmessig og naturvernmessig vurdering, med erosjonssikring i det vernede partiet i strandsonen langs Pålbufjorden, så antar Statsforvalteren at verneområdeforvaltningen vil åpne for dette iht. verneforskriftens § 8. Statsforvalteren har videre grenset ut en eksisterende 420 kV kraftledning. Statsforvalteren har i tillegg lagt til et generelt unntak fra vernebestemmelsene: «k. drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall eller fare

for akutt utfall, på eksisterende energi- og kraftanlegg inntil verneområdet» og et generelt unntak fra ferdselsbestemmelsene: «e. nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg inntil verneområdet. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten».

Statsforvalteren tilrår endring av navnet etter høring, fra Godfarfoss til *Bergsjø og Frygne*. Området har etter høringen blitt redusert med 890 dekar ved at et høytliggende parti i sørøst, over 1000 meter, er tatt ut. Endringen skyldes at grunneier likevel ikke ønsker vern der.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring i navn, avgrensning og verneforskrift som beskrevet.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Bergsjø og Frygne som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet bemerker til innspillet fra Landbruksforvaltningen i Numedal at grensene for verneområdet avhenger av hvilke områder som blir tilbudt for vern av grunneierne. Tilbud på tilgrensende areal kan imidlertid komme senere. Areal i øst er ikke tatt med på grunn av hogst, og er derfor ikke aktuelt å innlemme i vernet på nåværende tidspunkt.

KLD viser til at foreslått verneområde grenser til regulert elv men omfatter ikke selve elveleiet. Situasjonen antas å tilsvare Finndalstveitjuvet naturreservat som ble vernet 20. desember 2024, mht. behov for tiltak mot flom i regulert elv. KLD foreslår i dette tilfellet å ta inn punkter om tiltak mot flom i regulert elveleie i verneforskriftens § 4, § 6 og § 7. Ev. behov for tiltak som terskelbygging, opprensning etc. antas å berøre selve elveleiet, som ikke omfattes av vern i dette tilfellet og som følgelig ikke reguleres av forskriften. KLD viser til at to 420 kV kraftledninger ligger nær vernegrensen over en lengre strekning, og foreslår å ta inn alle standardformuleringene om kraftledninger. Departementet slutter seg for øvrig til Miljødirektoratet og tilrår vern av Bergsjø og Frygne naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

26. Sättvetåsen i Kongsberg kommune, Buskerud

Areal 720 dekar, alt er produktiv skog.

Inngrep: Enkelte traktorveier. Kraftledning i og inntil området.

Hovedsynspunkter i høringen:

Bane Nor, Statens vegvesen, DMF og Forsvarsbygg har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget.

Norges Televisjon AS (NTV) poengterer at vern av skogsområder ikke må hindre distribusjon av TV- og radiosignaler i det digitale bakkenettet, som er en del av Norges beredskapsinfrastruktur. Trær og vegetasjon som vokser kan blokkere signalene, og de foreslår at eventuelle avbøtende tiltak, som reduksjon av vegetasjon eller bygging av nye sendestasjoner, bekostes av Statsforvalteren eller rette verneinstans. NTV forbeholder seg retten til å komme tilbake til saken hvis vegetasjonen i verneområdene påvirker signalene negativt.

NVE skriver at området grenser til en 22 kV nettleiding, og at det ligger lavspent nett i eller tett inntil verneområdet som eies av Glitre Nett AS som er områdekonsesjonær. NVE

viser videre til Glitre Nett AS sin uttalelse der de har bedt om at standardbestemmelsene knyttet til nettanlegg inkluderes i verneforskriften. NVE bemerker at Statsforvalter har inkludert alle bestemmelser for energi- og kraftanlegg i verneforskriften.

Glitre Nett AS viser til sitt innspill til oppstartsmeldingen og gjentar denne i høringsinnspillet. Glitre Nett skriver at de har elektriske anlegg i Saatvedtåsen, og har lagt ved et kart som viser hvor de aktuelle anlegg ligger. Glitre Nett skriver at det i verneplanens bestemmelser må sikres rett til drift, vedlikehold og fornyelse av eksisterende energi- og nettanlegg, inkludert nødvendig bruk av motorkjøretøy. Ifølge Glitre Nett må det også være mulig å utføre nødvendig skogrydding for sikker drift av luftledninger. Tilsvarende der det er etablert kabelanlegg må det sikres mulighet for graving og reparasjon av disse skriver Glitre Nett.

Glitre Nett skriver at går en lavspent luftledning langsetter Saatvedtveien, og at det er behov for rydding langs denne ledningen. Ryddebeltet er ifølge Glitre Nett 0,5 meter målt til hver side, fra senter av stolpe. I tillegg til ryddebeltet, mener Glitre Nett at det bør legges til rette for at det skal være en adgang til å felle risikotrær langs linja også utenfor ryddebeltet. Glitre Nett mener alle slike arbeider må kunne utføres uten at det må søkes dispensasjon fra vernebestemmelsene. Glitre Nett skriver til slutt at der ledningstraséen ligger i ytterkant av verneområder bør avgrensningen justeres slik at linja og ryddebeltet (med buffer) legges på utsiden av verneområdet.

Statsforvalterens kommentarer:

Til Glitre Nett AS sitt innspill, så er standardbestemmelsene for nettanlegg inkludert. Der vernegrensa ligger i ytterkant av ryddebeltet, ligger ryddebeltet utenfor vernegrensa. Dette bli fulgt opp når reservatgrensa skal merkes i terrenget. Nødvendig felling av enkelttrær utenfor ryddebelte som kan medføre problem på linja (sikringshogst), inngår i drifts- og vedlikeholdsbegrepet, og kan skje uten søknad. Felte trær skal legges igjen i naturreservatet. Glitre Nett har i etterkant avkreftet at de har kabel i området.

Når det gjelder navn, så bemerket Språkrådet til oppstartsmeldingen at navnet Saatvedtåsen, ikke kunne benyttes da det ikke er godkjent skrivemåte. Statsforvalteren foreslår derfor Sättvetåsen slik Språkrådet har anbefalt.

Det er gjort noen mindre justeringer i avgrensningen for å unngå en uhensiktsmessig knekk i grenselinja. Tillegget av areal er såpass lite at det ikke utgjør ikke endringer i totalt areal. Utover dette tilrår Statsforvalteren avgrensningen som i høringsforslaget.

Gjennom Statsforvalterens dialog med grunneier/skogsakkyndig har det kommet opplysninger om at det er flere traktorveier gjennom området enn det som var med på høringskartet, og at det er behov for å benytte noen av disse for motorferdsel i forbindelse med skogsdrift på bakenforliggende areal. Statsforvalteren har tegnet inn disse traktorveiene på justert tilråningskart.

Et par eiendommer har hytte på oversiden av verneforslaget. Statsforvalteren ser at det kan være hensiktsmessig å ha mulighet for å frakte materialer og utstyr til disse på traktorveiene gjennom reservatet. Statsforvalteren tilrår derfor at følgende nye punkt tas inn i § 7:

j. nødvendig motorferdsel på traktorveier avmerket på vernekartet i forbindelse med skogsdrift i bakenforliggende areal

k. nødvendig motorferdsel på traktorveier avmerket på vernekartet for transport av ved, materialer og utstyr til hytter på gnr./bnr. 68/1 og 68/2 utenfor reservatet

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer i verneforskrift og vernekart som beskrevet.

Miljødirektoratet har konkretisert ordlyden i bestemmelse i § 4 som lød "fjerning av greiner og trær som lener inn over dyrka mark. Større trær skal bli liggende igjen i reservatet" til å lyde:

j. fjerning av vegetasjon langs jordekanter som er til hinder for maskinbruk på dyrket mark. Vegetasjonen skal bli liggende igjen i naturreservatet

Opprinnelig ordlyd i bestemmelse i § 7, som lød "fjerning av trær og greiner langs jordekant, dersom trærne og greinene utgjør et problem for dyrket mark" er endret til:
f. ringbarking eller felling av enkeltrær og store greiner som vanskeliggjør jordbruksdrift, og som ikke fanges opp av bestemmelser i § 4 bokstav j. Felt virke skal bli liggende som død ved i reservatet

Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til statsforvalterens tilrådning og tilrår vern av Såttvetåsen som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Såttvetåsen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

27. Økta naturreservat i Nore og Uvdal kommune, Buskerud

Areal 216 dekar, herunder 202 dekar produktiv skog.

Inngrep: 22 kV ledning inntil området i vest. Økta er et regulert vassdrag.

Hovedsynspunkter i høringen:

Bane Nor, Statens vegvesen, DMF og Forsvarsbygg har gitt uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Norges televisjon AS (NTV) har sendt innspill om at vern av skogsområder ikke må hindre distribusjon av TV- og radiosignaler i det digitale bakkenettet, som er en del av Norges beredskapsinfrastruktur. De påpeker at trær og vegetasjon som vokser kan blokkere signalene, og foreslår at eventuelle avbøtende tiltak, som reduksjon av vegetasjon eller bygging av nye sendestasjoner, må bekostes av Statsforvalteren eller rette verneinstans. NTV forbeholder seg retten til å komme tilbake til saken hvis vegetasjonen i verneområdene påvirker signalene negativt.

Statkraft mener at unntaket i vernebestemmelsene § 4 annet ledd, er godt dekkende for Statkraft sine behov. Dette gjelder bokstavene j, k og l, og de understreker viktigheten av at det blir stående slik. Videre er Statkraft positive til at vernegrensene er trukket slik at de ikke kommer i konflikt med eksisterende anlegg eller planer om nye planer anlegg.

NVE gjør oppmerksom på at verneforslaget grenser til en 22 kV nettlinjje, eid av Føie AS. NVE kan ikke se at Føie AS har uttalt seg, men registrerer at Statsforvalteren har inkludert alle bestemmelser for energi- og kraftanlegg i verneforskriften.

NVE opplyser videre at det er kartlagt to digitale vannkraftpotensial i det foreslåtte verneområdet. Potensialet utgjør om lag 1,62 GWh til en kostnad på 8,02 NOK/kWh og 2,34 GWh til en kostnad på 5,92 NOK/kWh i 2024-kostnader.

Videre informerer NVE om at elven Økta er regulert i forbindelse med kraftproduksjon, og at Numedals-Laugens Brugseierforening innehar konsesjonen for reguleringen. NVE

registrerer at Numedals-Laugens Brugseierforening (NLB) ikke står på adresseliste til høringen. NVE ber om at det åpnes for fysiske tilretteleggingstiltak for å bedre tilstanden for vannmiljøet og redusere skadevirkningene etter eksisterende regulering, slik det er gjort i forskriften for Dokkajuvet naturreservat. I den forbindelse ber NVE også om at det også åpnes opp for motorferdsel knyttet til slike tiltak, samt motorferdsel for vegetasjonsrydding. NVE poengterer også at konsesjonæren er ansvarlig for å holde flomløp og tappeløp fri for is og andre hindringer, og ber om at det åpnes for slike tiltak. I tillegg til rydding av is kan det ifølge NVE være aktuelt med vegetasjonsrydding eller uttak av masser eller stein fra elven. NVE skriver at i forbindelse med vern av lignende områder er det meldt behov for tilkomstmuligheter for miljøtilsyn som omfattet både motorferdsel og vedlikehold av veier. NVE ber Statsforvalter å etablere en tett dialog med Numedals-Laugens Brugseierforening for å sikre at konsesjonæren kan oppfylle plikter og krav etter vassdragslovgivningen og konsesjonen.

Til slutt påpeker NVE at i det foreslåtte verneområde ligger Fetendammen, som eies av Numedals-Laugens Brugseierforening. NVE skriver at det tidligere har vært behov for restaurering av denne dammen, og ber derfor om at man vurderer å åpne for arbeid i forbindelse med dammen og motorferdsel knyttet til en slik arbeid.

Statsforvalterens kommentarer:

Til innspillet fra NVE uttaler Statsforvalteren at standardbestemmelser for drift og vedlikehold er tatt inn i verneforskriften. Når det gjelder tilretteleggingstiltak for vannmiljøtilstand, har Statsforvalteren tatt kontakt med NLB. Ifølge dem anses ikke strekningen i det foreslåtte verneområdet som aktuelt for nye biotoptiltak, grunnet sin vanskelige tilgjengelighet. De biotoptiltak som har vært gjennomført i løpet av 60 år med regulering av Økta har vært utenfor verneforslaget, både oppstrøms og nedstrøms. For Numedals-Laugens Brugseierforening er vernebestemmelsene i foreslått verneforskrift akseptable.

Grunneier er orientert om småkraftpotensialet.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratet tilrår å ta ut bestemmelser om oppgradering og fornying av kraftledninger i § 4 og § 7 ettersom eksisterende kraftledning med tilhørende klausuleringsbelte ligger utenfor foreslått vernegrense, jamfør praksis og mal. Det samme gjelder for bestemmelse i § 7 som åpner for å kunne søke om motorisert ferdsel til slike tiltak.

Miljødirektoratet tilrår at bestemmelsen i § 4 som gir direkte åpning for rydding av vegetasjon i Øktas regulerte elveleie ved akutt behov for sikringstiltak mot flom tas ut. Det er ikke sannsynliggjort at det er behov for slike tiltak, og ifølge Numedals-Laugens Brugseierforening det har ikke vært behov for slike tiltak innenfor foreslått verneforslag de siste 60 år. Terrenget er bratt og vannføringen i elva relativt lav, noe som også tilsier at behovet for vegetasjonsrydding ikke virker særlig aktuelt.

Miljødirektoratet tilrår å ta ut bestemmelse som åpner for å kunne søke om dispensasjon for uttak av plantefelt i § 7. Det er fremkommet gjennom dialogen med Statsforvalteren at denne ikke er aktuell og at bestemmelsen ved en feil kom med i høringen. Det er ikke kjent at det er fremmede treslag i området.

Direktoratet slutter seg for øvrig til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Økta som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til at kraftledningen ligger nært vernegrensen to steder, og foreslår å ta samtlige standardformuleringer om drift, oppgradering og fornyelse av energi- og kraftanlegg inn i forskriften. KLD slutter seg for øvrig til Miljødirektoratet og tilrår vern av Økta naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

28. Hestebrennjuvet naturreservat (utvidelse) i Ringerike kommune, Buskerud

Utvidelsesareal 1 999 dekar, herunder 1 409 dekar produktiv skog. Nytt totalareal 4 201 dekar.

Inngrep: Stier. Kulturminne.

Hovedsynspunkter i høringen:

Direktoratet for naturforvaltning, Forsvarsbygg, Statens vegvesen og Bane Nor har gitt uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

NVE uttalte at de ikke har energiinteresser innenfor verneforslaget. Føie AS er områdekonsesjonærer og har stått på kopilisten til NVE sin uttalelse. De har ikke kommentert verneforslaget.

Norges televisjon AS (NTV) har sendt innspill om at vern av skogsområder ikke må hindre distribusjon av TV- og radiosignaler i det digitale bakkenettet, som er en del av Norges beredskapsinfrastruktur. De påpeker at trær og vegetasjon som vokser kan blokkere signalene, og foreslår at eventuelle avbøtende tiltak, som reduksjon av vegetasjon eller bygging av nye sendestasjoner, må bekostes av Statsforvalteren eller rette verneinstans. NTV forbeholder seg retten til å komme tilbake til saken hvis vegetasjonen i verneområdene påvirker signalene negativt.

Statsforvalterens kommentarer:

Det er gjort noen mindre grensejusteringer ved at et mindre areal rundt Partisanersteinen i utvidelsen i nord er grenset ut av hensyn til tilrettelegging og markeringer rundt krigsminnesmerket. Det er også gjort noen små grensejusteringer i østdelen av det sørlige delen av utvidelsen. Statsforvalteren tilrår ellers avgrensingen som i høringsforslaget. I unntaksbestemmelsen for vedlikehold av stier i § 4 er det lagt til skiløyper. I tillegg er det i § 7 lagt til en egen bestemmelse som åpner opp for nødvendig motorferdsel i forbindelse med oppkjøring av skiløyper. Statsforvalteren skriver i sin tilråding at det ved søknad om dispensasjon skal legges ved løypeplan som viser kjøretrasé.

Det manglet tre gårds- og bruksnummer i verneforskriften, som er rettet opp. Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratet tilrår at eksisterende skiløypestrasé tegnes inn på det endelige vernekartet, og har lagt til ordlyden "avmerket på vedlagte vernekart" i vedlikeholdsbestemmelsen i § 4 bokstav d og i bestemmelsen om motorisert ferdsel for oppkjøring av skiløyper i § 7 bokstav e.

Direktoratet slutter seg for øvrig til statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Hestebrennjuvet som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Hestebrennjuvet naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

29. Husebykollen naturreservat i Asker kommune, Akershus

Areal 190 dekar, herunder 172 dekar produktiv skog.

Inngrep: Traktorvei og mobilmast med tilhørende lavspent luftledning. Langs grensa i sør går en 300 kV transmisjonsledning.

Hovedsynspunkter i høringen:

Bane Nor, Statens vegvesen og Forsvarsbygg har uttalt seg, men har ikke merknader til verneforslaget.

NVE opplyser at det er flere lavspentledninger, som eies av Asker Nett AS som krysser området i nord. Asker Nett AS er områdekonsesjonær og har uttalt seg direkte til NVE i forbindelse med oppstartsmeldingen om at standardbestemmelser for nettanlegg inkluderes i verneforskriften. NVE opplyser videre at en 300 kV transmisjonsledning grenser mot området i sør. Denne eies av Statnett som i sitt svar til oppstartsmeldingen har bedt om generelt unntak fra vernebestemmelsene for drift, vedlikehold og oppgradering av transmisjonsnettledninger, samt motorisert ferdsel og bruk av helikopter. Videre ba Statnett om at verneområdet ikke legges nærmere enn 80 meter fra transmisjonsnettledningen. NVE viser til at Statsforvalter har valgt å opprettholde vernegrensen for å ikke forringe naturverdiene i området, og at alle standardbestemmelser for energi- og kraftanlegg er inkludert i verneforskriften.

Statnett SF opplyser i sin høringsuttalelse at de drifter 300kV-ledningen Flesaker-Tegneby som ligger like utenfor verneforslaget. Statnett påpeker at høringsforslaget går innenfor klausuleringsbeltet som er 20 meter til hver side for senter av ledningen. De skriver videre at denne ledningen må i løpet av 10-15 år fornyes, enten som ombygging av eksisterende ledning eller at det bygges ny ledning parallelt med den eksisterende ledning før den gamle eventuelt rives. Av hensyn til mulighetene for fremtidig utvikling, ber Statnett om at det planlagte reservatet ikke legges nærmere enn 80 meter fra senter av eksisterende ledning. Til forskriften bemerker Statnett at det må gis generelt unntak for drift og vedlikehold av anlegg i og inntil verneområdet. Videre påpeker de at de i forbindelse med drift og vedlikehold har behov for motorferdsel på trasé like innenfor foreslått vernegrense. Kart over trasé var lagt ved uttalelsen. De ber om at det gis et generelt unntak for slik motorferdsel. I tillegg mener Statnett at ved motorisert transport med lettere beltekjøretøy på snødekt og frossen mark, må det være mulig å fravike fastsatte traséer når dette er nødvendig av hensyn til fremkommelighet og sikkerhet. Statnett bemerker videre at de benytter helikopter til arbeid i forbindelse med vedlikehold, feilsituasjoner eller havari. Statnett ber derfor om at nødvendig arbeid med helikopter, herunder landing, gis et generelt unntak fra ferdselsbestemmelsene i verneforskriften da de mener aktiviteten ikke er i konflikt med verneformålet.

DMF gjør oppmerksom på at verneforslaget ligger nært uttaket Huseby (Juve pukkverk, Filtvet) som har driftskonsesjon fra DMF. De påpeker at eventuelle følger for framtidig utvidelse av uttaket må avklares med tiltakshaver. De viser videre til at det kommer fram av høringsdokumentet at tiltakshaver har fått tilsendt høringsforslaget, og at nylig vedtatt reguleringsplan setter uttaksgrensa over 100 meter fra verneområdet.

Norges Televisjon AS (NTV) poengterer at vern av skogsområder ikke må hindre distribusjon av TV- og radiosignaler i det digitale bakkenettet, som er en del av Norges beredskapsinfrastruktur. De skriver at trær og vegetasjon kan blokkere signalene, og de

foreslår at eventuelle avbøtende tiltak slik som reduksjon av vegetasjon eller bygging av nye sendestasjoner, skal bekostes av Statsforvalteren eller rette verneinstans. NTV forbeholder seg retten til å komme tilbake til saken hvis vegetasjonen i verneområdene påvirker signalene negativt.

Viken idrettskrets har forespurt idrettslag og idrettsråd i de aktuelle geografiske områdene. De har mottatt kommentar fra Hurum Orienteringslag om at de ikke har innvendinger mot vern av Husebykollen, men forutsetter at området fortsatt kan brukes til turorientering. Husebykollen hytteeierforening påpeker at reguleringsbestemmelsene for Hurum pukkverk ikke sikrer ivaretagelse av vegetasjonen rundt store deler av det fremtidige steinbruddet. Videre skriver de at ny planlagt adkomstvei til fritidseiendommer syd i Husebykollen vil skade verneverdig natur. Hytteeierforeningen opplyser ellers at Husebykollen er et hyppig brukt turområde, og de konstaterer at flere av forskriftspunktene ikke legger begrensninger for slik bruk fremover dette. De spør om det burde vært kun grunneierne som hadde tillatelse til bålbrekking. Foreningen antar det vil bli aktuelt med skilting for å informere om vernet, og opplyser at de har tatt initiativ til informasjonstavle om gruvedriften og stier/kjerrevei. Hytteeierforeningen beklager at området øst for verneforslaget ikke er inkludert, og håper det kan bli mulighet for en utvidelse senere.

Statsforvalterens kommentarer:

Til Statnett sitt innspill svarer Statsforvalteren at i høringsforslaget var vernegrensa ved en feil blitt tegnet innenfor klausuleringsbeltet for 300 kV-ledningen. Statsforvalteren har justert vernegrensa til 20 meter utenfor senter av ledningen. Statsforvalteren registrerer at det er en kort strekning Statnett har behov for motorferdsel innenfor vernegrensa, og at det her går en eksisterende traktorvei. Statsforvalteren foreslår derfor å åpne for motorisert ferdsel på den i forbindelse med drift og vedlikehold av Statnett sitt anlegg. Statnett ber om at grensa for verneområdet trekkes 80 meter fra senterlinje for eksisterende ledning pga. behov for fornyelse. Statsforvalteren har vurdert å utsette behandlingen av verneforslaget til Statnett har avklart fornyelsen, men ser at det vil være uheldig av hensyn til skogeierne som har tilbudt areal til vern. Statsforvalteren velger derfor å tilråde området uten å grense ut ytterligere areal. Statsforvalteren begrunner dette med at en slik reduksjon av et allerede lite verneforslag vil gjøre området enda mer sårbart, og gi risiko for at ikke verneverdiene blir godt nok ivaretatt. Verdifull natur skal uansett hensyntas når det planlegges nye ledninger, og Statsforvalteren mener man her bør forsøke å finne alternative traséer som gir vesentlig mindre ulempe for naturverdiene. Dette er en konflikt mellom samfunnsinteresser, som Statsforvalteren mener må avklares av direktorat eller departement.

Når det gjelder innspillet fra Husebykollen hytteeierforening, skriver Statsforvalteren at reguleringsplanen for utvidelse av pukkverket er vedtatt av Asker kommune. Statsforvalteren hadde flere merknader i planprosessen. Statsforvalteren ser at noe verdifull natur går tapt, men disse forholdene er ikke noe verneplanen regulerer. Statsforvalteren har gjennom arbeidet med verneforslaget vært opptatt av gode muligheter for et enkelt og naturbasert friluftsliv, og har derfor valgt å åpne for bålbrekking for alle, på gitte vilkår. Statsforvalteren opplyser at det etter et eventuelt vernevedtak så vil reservatet bli skiltet og grensene merket. Statsforvalteren har i forbindelse med verneprosessen forsøkt å få med det areal øst for verneforslaget uten å lykkes, men er åpne for en utvidelse på et senere tidspunkt.

I § 4 bokstav d er det tatt inn at bygninger, traktorvei og andre anlegg som skal kunne vedlikeholdes uten søknad skal avmerkes på vernekartet.

Det er tatt inn en ny bestemmelse i § 6 som sikrer Statnett SF sitt behov for motorisert ferdsel langs fast trasé i forbindelse med drift og vedlikehold av kraftledning:

- e. *nødvendig motorferdsel på traktorvei i forbindelse med drift av eksisterende energi- og kraftanlegg.*

I § 7 bokstav i er det tatt inn mulighet for å søke om dispensasjon for motorferdsel i forbindelse med vedlikehold av eksisterende traktorveier, bygninger og andre anlegg og innretninger avmerket på vernekartet.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer i verneforskrift og vernekart som beskrevet.

Miljødirektoratet tilrår at lavspentledningene fremgår av vernekartet, og at det i nytt punkt e i § 6 legges til at den delen av traktorvegen som utgjør traséen som Statnett kan kjøre på er markert med eget symbol på vernekartet.

Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til statsforvalterens tilrådning og tilrår vern av Husebykollen som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet KLD viser til at det i forbindelse med framtidig oppgradering av tilgrensende kraftledning sør for vernegrensen kan bli aktuelt å bygge ny kraftledning parallelt med eksisterende kraftledning, hvis sistnevnte kraftledning må opprettholdes som strømførende. Det er ikke avklart på hvilken side av eksisterende kraftledning ny ledning i så fall vil bygges. KLD viser til tekst i kap. 8.2.1 om kraftledninger, deriblant om oppgradering og fornyelse av kraftledninger, inkludert bygging parallelt med eksisterende kraftledning.

KLD slutter seg for øvrig til Miljødirektoratet og tilrår vern av Husebykollen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

30. Skreikampen naturreservat i Eidsvoll kommune, Akershus

Areal 2 807 dekar, herunder 2 400 dekar produktiv skog.

Inngrep: Traktorvei, stier og skiløype. Kulturminner i form av rester av gamle gruveanlegg.

Hovedsynspunkter i høringen:

Bane Nor SF, Jernbanedirektoratet, Statens Vegvesen og Språkrådet har gitt uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Norges Television (NTV) har sendt innspill om at vern av skogsområder ikke må hindre distribusjon av TV- og radiosignaler i det digitale bakkenettet, som er en del av Norges beredskapsinfrastruktur. De skriver at trær og vegetasjon kan blokkere signalene, og de foreslår at eventuelle avbøtende tiltak slik som reduksjon av vegetasjon eller bygging av nye sendestasjoner, skal bekostes av Statsforvalteren eller rette verneinstans. NTV skriver at deres leverandør Telenor mener at sluttbrukere av digitale kringkastingssignaler sannsynligvis ikke vil bli berørt av det foreslåtte vernet. NTV forbeholder seg retten til å komme tilbake til saken hvis vegetasjonen i verneområdene påvirker signalene negativt.

NTV skriver avslutningsvis at kompensasjon/avbøtende tiltak skal tilfalle NTV dersom verning av nye områder/naturreservat og utvidelse av eksisterende verneområder skulle skape problemer i form av forstyrrelser på NTVs TV- og radiosignaler.

DNT Oslo og Omegn skriver at Skreikampen er et særs populært utfartsområde, og at det er merkede turstier som går fra bygda og opp mot toppen og som er delvis sammenfallende med skiløype. DNT Oslo og Omegn mener det er viktig at den merkede stien kommer med på vernekartet. De mener videre at det må tas inn mulighet til å merke/rydde nye stitraséer etter søknad, slik det er i verneforskriften for Holum skog, § 7 bokstav d. DNT skriver videre at man i besøksforvaltningen bør se på muligheten for å innrette parkeringen på en bedre måte.

Akershus fylkeskommune uttaler at det sør i verneforslaget er spor etter gruvedrift fra 1600-tallet. Fylkeskommunen opplyser at det mellom Pålshaugen og bekken nordvest for Norddalen, er flere synlige skjerp og gruveganger knyttet til uttak av jernmalm. Fra 1806-1819 var uttaket knyttet til driften på Feiring Jernverk. Fylkeskommunen forutsetter at vernebestemmelsene ikke er til hinder for formidling av gruvehistorien og besøksvirksomhetene ved St. Pauli gruver. Dersom Statsforvalteren får søknad om tiltak på gruveanleggene, utover ordinært vedlikehold, forventer fylkeskommunen å være høringspart i saken.

Teako minerals påpeker betydningen av å hensynta kjente og fremtidig mulige geologiske forekomster i det videre arbeidet med verneforslagene, for å unngå unødige hindringer for fremtidig lete- og gruvevirksomhet. Teako Minerals mener videre at det må redegjøres for potensialet for mineralforekomster, gruvedrift og mineralutvinning i områdene, samt innhentes fakta og opplysninger basert på mineralnæringen, Norges Geologiske Undersøkelse, DMF og Norsk Bergindustri sin kunnskap og berggrunnskart.

DMF uttalte seg i forbindelse med oppstartsmeldingen. De påpekte at området berører jernforekomstene Skreikampen og Skreia, som Norges geologiske undersøkelse (NGU) ikke har ikke vurdert betydningen av. De informerte om at ikke-vurderte forekomster kan inneholde ressurser som kan være viktige og ba Statsforvalteren innhente informasjon for å kunne vurdere mineralressursens verdi. DMF informerte også om at området omfatter flere nedlagte gruver tilknyttet Feiring jernverk. Vernet må ikke hindre sikring av gamle gruveåpninger eller andre nødvendige tiltak.

NVE uttalte seg i forbindelse med oppstartsmeldingen om at de ikke kjenner til noen energi- og vassdragsinteresser i Skreikampen, og ba områdekonsesjonær Elvia AS om å uttale seg til verneplanen.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalterens har fulgt opp DMF sitt innspill til oppstartsmelding og kontaktet Norges geologiske undersøkelse (NGU), som har opplyst at *registreringer* ikke er det samme som *forekomster*. Det er ingen mineralforekomster innenfor verneforslaget, kun registreringer. Basert på den informasjonen som foreligger, meldte NGU at de ikke har noen indikasjon på at dette er mineralressurser som vil ha noen særlig økonomisk interesse. I høringen ba Statsforvalteren spesifikt om at informasjon om eller merknader til disse registreringene ble meldt inn, men uten at det kom innspill på dette. Statsforvalteren legger derfor NGUs vurdering til grunn. Sikring og andre nødvendige tiltak knyttet til gamle gruveanlegg er ivarettatt i verneforskriften.

Til innspill fra Teako minerals uttaler Statsforvalteren at aktuelle databaser er sjekket, og DMF og Norges geologiske undersøkelse (NGU) har hatt verneforslaget på høring. Statsforvalteren viser for øvrig til sin kommentar til DMF ovenfor. Når det gjelder Akershus fylkeskommune sitt innspill, så ligger selve dagbruddet til St. Pauls gruve like utenfor vernegrensen, mens gjerder og stier i tilknytning til den nedlagte graven ligger innenfor verneforslaget i den sørvestre enden. De nedlagte gravene er ifølge Statsforvalteren hensyntatt i verneforskriften både som kulturminner og med tanke på sikkerhet. Statsforvalteren ser ingen konflikter med verneforslaget slik det foreligger og en fortsatt kulturhistorieformidling ved gravene. Statsforvalteren mener videre at bestemmelsen i verneforskriften ikke endrer kulturminnemyndighetens ansvar for ivaretagelse av kulturminner, og Statsforvalteren forutsetter derfor et tett samarbeid mellom kulturminnemyndighetene og forvaltningsmyndigheten for verneområdet når det gjelder behandlingen av enkeltsaker knyttet til kulturminner. Fylkeskommunen har ikke omtalt fylkesveien i sin høringsuttalelse. Statsforvalteren legger derfor til grunn at fylkesveien er tilstrekkelig hensyntatt i verneforslaget.

Til innspillet fra DNT Oslo og omegn uttaler Statsforvalteren at eksisterende stier kan vedlikeholdes, men det åpnes ikke for å rydde eller merke nye stier av hensyn til verneverdiene. Etter Statsforvalterens oppfatning er det eksisterende sti- og løypenettet godt utviklet. Av hensyn til verneverdiene, og det faktum at naturreservater er den strengeste verneformen, er det normalt ikke ønskelig å åpne for anleggelse av nye stier innenfor et verneområde. Vernekart utformes etter en nasjonal mal. Formålet med et vernekart er å vise vernegrensene samt spesielle hensyn som er spesifikt henvist til i verneforskriften. Vedlikehold av eksisterende stier – både merkede og umerkede og uavhengig av om de er registrert i en turkartbase – er en generell bestemmelse. Stier tegnes derfor ikke opp i vernekart. Parkeringsplassen er ikke omfattet av verneforslaget. Det er gjort mindre endringer for å tilpasse forskriften til mal uten å endre restriksjonsnivået. Utover dette tilrår Statsforvalteren verneforskriften som i høringsforslaget. Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratet slutter seg til statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Skreikampen som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Skreikampen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

31. Bjøraltskogen naturreservat i Lunner kommune, Akershus

Areal 334 dekar, alt er produktiv skog.

Inngrep: Turstier og traktorvei. En vannledning.

Hovedsynspunkter i høringen:

Statnett SF, Forsvarsbygg, og Glitre Nett har uttalt seg til verneforslaget, og har ingen merknader.

NVE har ingen merknader til verneforslaget. NVE opplyser at både Lede AS og Glitre Nett AS har uttalt seg og at heller ikke de har noen merknader.

Jernbanedirektoratet uttalte til høringen at de ikke kunne se at verneforslaget omfatter jernbaneinfrastruktur eller at jernbanen direkte berøres. De skrev at nærmeste trase er Roa Hønefossbanen, som er viktig for godstrafikken og som omkjøringsbane, og at de ikke hadde noen merknader. Etter at Statsforvalteren sendte sin tilråding til Miljødirektoratet har Jernbaneverket sendt et nytt innspill til Statsforvalteren der de skriver at de ikke har noen spesielle innvendinger til verneforslaget. De minner likevel om at Bjøraltskogen ligger nær Roa stasjon i Lunner kommune og i en avstand på ca. 50-60 meter fra jernbaneinfrastruktur. Videre minner de om at strekningen forbi Roa stasjon har en viktig funksjon for godstrafikk mellom Oslo og Bergen, og effektpakken «Økt kapasitet for kombigods Oslo – Bergen» er prioritert i andre periode av NTP 2025-2036. Jernbaneverket skriver videre at de vil igangsettes nye infrastrukturiltak bestående av nye kryssingsspor og kryssingssporforlengelser langs strekningen, og at det derfor er viktig at verneprosessen koordineres mot Bane NOR sine planer.

Bane NOR har ingen merknader til verneforslaget, men vil forsikre seg om at verneområdet ikke legges på deres eiendom.

Akershus fylkeskommune opplyser at verneforslaget berører en skiløype og en sti. Fylkeskommunen legger til grunn at dette er hensyntatt i verneforslaget og at vedlikehold og preparering av eksisterende sti og løypenett kan utføres uten dispensasjon fra vernebestemmelsene.

Naturvernforbundet i Gran og Lunner mener at traktorveien som er markert på foreslått vernekart fremdeles må kunne benyttes til ferdsel med for eksempel hest og sykkel.

DMF har ikke avgitt uttalelse verken ved oppstart eller til høringen.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren forsikrer Bane NOR om at verneområdet ikke omfatter deres eiendom. Statsforvalteren har fulgt opp innspillet fra Akershus fylkeskommune ved at vedlikehold av stier er tatt inn i forskriften § 4 bokstav d.

Statsforvalteren har vært i dialog med Svea skilag om skiløypa som sist ble preparert i 2019. Skiløypa følger traktorveien som krysser Bjønnbekken midt i verneområdet, som er tegnet inn i vernekartet. Svea skilag har uttrykt interesse for å kunne preparere løypa også i framtiden. Statsforvalteren har etterkommet dette og lagt til en bestemmelse i verneforskriften § 7 som åpner for vedlikehold av skiløype og nødvendig motorferdsel i forbindelse med oppkjøring av skiløype. Tiltaket er søknadspliktig og søker må også innhente tillatelse fra grunneier, samt nødvendig motorferdselstillatelse fra kommunen. Skiløypa skal følge den etablerte traktorveien som krysser Bjønnbekken, slik denne er tegnet inn i vernekartet.

Til innspillene fra bla. Naturvernforbundet i Gran og Lunner, så har Statsforvalteren tegnet inn traktorveien som krysser Bjønnbekken i vernekartet. Denne traktorveien, samt traktorveien som er inntegnet i vest, kan etter forskriften vedlikeholdes i henhold til standard på vernetidspunktet. Forskriften åpner ikke for motorferdsel med unntak av egne dispensasjonsbestemmelser. Når det gjelder forbudet mot sykling, ridning og bruk av hest, følger dette Miljødirektoratets standardmal for verneforskrifter. Bjøraltskogen vurderes som spesielt utsatt for tråkk og slitasje på jordsmonnet. Dette skyldes forekomster av bløte og sesongfuktige skogtyper, samt arealer med rik bakkevegetasjon som er sårbare for fysisk slitasje.

Forslaget til verneforskrift åpner opp for «skånsom beiting». I sin tilråding til Miljødirektoratet viser Statsforvalteren til sin begrunnelse for denne ordlyden, som ble gitt som svar til uttalelsen fra Landbruksdirektoratet ved oppstart:

Per i dag er det ingen kjente beiteinteresser eller stølsdrift innenfor verneforslaget. Området består av naturtyper som ikke er beitebetinget. Det er heller ikke registrert arter som indikerer tidligere beitebruk, og det foreligger lite kunnskap som tilsier at beite vil bidra positivt til å ivareta eller forbedre områdets naturverdier. Tvert imot vurderes det som sannsynlig at beitedyr, særlig tyngre husdyr, vil kunne forårsake betydelig tråkk og slitasje på jordsmonnet. Dette skyldes at det i deler av verneområdet er bløte og sesongfuktige skogtyper, samt arealer med rik bakkevegetasjon som er sårbare for slitasje. Verneforskriften åpner likevel for skånsomt beite, først og fremst for å ivareta flerbrukshensyn – ikke som et virkemiddel for å opprettholde naturverdiene. Med «skånsomt beite» menes beitedrift som ikke påfører skade på naturverdiene som er omtalt i formålsparagrafen. Beiting som fører til betydelig slitasje på vegetasjon og terreng vil derfor ikke være tillatt. Begrenset beite i tørrere og mindre sårbare deler av området kan tillates innenfor rammene av forskriften. Ved å bruke bestemmelsen om skånsomt beite vil det være mulig å regulere beite innenfor verneområdet for å unngå uheldig slitasje og/eller fare for skade på verneverdiene. Det kan gis tillatelse til utsetting av saltstein på steder der det ikke vil medføre skade på verneverdiene.

Det er lagt til en bestemmelse under § 7 bokstav f, som gjelder vedlikehold og nødvendig motorferdsel i forbindelse med oppkjøring av skiløype.

Det er også lagt til åpning for vedlikehold av stier i unntaksbestemmelsen i § 4 bokstav d. Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med vernekart i samsvar med høringsforslaget og endringer i verneforskrift som beskrevet.

Miljødirektoratet tilrår at det fremgår på vernekartet hvor skiløypetraséen går, dvs. langs traktorvegen som krysser Bjønnbekken.

Statsforvalteren har tilrådd at det ikke skal åpnes for sykling og riding på traktorveger og stier innenfor området. Området er relativt lite og består av skogtyper som er sårbare for fysisk slitasje. Miljødirektoratet støtter denne vurderingen.

I forslag til verneforskrift er det en åpning om å søke om motorisert ferdsel i forbindelse med tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og utsetting av saltstein. I et lite område som er sårbart for fysisk slitasje anser Miljødirektoratet at det ikke bør åpnes for motorisert ferdsel i forbindelse med disse tiltakene. Direktoratet tilrår derfor å endre forskriften § 7 g på dette punktet.

Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Bjøralskogen som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratets vurdering og tilrår vern av Bjøralskogen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

32. Holumskogen naturreservat i Nittedal kommune, Akershus

Totalareal 198 dekar, herunder 198 dekar produktiv skog.

Inngrep: Stier. Grenser til kraftledning.

Hovedynspunkter i høringen:

Bane NOR, Statens vegvesen, Jernbanedirektoratet og Språkrådet har kommet med uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

NVE opplyser at det er en 22 kV kraftledning som eies av Elvia AS og en 300 kV kraftledning (Røykås–Fåberg) som eies av Statnett like utenfor verneforslaget. NVE registrerer at det etter innspill fra Elvia AS og Statnett SF er inkludert standardbestemmelser for energi- og kraftanlegg i verneforskriften. NVE registrerer imidlertid at det mangler unntak for motorferdsel i forbindelse med akutt utfall i § 6, og ber om at unntaket legges inn i verneforskriften. NVE viser til at Statnett SF har opplyst om at det er planlagt en ny 420 kV-ledning mellom Lillehammer og Oslo innen 2035, og at den kan bli parallelført med eksisterende trasé. Statnett har bedt om at det etableres en buffersone på 50 meter fra ytterste kraftledning. Statsforvalteren har kommentert i forbindelse med høringen at grensene til senterlinja er 25 meter i øst, og mener at bredere buffersone vil ha uforholdsmessig negativ påvirkning på verneverdiene. NVE understreker at valg av trase for oppgraderingen skjer i forbindelse med konsesjonsbehandling og at virkning på natur og miljø er et sentralt tema i konsesjonsbehandlingen. NVE skriver videre at det er først i forbindelse med konsesjonsbehandling av nye, omsøkte ledninger at de kan vurdere om fordelene ved bruk av en trasé er større enn ulempene. NVE vurderer ikke fremtidige ledninger/ombygginger opp imot verneverdier i forbindelse med høringsinnspill for skogvern. NVE skriver at det er viktig at verneforslaget ikke hindrer oppgradering av samfunnskritisk infrastruktur. NVE påpeker at det generelt ved etablering av nye kraftledninger i transmisijsnett, ofte er overveiende fordeler ved å bygge dem parallelt med eksisterende ledninger, fremfor å ta i bruk nye areal til nye traseer. NVE mener vernemyndigheten derfor bør vurdere å avgrense verneområdet på en måte som gir plass til en ny ledning eller å legge inn en spesifisert dispensasjon for det i forskriften.

Nittedal kommune behandlet høringen av verneforslaget i kommunestyret den 15. desember 2025. Nittedal kommune er positiv til vern av kommunens teig gnr. 2/10 på Holum skog. Kommunen ønsker ikke å overta forvaltningsansvaret for verneområdene i Nittedal. Nittedal kommune ønsker områdenavnet Holumskogen naturreservat.

Den norske turistforening (DNT) skriver at verneforslaget ligger tett på et bebygd område, der det er aktiv bruk av skogen i denne delen. De skriver videre at det er flere merkede stier i området som må markeres på vernekartet. De påpeker at det er behov for å kunne vedlikeholde stiene, og ser at forslaget til verneforskrift tar høyde for dette i § 4 bokstav d. DNT skriver også at det kan være behov for å utvikle stinettet med nye traseer, og registrerer at det er gitt åpning som gir mulighet for dette i § 7 bokstav d. Dette er ifølge DNT viktige punkt i forvaltningen, slik at området fremdeles skal være et attraktivt turområde for lokalbefolkningen.

Norges Televisjon (NTV) skriver i sitt innspill av skogsområder ikke må hindre distribusjon av TV- og radiosignaler i det digitale bakkenettet, som er en del av Norges beredskapsinfrastruktur. De skriver videre at trær og vegetasjon kan blokkere signalene, og foreslår at eventuelle avbøtende tiltak slik som reduksjon av vegetasjon eller bygging av nye sendestasjoner, skal bekostes av Statsforvalteren eller rette verneinstans. NTV forbeholder seg retten til å komme tilbake til saken hvis vegetasjonen i verneområdene påvirker signalene negativt. NTV skriver avslutningsvis at kompensasjon/avbøtende tiltak skal tilfalle NTV dersom verning av nye områder/naturreservat og utvidelse av eksisterende verneområder skulle skape problemer i form av forstyrrelser på NTVs TV- og radiosignaler.

Statsforvalterens kommentarer:

Til NVE sitt innspill så er unntak for motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall imøtekommet.

Når det gjelder innspillet fra NVE om å legge til en spesifisert dispensasjonshjemmel for å kunne tillate ny 420 kV innenfor verneområdet, så anser ikke Statsforvalteren dette som aktuelt for et enkelttiltak. Dersom det i fremtiden skulle bli aktuelt med en linjeføring som berører verneområdet, mener Statsforvalteren at det da eventuelt kan gjennomføres en grensejustering hvor vernegrensen endres.

Både Statnett og NVE peker primært på et ønske om å flytte vernegrensen 50 meter fra ytterste kraftledning. Hvis man skulle endret grensen til å ligge ca. 35 meter lengre øst, ville dette resultert at ca. 10 dekar ble tatt ut av verneprosess. Siden området fra før er lite, vil dette utgjøre en reduksjon av størrelse på cirka 5 %. Arealet som eventuelt hadde blitt tatt ut er lite, men skogen her har svært lang kontinuitet og dette er sjelden i denne delen av landet. Slik Statsforvalteren forstår det, er det ikke avklart om ny 420 kV vil ligge på vestsiden av eksisterende linje. Men både NVE og Statnett ønsker grenseendring likevel, i tilfelle dette alternativet skulle vise seg å være den samfunnsmessig beste løsningen.

Statsforvalteren mener at utvikling av transmisjonsnettet gjennom etablering av 420 kV bør anses å være en vesentlig samfunnsinteresse. Hvis det skulle vise seg at linjefremføring på vestsiden av eksisterende linje er det samfunnsmessig klart beste alternativet, vil Statsforvalteren anbefale å justere vernegrensen slik at rundt 10 dekar tas ut fra verneområdet og at vernegrensen legges inntil 420 kV i øst. Men siden dette ikke er avklart, mener Statsforvalteren at det vil være uheldig å holde en så stor del av et fra før lite område utenom vern. Statsforvalteren anser at en mindre grenseendring av verneområdet kan gjennomføres av Miljødirektoratet, og vil kunne gjennomføres uten å forsinke selve prosjektet.

Statens kartverk har i brev til Nittedal kommune i forbindelse med vernesaken, reist navnesak rundt Holum skog/Holumskogen. Kartverket skriver at skogen er registrert med navnet Holum skog i sentralt stedsnavnregister, men det blir også skrevet Holumskogen blant annet økonomisk kartverk. Saken er sendt på høring til Nittedal kommune.

Statsforvalteren er enig med Nittedal kommune om at Holumskogen naturreservat egner seg bedre enn Holum skog naturreservat.

Statsforvalteren mener at siden standardbestemmelsene åpner for vedlikehold av eksisterende stier, er det ikke vanlig praksis å synliggjøre stiene i vernekartet.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med vernekart i samsvar med høringsforslaget og endring i verneforskrift som beskrevet.

Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens forslag til navn på verneområdet. Dersom navnesaken vil bli avgjort før et eventuelt vernevedtak, vil saksdokumentene bli oversendt departementet.

Når det gjelder inntegning av stier på vernekartet, er det ikke gitt at det ikke er behov for å markere stiene på vernekartet når det er åpnet for generelt vedlikehold. Det må vurderes konkret i hvert enkelt område om hvorvidt alle stier i et område skal kunne vedlikeholdes eller ikke, og om det da er behov for å markere kun enkelte stier på vernekartet som det knyttes bestemmelser til. I Holumskogen er det ifølge DNT flere eksisterende stier som er merka, i tillegg til at området er et attraktivt turområde for lokalbefolkningen.

Miljødirektoratet tilrår derfor at merkede stier som er aktuelle å vedlikeholde etter § 4

tegnes inn på vernekartet. Dersom det skulle bli behov senere for å rydde og/eller merke nye stier, må dette omsøkes etter § 7.

Miljødirektoratet tilrår avgrensingen som i høringsforslaget. Dersom det skulle bli aktuelt å bygge ny 420 kV ledning, må denne kunne legges øst for dagens kraftledning og dermed unngå konflikt med verneforslaget. Verneforslaget er i utgangspunktet lite i areal, i tillegg til at det er omkranset av fysiske inngrep slik som veg, kraftledninger og bebyggelse, samt at området er mye brukt som rekreasjonsområde. Av hensyn til verneverdiene kan ikke Miljødirektoratet se at det vil være faglig grunnlag for å grense ut areal. Miljødirektoratet kan ikke ta stilling til nå om en eventuell grenseendring vil være innenfor Miljødirektoratets delegerte myndighet eller ikke.

Miljødirektoratet tilrår i tillegg enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Holumskogen som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet har tatt inn standardformuleringene om kraftledninger i verneforskriften. KLD viser til at det i forbindelse med framtidig oppgradering av tilgrensende kraftledning i øst kan bli aktuelt å bygge ny kraftledning parallelt med eksisterende kraftledning, hvis sistnevnte kraftledning må opprettholdes som strømførende. Det er ikke avklart på hvilken side av eksisterende kraftledning ny ledning i så fall vil bygges. KLD viser til tekst i kap. 8.2.1 om kraftledninger, deriblant om oppgradering og fornyelse av kraftledninger, inkludert bygging parallelt med eksisterende kraftledning. KLD slutter seg for øvrig til Miljødirektoratets tilråding, og tilrår vern av Holumskogen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

33. Begna naturreservat (utvidelse) i Nord-Aurdal kommune, Innlandet

Utvidelsesareal 318 dekar, herunder 310 dekar produktiv skog. Nytt totalareal: 4 967 dekar.

Inngrep: Traktorveger og murer fra gammel bosetning i utvidelsesområdet.

Hovedsynspunkter i høringen:

Bane NOR, DMF, Elvia AS, Forsvarsbygg, Statens vegvesen og Statnett har kommet med uttalelse, men har ikke hatt merknader til høringsforslaget.

BirdLife Oppland er positive til mer vern av natur, herunder skogvern. Verneforslagene har ifølge Birdlife et representativt utvalg av leveområder også for fugl, herunder rovfugl og arter knyttet til sørvendte varme lier. Birdlife understreker viktigheten av at både vernebestemmelser, forvaltningsplan og besøksstrategier hensyntar sårbare fuglearter og deres livsmiljø, og mener at for noen områder kan dette medføre behov for å unngå ferdsel ved hekkeplasser for rovfugl. Birdlife forutsetter at disse hensynene ivaretas i den framtidige forvaltningen av områdene, og understreker samtidig viktigheten av et tilstrekkelig oppsyn i de mindre verneområdene i fylket. Deres erfaring er at oppsynsfrekvensen i mange av disse områdene er svært lav, og at brudd på vernebestemmelser og andre uheldige hendelser dermed kan forbli uoppdaget.

Nord-Aurdal kommune er ikke kjent med at verneforslaget er i konflikt med andre interesser. Kommunen har heller ikke merknader til den foreslåtte avgrensningen av området. Kommunen mener at verneforskriften bør åpne for å tillate skjøtsel dersom dette

viser seg å være nødvendig for å beholde verneverdiene i best mulig tilstand. Utover dette har ikke kommunen vurdert behovet for skjøtsel og tiltak i naturreservatet.

NVE registrerer at verneforskriften har blitt oppdatert med standardbestemmelser for energi- og nettanlegg for å ivareta drift og oppgradering av ledninger som krysser verneområdet, og har ingen ytterligere ikke merknader.

En privatperson støtter høringsforslaget og foreslår ytterligere frivillig vern av areal inntil eksisterende naturreservat, blant annet eid av Nord-Aurdal kommune, for å sikre lavarten mjuktjafs.

Statsforvalterens kommentarer:

Rovfugl nevnes spesielt i verneformålet i områder der dette er vurdert som spesielt nødvendig. Ellers beskyttes dyrelivet i alle naturreservater gjennom vernebestemmelsene, særlig påpekt i § 3. Statsforvalteren er ellers enig med Birdlife om at man må vurdere spesielle hensyn i tid og rom til disse artene i den fremtidige forvaltningen, og at særlig besøksstrategier blir viktige her. I dette ligger også behovet for oppsyn.

Av hensyn til sårbar tid for hekkende rovfugl i området tilrår Statsforvalteren at bruk av droner og modellfly o.l. forbys i perioden 1. februar til 31. juli.

Når det gjelder behovet for skjøtsel av skogen, er dette vurdert i gjeldende forvaltningsplan for Begna naturreservat. Et mulig skjøtelsbehov kan likevel vurderes fortløpende og tas opp igjen til vurdering ved revisjon av forvaltningsplan. Ved interesse for skjøtsel av et lite areal med åpen kulturmark som er med i utvidelsesområdet lengst sør, må dette i tilfelle vurderes etter skjøtselshjemmelen i verneforskriftens § 11. Eventuelle naturverdier knyttet til denne kulturmarka må da veies opp mot verdien arealet vil ha hvis det får gro igjen med skog.

Statsforvalteren er enig i at det finnes flere interessante areal for mulig utvidelse av eksisterende Begna naturreservat, blant annet der Nord-Aurdal kommune er grunneier, og håper å fremover kunne jobbe for å få inn ytterligere tilbud om frivillig vern av skog her. Statsforvalteren tilrår at muligheten for å søke om motorferdsel til øvelsesvirksomhet knyttet til aktiviteter i § 6 tas ut da oppdatering til ny verneforskriftsmal gjør at øvelsesvirksomhet er forbudt. Dette ble ved en feil ikke tatt ut før høring.

Statsforvalteren tilrår samme restriksjonsnivå som i eksisterende reservat, dvs. at aktuelle bestemmelser i eksisterende forskrift videreføres.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med vernekart i samsvar med høringsforslaget og endring i verneforskrift som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet har lagt til "bygninger" i vedlikeholdsbestemmelsen i § 4, denne hadde ved en feil falt ut ved høringen.

Miljødirektoratet har, i bestemmelsene som åpner for motorisert ferdsel på traktorveger i forbindelse med landbruksdrift og frakt av båt i § 6 bokstav e og f, lagt til ordlyden "avmerket på vedlagte vernekart".

Miljødirektoratet tilrår at foreslått bestemmelse i § 7 som åpner for å kunne søke om etablering av enkle stier og annen enkel tilrettelegging for friluftsliv tas ut. Bestemmelsen

er ikke i tråd med dagens praksis i skogvernområder og ligger ikke i eksisterende forskrift. Det er heller ikke kjent at det er behov for en slik bestemmelse.

Miljødirektoratet tilrår, etter dialog med Statsforvalteren, å ta ut to bestemmelser i § 7 som ikke er aktuelle for området og som heller ikke ligger inne i eksisterende forskrift:

j. rydding av vegetasjon som utgjør en sikkerhetsrisiko langs veger og anlegg i og inntil naturreservatet

k. nødvendige tiltak innenfor naturreservatet for vedlikehold av tilgrensende veger og anlegg.

Miljødirektoratet tilrår å ta inn en egen bestemmelse i § 7 som åpner for å kunne søke om motorisert ferdsel for oppkjøring av skiløyper langs eksisterende trasé. Denne var ved en feil ikke tatt ved høring.

Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Begna som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet foreslår å ta inn i § 7 hjemmel for nødvendige tiltak for drift og vedlikehold av eksisterende vannkraftanlegg, samt for nødvendig motorferdsel knyttet til dette.

KLD slutter seg for øvrig til Miljødirektoratet og tilrår utvidelse av Begna naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

34. Nedre Leberg naturreservat i Melhus kommune, Trøndelag

Areal 500 dekar, herunder 397 dekar produktiv skog.

Inngrep: Enkelte traktorveier og kulturminner. Området grenser til kraftledning.

Hovedsynspunkter i høringen:

Språkrådet har ingen merknader. De presiserer at navnet passer på verneområdet, og at Nedre Leberg er tilrådd skrivemåte for bruksnavnet i Sentralt stedsnavnregister.

Melhus kommune stiller spørsmål ved om nordlig del av verneforslaget er hensiktsmessig avgrenset. Dette gjelder både arronderingsmessig og av hensyn til drift av bakenforliggende skog. Skogsdrift av bakenforliggende skog og transport av tømmer på eksisterende driftsvei må være tillat. Kommunen ber Statsforvalteren vurdere å heller avgrense verneforslaget langs bekken som renner fra Damvatnet. Melhus kommune ønsker ikke å være forvaltningsmyndighet for verneområdet.

NVE ber Statsforvalteren inkludere standardbestemmelser for energi- og kraftanlegg i verneforskriften. De ber også Tensio TS uttale seg om at Nedre Leberg grenser til nettlinjje og deres behov for forskriftsbestemmelser i verneforslaget.

DMF viser til sitt innspill til oppstartsmeldinga der de opplyser om hvilke mineralressurser som berøres. Teako Minerals har undersøkelsesrett i området. DMF er kritisk til at innspill som har kommet til oppstartsmeldingen ikke er hensyntatt i høringsdokumentet, og mener at høringsdokumentet gir et utilstrekkelig beslutningsgrunnlag i saken. De ber om at det legges frem vurderinger av vernets virkning på ressursene som berøres. Inntil det er gjort tilstrekkelige vurderinger av vernet basert på innkomne innspill vil DMF fraråde vern.

Teako Minerals uttaler at de trenger mer tid for å undersøke området og ber Statsforvalter avvende behandling av verneforslaget, inntil mulig omfang/ verdi på mineraler er avklart. De vil om nødvendig be DMF benytte sin innsigelsesrett inntil mulige mineralforekomster er avklart ved grunnboringer/ undersøkelser.

Tensio ser at verneforslaget ikke berører kraftledningen direkte, men at vernet vil omfatte vegetasjon innenfor det klausulerte rydbebeltet. De ber om at standardavsnittet for direkte hjemmel til drift og vedlikehold av kraftledningen tas med.

Trøndelag fylkeskommune slutter seg til vernet ut ifra målsettingen om å redusere risikoen for tap av biologisk mangfold og at det ikke er store konflikter til verneforslaget. Videre peker de på at Trøndelag har omtrent 8 % vern av fylkets skogareal, og at det er viktig å ivareta bærekraftig produksjon. De ønsker at det i størst mulig grad må utarbeides forvaltningsplaner for områder som blir freda eller i tilstøtende områder. Fylkeskommunen påpeker at lokal forvaltning er viktig, og at kostnader dette medfører skal dekkes av staten. Naturvernforbundet er positive til arbeidet med frivillig vern av skog, men uttrykker også at det er svært viktig at det også gjennomføres ordinære verneprosesser som ikke forutsetter samtykke fra grunneier av hensyn til å verne de mest verdifulle områdene. Videre har de meninger om spesifikke områder og skogtyper som bør prioriteres for vern og rapporter som er utarbeidet.

Borger & Vandringer driver med natur- og kulturveiledning i Melhus kommune. De støtter verneforslaget og er positiv til de flere kulturminnene som er inkludert i området. De ser ikke at det er problematisk at området i nord er innenfor verneforslaget ettersom det er tatt med en unntaksbestemmelse om utkjøring av tømmer fra bakenforliggende områder.

Statsforvalterens kommentarer:

Til innspillet om drift av bakenforliggende skog er det tatt med en unntaksbestemmelse for bruk av motorkjøretøy på eksisterende traktorvei ved jordbruk eller skogbruk i bakenforliggende områder.

Områdevern innebære forbud mot fysiske inngrep på overflaten/i terrenget. Dette inkluderer bl.a. prøveboring, dagbrudd og grusuttak. Det begrenser ikke tilgang på berg- og mineralressursene, så fremt det ikke gir inngrep i markoverflaten. Naturmangfoldloven åpner for at det kan prøvebores så fremt det ikke truer verneformålet. Statsforvalteren tilrår området for å få en nasjonal avklaring rundt mineralutvinning i skogvernområder.

Det foreslås å ta med standardbestemmelser for drift og vedlikehold av kraftlinjer. Sykling, ridning og bruk av hest i § 5 bokstav b justeres til at det tillates på eksisterende stier og veier.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer i verneforskrift som beskrevet, og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets kommentarer:

Miljødirektoratet har fått bekreftet fra DMF at undersøkelsesrettene i dette området har status som fristilt, datert 10.01.2025. Det betyr at det ikke lenger er noen aktive undersøkelsesrettigheter i området, og at DMF skal ta ut rettigheten fra kartet.

Direktoratet slutter seg for øvrig til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Nedre Leberg som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til at kraftledningen går inntil vernegrensen over en lengre strekning, og departementet foreslår derfor å ta inn alle standardbestemmelser for energi- og kraftanlegg. Departementet slutter seg for øvrig til Miljødirektoratet og tilrår vern av Nedre Leberg naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

35. Gråura naturreservat i Oppdal kommune (utvidelse), Trøndelag

Utvidelsesareal 516 dekar, hvorav 226 dekar er produktiv skog. Nytt totalareal: 4 509 dekar.

Inngrep: Overlapper delvis med Klevgarden utvalgte kulturlandskap.

Hovedsynspunkter i høringen:

DMF og Språkrådet har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget.

Oppdal kommune orienterer om det utvalgte kulturlandskapet (UKL) Klevgarden. Det er viktig for kommunen at de kulturhistoriske verdiene og landbruket i UKL-området kan foregå som før. Dette innebærer at ferdselsveier og eksisterende bygninger kan istandsettes og/eller gjenreises.

NVE ser at Tensio TS sitt innspill til oppstartsmeldingen om at standardbestemmelser for energi- og kraftanlegg er med i verneforslaget.

Sametinget har som svar på forhåndsvarsel om verneprosess bedt Statsforvalteren forespørre berørte samiske interesser om konsultasjon. I sitt høringsinnspill viser Sametinget til avtalen (datert 2007) mellom dem og Klima- og miljødepartementet om retningslinjer for verneplanarbeid i samiske områder. De ber om å få oppsummert og tilsendt høringsuttalelsene fra samiske rettighetshavere og interesser (samt annen dokumentasjon på medvirkning) i etterkant av høringen. Som svar på denne oppsummeringen viser de til vedtakene Sametingets plenum i 2023 gjorde i sakene: 025/23 94 Sametingets forventninger til nasjonal implementering av Naturavtalen og 032/23 Vaarjelidh - Bevaring av naturmangfold.

Verneforslaget ligger utenfor reinbeiteområdet. Trollheimen sijte (Trollheimen reinbeitedistrikt), nærmeste reinbeitedistrikt, ble likevel kontaktet om konsultasjon, men svarte på at det ikke er behov for konsultasjon.

Trøndelag fylkeskommune slutter seg til vernet ut ifra målsettingen om å redusere risikoen for tap av biologisk mangfold og at det ikke er store konflikter til verneforslaget. Videre peker de på at Trøndelag har omtrent 8 % vern av fylkets skogareal, og at det er viktig å ivareta bærekraftig produksjon. De ønsker at det i størst mulig grad må utarbeides forvaltningsplaner for områder som blir freda eller i tilstøtende områder. Fylkeskommunen påpeker at lokal forvaltning er viktig, og at kostnader dette medfører skal dekkes av staten. Naturvernforbundet er positive til arbeidet med frivillig vern av skog, men uttrykker at det er svært viktig at det også gjennomføres ordinære verneprosesser som ikke forutsetter samtykke fra grunneier av hensyn til å verne de mest verdifulle områdene. Videre har de meninger om spesifikke områder og skogtyper som bør prioriteres for vern og rapporter som er utarbeidet. Naturvern-forbundet mener at verneforslaget har en uheldig avgrensning med flere delområder, og burde hatt en mer hensiktsmessig avgrensning.

Tensio TS påpeker viktigheten for direktehjemmel til å drifte og vedlikeholde kraftledningsnettet gjennom verneområdet. Det samme med motorferdsel ved fare for eller ved akutt utfall på strømforsyningen. Tensio aksepterer at ordinært vedlikehold medfører krav om til dispensasjon. Dagens verneforskrift dekker Tensios behov.

Statsforvalterens kommentarer:

I forbindelse med Klevgarden utvalgte kulturlandskap foreslår Statsforvalteren at det tas

med et nytt punkt i § 7 om gjenreising og istandsetting av kulturhistoriske verdier (bygninger, ferdselsveier, o.l.).

Til innspillet om avgrensning mener Statsforvalteren at dette verneforslaget vil styrke naturreservatets avgrensning. Erfaringsmessig fra andre områder vil slike hull i et verneområde tettes med årene og av nye tilbud som kommer.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer i verneforskrift som beskrevet, og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Statsforvalteren har etter høring forslått å ta inn en bestemmelse som gir mulighet for å søke om gjenreising og istandsetting av kulturhistoriske verdier som bygninger og ferdselsveier m.v. innenfor det utvalgte kulturlandskapet (UKL) Klevegarden.

Miljødirektoratet tilrår å ta denne bestemmelsen ut av forslaget til verneforskrift.

Klevegarden UKL omfatter et stort areal, inkludert en stor del av tidligere vedtatte areal innenfor Gråura naturreservat. Behovet for å gjennomføre tiltak knyttet til UKL innenfor eksisterende verneområde har, etter det vi erfarer, ikke vært et tema i forbindelse med vedtak verken i 2016, 2018 eller 2022. Det er heller ikke skissert konkrete behov eller gjort vurderinger av om dette er aktuelt innenfor verneforslaget. Deler av det skisserte behovet vil det uansett være mulig å søke dispensasjon om etter verneforskriften § 7 c *istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner*.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår utvidelse av Gråura naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til at eksisterende og foreslått verneareal grenser til regulert elv over lengre strekninger, men omfatter ikke selve elveleiet. Det antas at situasjonen tilsvarer Finndalstveitjuvet naturreservat som ble vernet 20. desember 2024 mht. behov for tiltak mot flom i regulert elv. KLD foreslår å ta inn i §§ 4, 6 og 7 formuleringer om tiltak mot flom i regulert elv.

Ev. behov for tiltak som terskelbygging etc. antas å berøre selve elveleiet, som ikke omfattes av vern i dette tilfellet og som følgelig ikke reguleres av verneforskriften.

KLD viser til at området overlapper delvis med Klevgardan utvalgte kulturlandskap, og foreslår derfor å ta inn en bestemmelse som åpner for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til gjenreising av kulturminner i Klevgardan utvalgte kulturlandskap, som iht. forvaltningsplanen for Klevgardan utvalgte kulturlandskap knytter seg til bla. gamle ferdselsveier og bygninger. KLD foreslår også å grense ut et mindre areal (0,275 dekar) som er registrert som naturbeitemark.»

KLD slutter seg for øvrig til Miljødirektoratets vurdering og tilrår utvidelse av Gråura naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

10. Økonomiske og administrative konsekvenser

10.1 Samfunnsøkonomiske konsekvenser

Klima- og miljødepartementet viser til at med de endringer og tilpasninger som er foreslått er det i verneplanprosessen ikke avdekket vesentlige negative samfunnsmessige konsekvenser av verneforslaget. Verneforslaget er justert på en rekke punkter, blant annet mht. avgrensninger og verneforskrifter for å imøtekomme og hensynta ulike interesser.

10.2 Offentlige kostnader

Offentlige kostnader ved opprettelse av foreslåtte verneområder er i hovedsak knyttet til erstatningsutbetalinger og forvaltning. Den viktigste kostnaden ved skogvern er erstatning til grunneier, i hovedsak for båndlegging av skog og påfølgende tap av hogstinntekt. Kostnadene til forvaltning og skjøtsel av skog som er vernet er derimot oftest begrensede, fordi skog som vernes som naturreservat oftest best vil opprettholde og videreutvikle vernekvalitetene ved fri utvikling uten behov for aktive skjøtselstiltak. Det er noen felt med plantet gran innenfor enkelte av områdene som kan være aktuelle å rette aktive tiltak mot. Alle kostnader til vern og forvaltning av områdene vil dekkes innenfor KLDs gjeldende budsjetttramme. I verneområder hvor statsforvalteren er forvaltningsmyndighet, vil KLD, i samråd med Miljødirektoratet, sørge for at oppgaver knyttet til nye verneområder følges opp i styringsdialogen med statsforvalteren, enten ved at de fullfinansieres innenfor KLDs budsjettrammer, eller at andre oppgaver hos statsforvalteren kan bortfalle eller nedprioriteres tilsvarende.

I skogvernarbeidet vektlegges at de viktigste skogområdene bør fanges opp ved vern, slik at man sikrer kostnadseffektiv oppnåelse av de vedtatte målene som er nevnt i kap. 2. Områder som er vurdert å ikke ha tilstrekkelige vernekvaliteter, tas ut så tidlig som mulig. Det blir ikke startet verneprosess for områder som er vurdert å ikke ha tilstrekkelige vernekvaliteter. For privateide frivillig vern områder innebærer det i så fall at myndighetene takker nei til tilbud om vern.

For å sikre et godt og oppdatert faglig grunnlag for skogvernet gjennomføres regelmessig faglige evalueringer. Det er i 2017 slutført en slik evaluering, som gir et oppdatert grunnlag for å gjennomføre skogvernet slik at det kan medvirke effektivt til å nå det nasjonale målet om å bevare et representativt utvalg av norsk natur og det nasjonale målet om å bevare arter og naturtyper. Videre er det viktig med god oversikt over hvor de viktigste skogområdene befinner seg. Som grunnlag for skogvernarbeidet gjennomføres derfor systematiske registreringer av prioriterte skogtyper i skogvernet.

Klima- og miljødepartementet vurderer at de foreslåtte verneområdene vil bidra til å oppnå de mål og føringer Stortinget har vedtatt for skogvernet.

10.3 Privatøkonomiske kostnader

Tapte inntekter for privatpersoner som følge av at igangværende bruk ikke kan fortsette, erstattes etter bestemmelsene i naturmangfoldloven. Erstatningene i saken er i all hovedsak knyttet til at skog som tømmerressurs ikke kan hogges i verneområdene.

10.4 Administrative konsekvenser

De administrative konsekvensene er knyttet til forvaltningen av verneområdene som enten vil være for de kommunene som frivillig ønsker å påta seg forvaltningsansvar, eller for statsforvalterne dersom de blir forvaltningsmyndighet for de områdene hvor kommunene ikke ønsker å være forvaltningsmyndighet.

Klima- og miljødepartementet

t i l r å r:

1. Det fastsettes forskrifter om vern av 34 skogområder i fylkene Møre og Romsdal, Vestland, Agder, Telemark, Vestfold, Buskerud, Akershus, Innlandet og Trøndelag. Forskriftene fastsettes i samsvar med vedlegg til resolusjonen.
2. Det fastsettes forskrift om endring av forskrift om vern av Gråura naturreservat, Oppdal og Sunndal kommuner, Trøndelag og Møre og Romsdal. Forskriften fastsettes i samsvar med vedlegg til resolusjonen.